



คุรุสภาวิทยากร

JOURNAL OF TEACHER PROFESSIONAL DEVELOPMENT

ISSN 2730-1788

ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2564
สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา



คุรุสภาวิทยากร

JOURNAL OF TEACHER PROFESSIONAL DEVELOPMENT

วัตถุประสงค์

วารสารคุรุสภาวิทยากรมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการทางด้านวิทยาศาสตร์ ด้านสังคมศาสตร์ และด้านมนุษยศาสตร์ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเปลี่ยนแปลง สร้างความตระหนัก และให้ความสำคัญ รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษา และวิชาชีพทางการศึกษา

เจ้าของ

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา

ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ

• คณะกรรมการคุรุสภา

นางสาวตรีณัฐ เทียนทอง

ดร.คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช

ดร.กนกวรรณ วิลล์วัลย์

ดร.สุภัทร จำปาทอง

ดร.อำนาจ วิชยานุวัติ

ดร.อัมพร พินะสา

ศาสตราจารย์ ดร.สัมพันธ์ ฤทธิเดช

ดร.สุเทพ แก่งสันเทียะ

รองศาสตราจารย์ ดร.ประวิต เอราวรรณ

ดร.อรรถพล ตรีกตรอง

นายสมาวีชัย สุพรรณไพ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

(ประธานกรรมการคุรุสภา)

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

เลขาธิการสภาการศึกษา

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา

เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

หัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น

• คณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพ

รองศาสตราจารย์ เอกชัย กี่สุขพันธ์

ดร.อัมพร พินะสา

ดร.สุเทพ แก่งสันเทียะ

ดร.อรรถพล ตรีกตรอง

ดร.วรัท พฤษภาทวิกุล

ประธานกรรมการมาตรฐานวิชาชีพ

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

เลขาธิการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ประวิต เอราวรรณ

เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

นางภัทราดา ยมนา

รองศาสตราจารย์ ดร.อนุชาติ พวงสำลี

ศาสตราจารย์พิเศษ ธงทอง จันทรางศุ

นายอภิมุข สุขประสิทธิ์

รองศาสตราจารย์ ดร.ปริญญารัตน์ ตั้งคุณานันต์

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง

นายพรธาดา ฉายกล้า

ดร.กรศิริ มิ่งไชย

ดร.วิทยา ประวะโซ

นายสมหวัง บุญสิทธิ์

• ที่ปรึกษาสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา

ดร.สุทธศรี วงษ์สมาน

นายธนิชิต บุตรภักดีธรรม

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหาร

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย

กรรมการจากคณาจารย์ในคณะครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

กรรมการจากคณาจารย์ในคณะครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสยาม

ครู

ผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารการศึกษา

ศึกษานิเทศก์

ที่ปรึกษาสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ด้านมาตรฐานวิชาชีพ

ผู้เชี่ยวชาญพิเศษเฉพาะด้านกฎหมาย

บรรณาธิการ

ดร.ดิศกุล เกษมสวัสดิ์

เลขาธิการคุรุสภา

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์พิเศษสายหยุด จำปาทอง

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์

รองศาสตราจารย์ ดร.สุชุม เถลยทรัพย์

รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศน์วงศ์

รองศาสตราจารย์ ดร.ชนะศึก นิชาพันธ์

ดร.ดิเรก พรสีมา

นายยุทธชัย อุตมา

ดร.จักรพรรดิ วัฒนา

ดร.สุพร เชื้อเฮง

ดร.ชัยยศ อิมสุวรรณ์

ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์

ดร.ราณี จินสุทธิ์

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาชีพครู

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา

ฝ่ายเลขานุการ

นายจันทร์ยงยุทธ บุญทอง
นางภัทราวรรณ ประกอบใน
นางสาววิณีตา รังสิวารักษ์
นางจิรภา ทองขาว
นางสาวธัญรัตน์ ศิริเมฆา
นางสาววรวรรณ พรพิพัฒน์
นายทรงชัย ชื่นล้วน
นายวัชรพล เหมืองจา

ผู้ทรงคุณวุฒิประจำวารสาร

ศาสตราจารย์กิตติคุณสมุน อมรวิวัฒน์
ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ
ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์
ศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง
ศาสตราจารย์ ดร.รัตน์ะ บัวสนธ์
ศาสตราจารย์ ดร.วิทยา จันทร์ศิลา
รองศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สมบัติ นพรัก
รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่
รองศาสตราจารย์ ดร.สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์
รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ คงเที่ยง
รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ กองสุวรรณ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุชัย สิกขาบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรสุภากุล
รองศาสตราจารย์ ดร.คณิต เขียววิชัย
รองศาสตราจารย์ ดร.กล้า ทองขาว
รองศาสตราจารย์ ดร.ประกฤต พูลพัฒน์
รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี แยมกสิกร
รองศาสตราจารย์ ดร.มาเรียม นิลพันธุ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ทิวดี ภูมิโชติ
รองศาสตราจารย์ ดร.สิทธิชัย แก้วเกื้อกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.พิชิต ฤทธิ์จรูญ
รองศาสตราจารย์ ดร.อรอนพ จินะวัฒน์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยาลัยนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยพะเยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

บทบรรณาธิการ

วารสารคุรุสภาวิทยากร JOURNAL OF TEACHER PROFESSIONAL DEVELOPMENT ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2564 ได้รวบรวมบทความวิชาการและบทความวิจัยที่น่าสนใจและมีคุณค่าในหัวข้อ “พลิกโฉมการจัดการศึกษากับการพัฒนาสมรรถนะครูยุคใหม่” มุ่งหวังให้เป็นวารสารที่รวบรวมองค์ความรู้ของผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ นักการศึกษา และผู้ประกอบการวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษาในการเปลี่ยนรูปแบบของการออกแบบจัดการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงไป และนวัตกรรมใหม่ๆ รวมทั้งการวัดและประเมินผล ที่เหมาะสมกับครูยุคใหม่ ที่ครูต้องมีการปรับตัวที่ดี มีความพร้อม มีความรู้ ทักษะและรู้เท่าทันเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งการศึกษาที่ผันเปลี่ยนเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร และโลกหลังโควิด 19 ตามนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ

วารสารคุรุสภาวิทยากรฉบับนี้ จัดพิมพ์บทความวิชาการและบทความวิจัยรวม 10 เรื่อง โดยมีบทความวิชาการของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ “สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลของครูยุคใหม่” และ “แนวทางการพัฒนาครูวิถีใหม่ ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล” และบทความวิจัย จำนวน 8 เรื่อง ในยุคที่ต้องพลิกโฉมการจัดการศึกษาที่ต้องจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับการพัฒนาสมรรถนะครูยุคใหม่

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เขียนบทความ และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ร่วมกันพัฒนาวารสารคุรุสภาวิทยากรให้เป็นวารสารของสภาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณค่าและเหมาะสมกับการพัฒนาสมรรถนะครูยุคใหม่ต่อไป



ดร.ดิศกุล เกษมสวัสดิ์

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิชาการ

สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลของครูยุคใหม่

ศุภมาส ชุมแก้ว และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา ธีระวิทเลิศ 1

แนวทางการพัฒนาครูวิถีใหม่ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล

ดร.ราณี จินสุทธิ และ หทัยภัทร จินสุทธิ 16

บทความวิจัย

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

มยุรฉัตร ผิวอ่อนดี 35

การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสื่อสังคมและบทเรียนออนไลน์เพื่อเสริมสร้าง

ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารามราชวิทยาลัยเชียงราย

สายพิน วงษารัตน์ 45

การศึกษาความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์

จตุรงค์ ขมิ้นทอง จารุกิตติ โพธิ์ปาน พิระพัฒน์ พิมพิลา เพ็ญพิชชา พงศ์ด้วง
หทัยทิพย์ อินทรโชติ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตา ตูลย์เมธการ 56

การพัฒนาแบบแผนการเรียนรู้การสอนแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยเทคโนโลยีภาพโฮโลแกรมและ

บอร์ดเกมสำหรับการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ในรายวิชาการพัฒนาเว็บ

ด้วยภาษา PHP สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

อนัตต์ชัย ชูติภาสเจริญ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรเดช ครุฑจ้องนง 71

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม ที่มีผลต่อความสามารถในการคิด

วิเคราะห์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคกระบี่

ธีรนนท์ ไกรเลิศ ดร.ณิ จาปาทอง 84

รูปแบบการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและ

ถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ศุภากร เมฆขยาย 93

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

ธนัฐ มาตขรา 107

การศึกษาผลการสร้างเครือข่ายการนิเทศเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศึกษานิเทศก์

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

สมหวัง พันธะสี และ ปภาวรินทร์ เรื่องประจวบกุล 121



บทความวิชาการ

สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลของครูยุคใหม่

The competency of measurement and assessment of modern teachers

ศุภมาส ชุมแก้ว*

ปัญญา ธีระวิทย์เลิศ**

บทคัดย่อ

สมรรถนะด้านการวัดและประเมินของครูยุคใหม่ใช้กรอบแนวคิดตามมาตรฐานสมรรถนะของสมาพันธ์ระดับนานาชาติ American Federation of Teachers National Council on Measurement in Education & National Education Association (1990) ที่ได้กำหนดมาตรฐานสมรรถนะของครูในการประเมินผลการศึกษาของนักเรียนจากแนวคิดที่บูรณาการการประเมินเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน ประกอบด้วย 7 สมรรถนะ คือ 1) สมรรถนะด้านการเลือกวิธีการวัดและประเมินผล 2) สมรรถนะด้านการพัฒนาวิธีการวัดและประเมินผล 3) สมรรถนะด้านการบริหารการสอบ การให้คะแนน และการแปลความหมายผลการประเมินทั้งกระบวนการภายนอกและวิธีการประเมินที่ครูสร้าง 4) สมรรถนะด้านการใช้ผลการประเมิน 5) สมรรถนะด้านการพัฒนากระบวนการกำหนดเกณฑ์ใช้ในการประเมินผลนักเรียน 6) สมรรถนะด้านการสื่อสารผลการประเมิน และ 7) สมรรถนะด้านจรรยาบรรณการประเมิน ในบทความนี้มุ่งนำเสนอสมรรถนะการวัดและประเมินผลในศตวรรษที่ 21 มโนทัศน์ในการประเมินการเรียนรู้ และความท้าทายและมุมมองเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลของครูยุคใหม่

คำสำคัญ: สมรรถนะ การวัดและประเมินผล มโนทัศน์ในการประเมินการเรียนรู้

Abstract

The competency of measurement and assessment of modern teachers uses a conceptual framework based on competency standards of the American Federation of Teachers National Council on Measurement in Education & National Education Association (1990) were 1) the skills to choose an appropriate assessment method to make decisions about instruction, 2) the skills to develop an appropriate assessment to make decisions about instruction, 3) the skills to manage, score, and interpret the assessment outcomes, using readily available and in-house methods, 4) the skills to utilize assessment outcomes to make decisions, 5) the skills to develop the process to ensure accuracy of students' achievement levels based on the assessment, 6) the skills to communicate assessment outcomes, and 7) the skills to be aware of unethical, illegal, or inappropriate assessment. This article aimed to present the competency of measurement and evaluation in the 21st century, basic knowledge of assessment, and the challenges and aspects in the competency of measurement and assessment of modern teachers.

Keyword: Competency, Measurement and Assessment, Basic Knowledge of Assessment

*ค.ด. (วิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

** กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) ข้าราชการบำนาญ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม



บทนำ

การวัดและประเมินผลเป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญสำหรับครูในการจัดการเรียนการสอน เพราะจะทำให้ครูได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเอง ทบทวนลักษณะของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ครูใช้ว่าได้ผลหรือไม่ได้ผลอย่างไร ครูจะได้ทราบว่ากิจกรรมแต่ละกิจกรรมที่ครูเลือกใช้นั้นมีความเหมาะสมและสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้มากน้อยเพียงไร (Black & William, 1998; Mertler, 2009; Scarino, 2013; ชยุตม์ ภิรมย์สมบัติ, 2556; ศุภมาส ชุมแก้ว 2558, สุวิมล ว่องวานิช, 2556) ในขณะเดียวกันผลการประเมินก็ยิ่งช่วยให้นักเรียนทราบถึงจุดเด่นและจุดด้อยของตนเอง เห็นพัฒนาการและความก้าวหน้าในการเรียนของตนเองว่าตนเองเกิดการเรียนรู้และมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาตนเองในเรื่องใด ๆ หรือทักษะใด ๆ อีกบ้าง อีกทั้งช่วยให้ทราบว่าจากการเรียนตลอดภาคการศึกษาที่ผ่านมา นักเรียนบรรลุตามผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์มากน้อยเพียงใด

สำหรับมาตรฐานและสมรรถนะวิชาชีพครูด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาของประเทศไทยนั้นอยู่ภายใต้การกำกับของคุรุสภา เนื่องจากคุรุสภาเป็นหน่วยงานภาครัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ควบคุมความประพฤติและการดำเนินงานของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาให้เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิชาชีพครูคุรุสภา (2564) ได้ให้ความสำคัญในการยกระดับคุณภาพของครูรุ่นใหม่ให้เป็นครูที่มีคุณภาพเพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาของชาติตามข้อบังคับคุรุสภา ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 137 ตอนพิเศษ 109 ง ได้เผยแพร่ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง รายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 และ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู พ.ศ. 2563 ว่าด้วยใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 ที่กำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูต้องผ่านการทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูตามประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการทดสอบ และประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู พ.ศ. 2563 ซึ่งกำหนดองค์ประกอบของสมรรถนะทางวิชาชีพที่จะทดสอบและประเมินไว้ 2 ส่วน ได้แก่ 1) การทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ตามมาตรฐานวิชาชีพครู จำนวน 5 วิชา และ 2) การประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ตามมาตรฐานวิชาชีพครู 3 ด้าน ปรากฏอยู่ในข้อที่ 4 ว่าด้วยมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูที่เกี่ยวข้องกับการวัด ประเมินผลการเรียนรู้ และการวิจัยเพื่อแก้ปัญหา และพัฒนาผู้เรียนนั้น ได้กำหนดสาระความรู้ที่สำคัญสำหรับครูไว้ดังนี้

การวัด ประเมินผลการเรียนรู้ และการวิจัยเพื่อแก้ปัญหา และพัฒนาผู้เรียนสาระความรู้ ประกอบ ด้วย สาระความรู้ใน 2 ประเด็นคือ 1) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ กับ 2) การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน และมีสมรรถนะที่สำคัญ 3 สมรรถนะคือ 1) วัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนได้ 2) เลือกใช้ผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ และ 3) ทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาผู้เรียนได้

จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนและการประเมินผลเป็นสิ่งที่ต้องทำควบคู่กัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ครู” ผู้ซึ่งเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ควรจะได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้มีสมรรถนะ

ในการวัดและประเมินผลการศึกษา เพื่อให้ครูสามารถออกแบบการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนสามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนได้ อันจะก่อให้เกิดการยกระดับคุณภาพการศึกษาและส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผู้เรียนที่สอดคล้องต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น ในบทความนี้จึงมุ่งนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะการวัดและประเมินผลของครูยุคใหม่ รวมถึงประเด็นความท้าทายที่เกิดขึ้นเมื่อมีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในยุคที่มีการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 (COVID-19)

สมรรถนะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ความหมายของสมรรถนะ

คำว่า “สมรรถนะ” ตรงกับคำศัพท์ในภาษาอังกฤษ คือคำว่า “Competency” คำนี้ถูกนำมาใช้เป็นครั้งแรกในช่วงต้นของศตวรรษที่ 1970 โดยศาสตราจารย์ด้านจิตวิทยา จากมหาวิทยาลัย Harvard ที่มีชื่อว่า เดวิด ซี. แมคเคลแลนด์ (David C. McClelland)

McClelland ได้เขียนบทความเรื่อง “Testing for Competence Rather than for Intelligence” เพื่อเผยแพร่แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ หรือขีดความสามารถในการทำงาน ด้วยความเชื่อที่ว่า ความถนัดความรู้ในงาน สามารถทำนายความสำเร็จในการปฏิบัติงานหรือความสำเร็จในชีวิตได้ ดังนั้นคนที่ทำงานในตำแหน่งเดียวกัน สามารถแสดงผลการทำงานที่แตกต่างกันได้ เพราะคนที่มีผลการปฏิบัติงานดีจะมีลักษณะสำคัญ ที่เรียกว่า “สมรรถนะ” ที่แตกต่างกัน

McClelland (1973) ได้นิยามคำว่า “Competency” หรือ “สมรรถนะ” ว่า หมายถึง บุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในตัวบุคคลซึ่งสามารถผลักดันให้คน ๆ นั้นสร้างผลงานหรือผลการปฏิบัติงานที่ดีได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดในงาน

นอกจากนี้ McClelland (1973) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า “สมรรถนะ” เกิดขึ้นจากการรวมกันของ “ความรู้ ทักษะ และเจตคติหรือแรงจูงใจ”

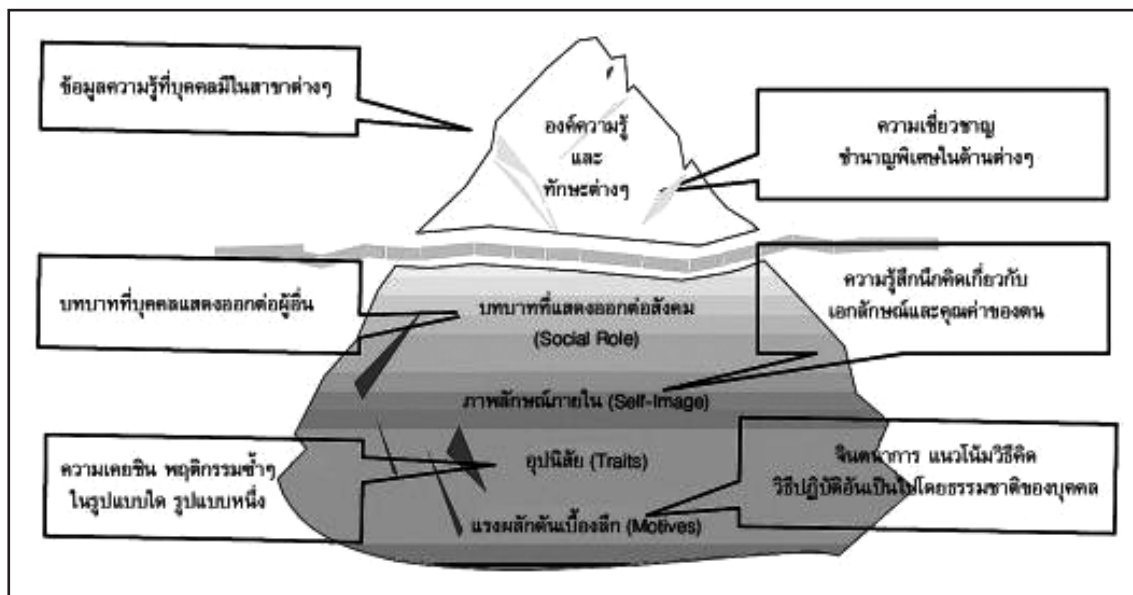
เมื่อพิจารณาถึงคำว่าสมรรถนะในบริบทของภาษาไทย มีการนำคำว่า “สมรรถนะ” ไปใช้และให้ความหมายแตกต่างกัน ดังนี้

พจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของคำว่า สมรรถนะ ไว้ว่า สมรรถนะ (เป็นคำนาม) หมายถึง ความสามารถ (ใช้แก่เครื่องยนต์) เช่น รถยนต์แบบนี้มีสมรรถนะดีเยี่ยมเหมาะสำหรับเดินทางไกล

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2548) ให้ความหมายของคำว่า สมรรถนะ ไว้ว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ทำให้บุคคลสร้างผลงานได้โดดเด่นในองค์กร

ดังนั้น สมรรถนะ จึงหมายถึง คุณลักษณะภายในของบุคคลที่แตกต่างกันซึ่งสะท้อนผ่านผลการทำงาน อันเกิดจากการบูรณาการร่วมกันระหว่างความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะด้านอื่น ๆ ของบุคคลคนนั้น สามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีเขาน้ำแข็งที่เปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลซึ่งเป็นส่วนที่เห็นได้เด่นชัดและพัฒนาได้ง่าย เปรียบเทียบได้กับส่วนที่ลอยอยู่เหนือน้ำของภูเขาน้ำแข็ง นั่นก็คือ ความรู้ และ

ทักษะต่าง ๆ ของแต่ละบุคคล ถัดมาคือส่วนที่มองเห็นได้ยาก พัฒนาได้ยาก เพราะเป็นส่วนที่อยู่ใต้ผิวน้ำ นั่นก็คือ ภาพลักษณ์ภายในของแต่ละบุคคล เช่น แรงจูงใจ อุปนิสัย สิ่งเหล่านี้จะสะท้อนออกมาในรูปแบบของบทบาทที่แต่ละคนแสดงต่อผู้อื่น ส่วนที่อยู่ใต้น้ำนี้มีผลอย่างยิ่งต่ออุปนิสัยและการทำงานของบุคคล บุคคลจะมีพฤติกรรมในการทำงานอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะที่บุคคลมีดังภาพทฤษฎีภูเขาน้ำแข็ง



ภาพ 1 ความหมายของสมรรถนะตามแนวคิดของแบบจำลองภูเขาน้ำแข็งที่เสนอโดย McClelland
ที่มา: กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย (2554)

ความสำคัญของสมรรถนะ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2548) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสมรรถนะไว้ สรุปได้ดังนี้

1. ช่วยให้เลือกบุคคลากรที่มีความรู้ ทักษะ ความสามารถ และพฤติกรรมที่เหมาะสมกับงาน เพื่อบริการปฏิบัติงานให้สำเร็จตรงตามเป้าหมายและความต้องการขององค์กร
2. ช่วยให้บุคคลนั้นทราบถึงระดับความสามารถของตนเอง และทราบว่าตนเองยังต้องพัฒนาในเรื่องใด
3. ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น
4. ใช้ประโยชน์ในการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรในองค์กร
5. ช่วยสนับสนุนให้ตัวชี้วัดหลักของผลงาน (KPIs) บรรลุเป้าหมาย เพราะสมรรถนะสามารถบอกได้ว่า ถ้าบุคคลนั้นต้องการให้บรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัดหลักแล้วจะต้องมีหรือใช้สมรรถนะใดบ้างในการปฏิบัติงาน
6. ช่วยป้องกันไม่ให้เกิดผลลบที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากโชคชะตาแต่เพียงอย่างเดียว เพราะสมรรถนะจะทำให้สามารถตรวจสอบได้ว่าคนที่บุคคลผู้นั้นประสบผลสำเร็จ แท้ที่จริงแล้วเขาประสบความสำเร็จด้วยความสามารถหรือโชคช่วย

7. ช่วยให้บุคลากรมีการหล่อหลอมพฤติกรรม คุณลักษณะส่วนตัวไปสู่สมรรถนะขององค์กรที่ดีขึ้นเพราะ หากทุกคนสามารถปรับสมรรถนะของตนเองให้เข้ากับเป้าหมายที่องค์กรต้องการได้นั้น จะส่งผลให้เกิดเป็น สมรรถนะเฉพาะขององค์กรนั้น ๆ

จากความสำคัญของสมรรถนะข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า สมรรถนะเป็นศักยภาพส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จในการทำงานที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะแต่ละบุคคลต่างมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ทักษะ ความ ขำนาญในการทำงานที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับศักยภาพส่วนบุคคลในการดึงสิ่งเหล่านั้นออกมาใช้ในการปฏิบัติ งานให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ดังนั้นสมรรถนะมีความสำคัญทั้งในแง่ของความสำคัญต่อตนเองและความสำคัญ ต่อองค์กร

ในบริบทของการศึกษา การวัดและประเมินผลเป็นองค์ประกอบและสมรรถนะที่สำคัญประการหนึ่งของ กระบวนการทางการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) มาตราที่ 26 ได้บัญญัติไว้ว่า “ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดย พิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบ ควบคู่ไปในการบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและ รูปแบบการศึกษา” และตรงกับ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ที่กล่าวถึงการวัดและประเมิน ผลระดับชั้นเรียนว่า “จุดหมายสำคัญของการประเมินระดับชั้นเรียน คือ มุ่งหาคำตอบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้า ทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ อันเป็นผลเนื่องจากการจัดกิจกรรม การ เรียนรู้ หรือไม่/เพียงใด ดังนั้นการวัดและประเมินผลจึงต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย เน้นการปฏิบัติให้สอดคล้อง และเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และสามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่องควบคู่ไป ในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยประเมินความประพฤติ พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และผลงาน จากการเรียน” ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้จำเป็นต้องใช้องค์ประกอบที่มีสมรรถนะทางการวัดและประเมินผล

สมรรถนะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครู

ในปี ค.ศ. 1995 ริชาร์ด เจ. สติจกินส์ (Richard J. Stiggins) ได้กล่าวว่า “ครูที่รู้เรื่องการประเมิน ในห้องเรียนในศตวรรษที่ยี่สิบเอ็ดควรรู้ถึงวิธีการตอบสนองต่อมาตรฐานทั้ง 5 ของการประเมินในห้องเรียน ที่มีคุณภาพสูง” ประกอบด้วย 1) การกำหนดวัตถุประสงค์การประเมินที่ชัดเจน 2) การทำความเข้าใจความ สำคัญของการประเมินที่แตกต่างกันของเป้าหมายความสำเร็จที่สัมพันธ์กัน เช่น รอบรู้ในเนื้อหาความรู้ การ พัฒนาความสามารถในการให้เหตุผล การได้รับทักษะการปฏิบัติงาน และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพสูง 3) การเลือกวิธีการประเมินที่เหมาะสมสำหรับรูปแบบที่แตกต่างกันของเป้าหมายความสำเร็จ 4) ตัวอย่างและ การรวบรวมผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานที่มีความเป็นตัวแทน และ 5) หลีกเลี่ยงอคติ ในการประเมินและการบิดเบือนที่เกิดขึ้นจากปัญหาทางเทคนิคและการปฏิบัติ (ศุภมาส ชุมแก้ว, 2558) ถึงแม้ว่าแนวคิดของ Richard J. Stiggins (1995) จะไม่ได้กล่าวถึงการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) โดยตรง แต่แนวคิดและหลักการของทั้ง 5 มาตรฐานนี้สอดคล้องกับการประเมินตามสภาพจริง และสามารถเชื่อมโยงกับมาตรฐานและสมรรถนะวิชาชีพครูด้านการวัดและประเมินผลระดับนานาชาติซึ่งเป็น แนวคิดสำคัญที่ประเทศไทยได้นำเอามาปรับใช้ในการกำหนดกรอบสมรรถนะการวัดและประเมินผลของครู

สามารถสรุปเกี่ยวกับสมรรถนะการวัดและประเมินผลในบริบทของต่างประเทศและบริบทของประเทศไทย ดังนี้

กรอบสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลของครูในบริบทของของสมาพันธ์ระดับนานาชาติ จะใช้แนวคิดของ American Federation of Teachers National Council on Measurement in Education & National Education Association (1990) ที่ได้กำหนดมาตรฐานสมรรถนะของครูในการประเมินผลการศึกษาของนักเรียนจากแนวคิดที่บูรณาการการประเมินเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน ประกอบด้วย 7 มาตรฐานสมรรถนะ ดังนี้

1. สมรรถนะด้านการเลือกวิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับการเรียนการสอน
2. สมรรถนะด้านการพัฒนาวิธีการวัดและประเมินผล
3. สมรรถนะด้านการบริหารการสอบ การให้คะแนน และการแปลความหมายผลการประเมิน ทั้งกระบวนการภายนอกและวิธีการประเมินที่ครูสร้าง
4. สมรรถนะด้านการใช้ผลการประเมินเมื่อต้องตัดสินใจเกี่ยวกับนักเรียนเป็นรายบุคคล วางแผนการสอน พัฒนาหลักสูตร และการปรับปรุงโรงเรียน
5. สมรรถนะด้านการพัฒนากระบวนการกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผลนักเรียน
6. สมรรถนะด้านการสื่อสารผลการประเมินให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง บุคคลทั่วไปและบุคลากรทางการศึกษา
7. สมรรถนะด้านจรรยาบรรณ กฎหมายและการกระทำอื่น ๆ ที่ไม่เหมาะสมในการประเมินและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลการประเมิน

กรอบมาตรฐานและสมรรถนะวิชาชีพครูด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาในบริบทของประเทศไทย นั้น ถูกกำหนดขึ้นโดยคุรุสภาภายใต้มาตรฐานความรู้และมาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ ดังนี้

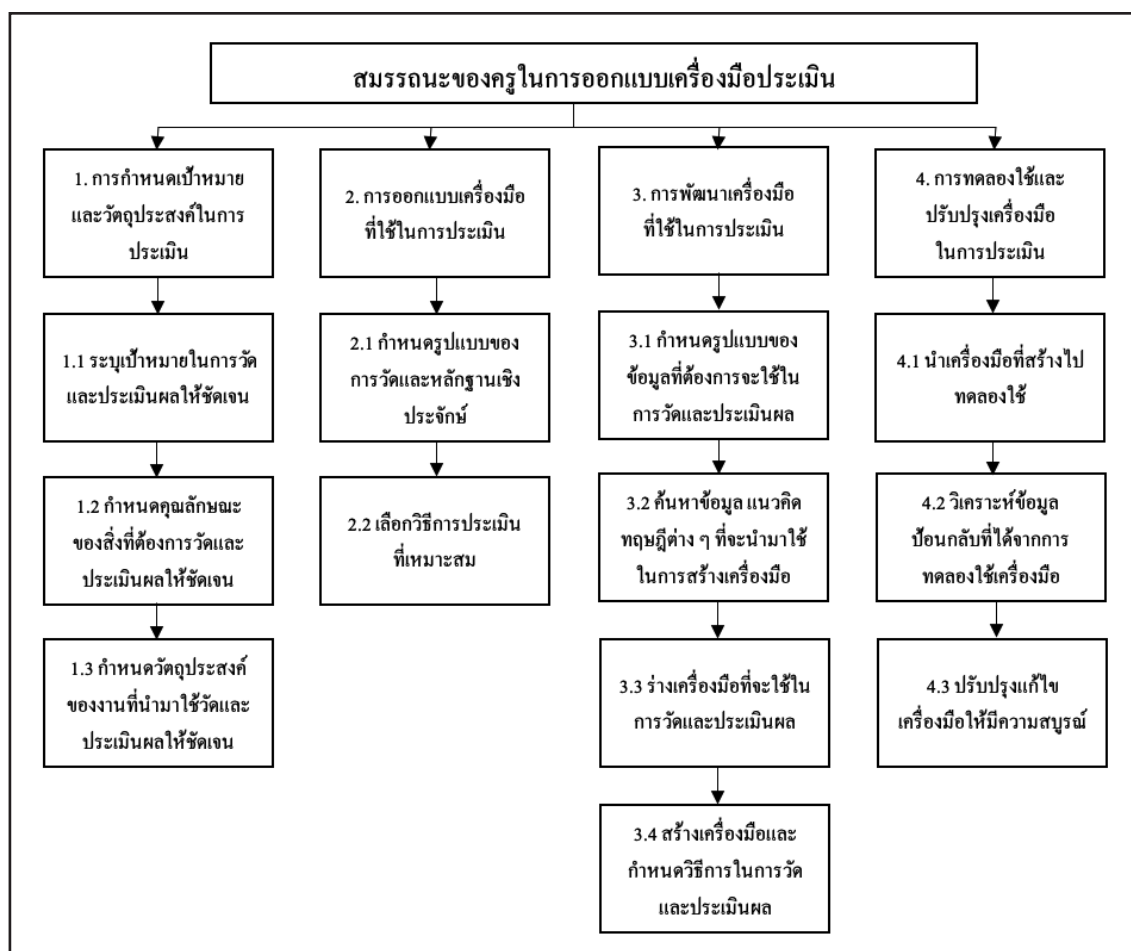
มาตรฐานด้านความรู้การวัดและประเมินผลการศึกษา ประกอบด้วย หลักการและเทคนิค การสร้างและการใช้เครื่องมือ การประเมินตามสภาพจริง การประเมินจากแฟ้มสะสมงาน การประเมินภาคปฏิบัติและการประเมินผลแบบย่อยและแบบรวม

สมรรถนะด้านความรู้การวัดและประเมินผลการศึกษา ประกอบด้วย สามารถวัดและประเมินผลได้ตามสภาพความเป็นจริง และสามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และหลักสูตร มาตรฐานประสบการณ์การวัดและประเมินผลการศึกษาประกอบด้วย การนำผลการประเมินมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพนักเรียน และการบันทึกและรายงานผลการจัดการเรียนรู้

สมรรถนะด้านประสบการณ์การวัดและประเมินผลการศึกษา ประกอบด้วย สามารถประเมิน ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับศักยภาพของนักเรียน สามารถจัดทำรายงานผลการจัดการเรียนรู้และการพัฒนานักเรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ในการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการวัดและประเมินของครูจะอิงแนวคิดของกรอบสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลของสมาพันธ์ระดับนานาชาติ American Federation of Teachers National Council on Measurement in Education & National

Education Association (1990) ทั้งนี้เพราะเป็นกรอบแนวคิดที่มีความครอบคลุมเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลตั้งแต่เริ่มต้นในกระบวนการเรียนการสอนจนสิ้นสุดกระบวนการเรียนการสอน และเมื่อวิเคราะห์ไปถึงวิธีการคิดและการออกแบบเครื่องมือการประเมินจะมี 2 ขั้นตอนสำคัญสำหรับครูเพราะมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการให้ความสำคัญก่อนที่จะเลือกหรือไปออกแบบว่าจะใช้วิธีการใด หรือจะกำหนดงานอะไรบ้างให้นักเรียนทำในรายวิชาที่ตนเองสอน เพื่อจะนำงานที่มอบหมายให้นักเรียนทำงานเหล่านั้นมาเป็นส่วนหนึ่งในการประเมิน ครูจำเป็นจะต้อง 1) ระบุประเภทของข้อมูลที่จะจำเป็นต้องใช้ และ 2) ค้นหาเกี่ยวกับข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในรายวิชาที่ครูสอนเพื่อที่ครูจะได้เลือกวิธีการประเมินหรือออกแบบการประเมินให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่เป็นตัวชี้วัดถึงความสามารถของนักเรียนในรายวิชานั้น ๆ โดย Linh (2021) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะของครูในการออกแบบเครื่องมือประเมิน ดังแผนภาพที่ 1



แผนภาพ 1 สมรรถนะของครูในการออกแบบเครื่องมือประเมิน

แหล่งที่มา: Linh (2021)



แผนภาพที่นำเสนอไม่ได้มุ่งประเด็นหรือชี้เฉพาะว่าต้องการให้ครูทุกคนต้องมาลงมือสร้างเครื่องมือในการวัดประเมินผลกันเอง เพียงแต่จะเน้นย้ำให้เห็นว่า ในการวัดหรือประเมินผลใด ๆ ก็ตาม จำเป็นที่ต้องมีหลักคิดหรือแนวทางที่ชัดเจน และเป็นที่น่าสังเกตว่าปัญหาของการวัดและประเมินผลในชั้นเรียนของประเทศไทยเกิดจากครูผู้สอนมักแยกการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลออกจากกัน ซึ่งแท้จริงแล้วการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลควรดำเนินการไปด้วยกันและเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีความสัมพันธ์กันโดยทุกส่วนเกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน นอกจากนี้ยังพบว่าครูผู้สอนมักใช้แบบทดสอบแบบปรนัยวัดผลเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่าแบบทดสอบปรนัยมีข้อจำกัดหลายประการในการใช้ประเมินผู้เรียน (รวงทอง ถาพันธุ์, อังคณา อ่อนธานี, วารินทร์ แก้วอุไร และสายฝน วิบูลรังสรรค์, 2558) สอดคล้องกับ เมฆา นวลศรีและกุลชาติ พันธวรกุล (2563) ได้สังเคราะห์ไว้ว่า สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล เกิดจากการที่ครูยังคงให้นักเรียนทำข้อสอบเลือกตอบที่เน้นความจำ เน้นเนื้อหา เพื่อค้นหาผลสัมฤทธิ์ที่แยกออกเป็นส่วน ๆ ดังนั้นการทำความเข้าใจถึงแนวคิดในการวัดและประเมินผลในชั้นเรียนจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูควรทำความเข้าใจ เพื่อเป็นแนวทางให้ครูสามารถกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลในชั้นเรียนได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ครูตั้งใจไว้

มโนทัศน์ในการประเมินการเรียนรู้

ปัจจุบันคำว่า “การวัดและประเมินผลการเรียนรู้” ถูกใช้น้อยลงแต่จะใช้คำว่า “การประเมินการเรียนรู้” (Learning Assessment) มากขึ้น เพราะคำว่า การประเมินการเรียนรู้จะเชื่อมโยงไปถึงทุกกิจกรรมที่ครูใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียน (Scarino, 2013) ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นควบคู่กันไประหว่างการจัดการเรียนการสอนกับการประเมินนักเรียน โดยกิจกรรมดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้ในช่วงก่อนที่มีการจัดการเรียนการสอน เกิดระหว่างการจัดการเรียนการสอน หรือเกิดช่วงหลังจากที่กระบวนการเรียนการสอนเสร็จสิ้นลงแล้ว ในแต่ละช่วงที่เกิดการประเมินขึ้นนั้นจะทำให้ทั้งครูและนักเรียนได้รับสารสนเทศจากการประเมินเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงตนเอง (Black & William, 1998) โดยครูได้ข้อมูลที่สำคัญมาปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน การมอบหมายงาน การกำหนดคะแนนการเก็บคะแนนในชั้นเรียน ส่วนนักเรียนได้ข้อมูลป้อนกลับที่สำคัญในการนำไปพัฒนาจุดเด่น จุดด้อยของตนเอง สามารถวางแผนการเรียนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้การจัดการเรียนบรรลุเป้าหมายของการศึกษาที่แท้จริง ซึ่งการประเมินการเรียนรู้สามารถจำแนกออกเป็น 3 ระดับดังนี้

ระดับที่ 1 การประเมินการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ หรือการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ (Assessment of Learning: AoL)

การประเมินการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ หรือการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ เป็นแนวคิดการประเมินแบบดั้งเดิม (Traditional Conception) จะทำเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน โดยมีเป้าหมายอยู่ที่การตัดสินหรือสรุปผลการเรียน (Summative Assessment) ของนักเรียนตลอดภาคการศึกษาที่ผ่านมาหรือตลอดหลักสูตร ว่านักเรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ ได้รับคะแนนรวม หรือได้รับระดับผลการเรียนในแต่ละรายวิชาตามหลักสูตรอย่างไร (Linh, 2021) แนวคิดนี้ครูจะต้องรวบรวมหลักฐานทางการเรียนของนักเรียนทั้งหมด เช่น คะแนนที่นักเรียนได้รับจากการทำกิจกรรมที่ครูมอบหมาย คะแนนจิตพิสัย คะแนนสอบ แล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์ที่หลักสูตรได้กำหนดขึ้น อาจจะอยู่ในรูปของคะแนนดิบหรือคะแนนมาตรฐานเปอร์เซ็นต์ไทล์ มีการแปลความหมาย

คะแนนและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเพื่อสะท้อนว่านักเรียนมีความรู้ความสามารถและมีผลสัมฤทธิ์ตามหลักสูตรการเรียนรู้อย่างไร สามารถใช้ผลของการประเมินการเรียนรู้ไปเพื่อการออกใบรับรอง หรือเป็นหลักฐานในการแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้กับผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังใช้เป็นหลักฐานในการรับรองคุณวุฒิหรือหลักฐานสำคัญในการศึกษาหรือการสำเร็จการศึกษาของนักเรียนได้ (Calenda & Tammaro, 2015) ดังนั้นครูจะต้องมั่นใจว่าได้ใช้การประเมินที่สามารถสะท้อนความสามารถของนักเรียนได้ถูกต้องและสมเหตุสมผล และผู้ที่ได้รับข้อมูลการประเมินจะสามารถนำผลการประเมินดังกล่าวไปใช้เพื่อการตัดสินใจต่อไปได้ (ศุภมาส ชุมแก้ว, 2558)

ระดับที่ 2 การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning: AfL)

การประเมินเพื่อการเรียนรู้เป็นแนวคิดการประเมินผลในชั้นเรียนที่เกิดขึ้นในระหว่างที่มีการจัดการเรียนการสอน หรืออาจกล่าวได้ว่าการเรียนการสอนยังคงดำเนินอยู่ (Formative Assessment) (Sardareh, 2018) ทั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อให้ครูกับนักเรียนได้ทำงานร่วมกันในแง่ของการนำผลการประเมินที่ได้มาใช้ให้เกิดประโยชน์กับทั้งสองฝ่าย จุดเน้นของการประเมินเพื่อการเรียนรู้คือการให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) และนำเอาข้อมูลป้อนกลับที่ได้ไปใช้เพื่อการพัฒนาปรับปรุงตนเอง (Sadler, 1989) เป้าหมายของการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (AfL) จะแตกต่างกับการประเมินการเรียนรู้ (AoL) เพราะการประเมินเพื่อการเรียนรู้จะเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ ครูจะต้องแจ้งให้นักเรียนทราบถึงจุดประสงค์ในการเรียนรู้ แจ้งเกณฑ์ที่ครูจะใช้ในการประเมิน โดยครูจะต้องให้กำลังใจ คอยกระตุ้นและให้แรงเสริมนักเรียน ตลอดจนให้ข้อมูลป้อนกลับกับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ นักเรียนสามารถติดตามความก้าวหน้าและเห็นถึงพัฒนาการของตนเอง นักเรียนจะได้บรรลุเป้าหมายในการเรียนได้ตามที่พึงปรารถนา (Black & William, 1998, DeLuca & Klinger, 2010) ในขณะเดียวกันการประเมินนักเรียนเป็นระยะ ๆ ผลการประเมินที่ได้นั้นก็สะท้อนถึงคุณภาพของครูที่มีต่อวิธีการสอน กิจกรรมในการสอน กลยุทธ์ในการสอนที่ครูเลือกใช้ ทำให้ครูได้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์เพื่อมาปรับปรุงกิจกรรมการจัดการเรียนของครู ทำให้เกิดการพัฒนาของชุมชนการประเมินผ่านกระบวนการทบทวนและการสร้างฉันทามติของสมาชิกภายใต้วัตถุประสงค์การเรียนรู้และเกณฑ์การประเมินที่มีร่วมกัน (Black & William, 1998; DeLuca & Klinger, 2010; Eyal, 2012; ศุภมาส ชุมแก้ว, 2558)

ระดับที่ 3 การประเมินเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ (Assessment as Learning: AaL)

การประเมินเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ เป็นแนวคิดการประเมินในชั้นเรียนที่พยายามจะลดบทบาทของครูลงและเพิ่มบทบาทให้นักเรียนเป็นผู้ที่เชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ (Assessment) กับการเรียนรู้ (Learning) ด้วยตนเองอย่างยึดมั่นผูกพัน (Engagement) (ศุภมาส ชุมแก้ว, 2558) การประเมินเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ (AaL) มีความเกี่ยวข้องกับการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (AfL) เพราะมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาและสนับสนุนให้เกิดการใช้ทักษะทางอภิปญญา (Metacognition) ของนักเรียน (Earl, 2012) อาจกล่าวได้ว่าการประเมินเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ครูจะมีบทบาทเป็นเพียงแค่ผู้ที่คอยอำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนเท่านั้น ครูจะต้องช่วยให้นักเรียนเกิดการสะท้อนความคิดและสามารถวิเคราะห์การเรียนรู้ของตนเองได้ นักเรียนจะเป็นบุคคลสำคัญที่ทำหน้าที่ในการประเมินตนเอง นักเรียนจะต้องคอยกำกับติดตามการเรียนรู้ของตนเอง (Self-regulated Learning) นักเรียนจะต้องเชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความรู้เดิม (Prior Knowledge)



ไปสู่การเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ซึ่งวิธีการนี้เป็นกระบวนการพื้นฐานของการเรียนรู้ของนักเรียนโดยกระบวนการนี้จะเกิดขึ้นเมื่อนักเรียนใช้ข้อมูลย้อนกลับมาปรับหรือเปลี่ยนเพื่อให้ตนเองเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่นำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ (DeLuca & Klinger, 2010; Earl, 2012; Nicol & Macfarlane-Dick, 2006, ศุภมาส ชุมแก้ว, 2558)

จะเห็นได้ว่าแนวคิดการประเมินทั้ง 3 แนวคิดที่กล่าวไปข้างต้นนั้น ล้วนเป็นแนวคิดที่มีความสำคัญต่อทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายในผลการประเมินทั้งสิ้น การเลือกใช้แนวคิดการประเมินแนวคิดใดนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และการใช้ผลการประเมินเป็นหลัก จุดสำคัญคือครูต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ โดยเลือกอย่างพินิจพิจารณาและคำนึงถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียนเป็นหลัก โดยมีเป้าหมายที่เป็นอุดมคติสูงสุดของการประเมินอยู่ที่ “การประเมินเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ (AaL)”

ความท้าทายและมุมมองเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลของครูยุคใหม่

จากการแพร่ระบาดของสถานการณ์ไวรัสโควิด 19 ส่งผลกระทบอย่างหนักต่อระบบการศึกษาและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการศึกษาจากเดิมที่เป็นรูปแบบการสอนแบบเผชิญหน้าในชั้นเรียนก็ได้ปรับเปลี่ยนมาเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์และออฟไลน์ผ่านคอมพิวเตอร์ ส่งผลให้ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง ตลอดจนสถานบันการศึกษาในทุกระดับต้องปรับตัวกันยกใหญ่ เมื่อรูปแบบของการเรียนการสอนเปลี่ยนไปแน่นอนว่ารูปแบบของการวัดและประเมินผลการศึกษาที่ย่อมต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ผู้เขียนจึงต้องการนำเสนอความท้าทายและมุมมองเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลของครูยุคใหม่ที่ควรจะต้องเปลี่ยนแปลงให้ทันกับสถานการณ์ในปัจจุบันในประเด็นต่าง ๆ โดยรวบรวมผ่านเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) ด้านการจัดการเรียนรู้ ถึงแม้ว่าการจัดการเรียนรู้จะไม่ได้เป็นหนึ่งในสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล แต่การจัดการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในกระบวนการเรียนการสอนและกระบวนการศึกษา กล่าวคือในกระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) เป้าหมาย (Objective: O) 2) การจัดการเรียนรู้ (Learning: L) และ 3) การวัดและประเมินผล (Evaluation: E) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562; ชนาธิป ทั่วยแป, 2563) ไม่ว่าจะเริ่มต้นดำเนินการใด ๆ จำเป็นต้องมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน เช่น ในการจัดการเรียนการสอน ครูต้องกำหนดเป้าหมายแล้วว่า การเรียนการสอนในครั้งนี้หรือเนื้อหา มีเป้าหมายอย่างไร ต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อะไร เมื่อกำหนดแล้วก็ต้องมองภาพต่อไปว่าควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้อะไรบ้าง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ และเมื่อสอนจบแล้ว จะประเมินผลการเรียนรู้อย่างไรจึงจะทราบได้ว่า นักเรียนบรรลุผลตามที่ครูตั้งใจไว้ จะเห็นได้ว่าทั้ง 3 องค์ประกอบมีความต่อเนื่อง เชื่อมโยง และสอดคล้องกัน หากองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งไม่ชัดเจน ก็จะส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบอื่น ๆ ตามมา และในช่วงที่มีสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด การสอนแบบออนไลน์กลายมาเป็นวิธีการหลักที่ครูจำเป็นต้องใช้ แต่ละเนื้อหาที่จะวัดและประเมินผลครูควรมีความรู้และประยุกต์ใช้ความรู้ด้านการวัดและประเมินผลที่เกี่ยวกับทฤษฎี หลักการ แนวคิด รูปแบบ วิธีการ เทคนิคกลยุทธ์ และเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อใช้ในการออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหาที่สอนและผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย

2) ด้านการวัดและการประเมินผล ในสถานการณ์ปกติครูจะต้องสอนทุกตัวชี้วัด สอนแบบเผชิญหน้าในห้องเรียน แต่ละวิชาจะมอบหมายการบ้านให้นักเรียนทำแยกกัน เรียนก็วิชาที่มีการบ้านจำนวนเท่ากันวิชา มีการนับเวลาเข้าเรียนในชั้นเรียนก็ต่อเมื่อนักเรียนเข้ามานั่งเรียนในชั้นเรียน ส่วนการวัดและประเมินผลก็จะเน้นหนักไปที่มีการสอบย่อย การสอบกลางภาค และการสอบปลายภาค แต่เมื่อไม่สามารถจัดการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้าได้ ครูจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์และออฟไลน์ความท้าทายที่เกิดขึ้นทำให้ครูต้องสอนวิชาหลักและบูรณาการร่วมกันกับวิชาอื่น จากเดิมที่ต้องสอนทุกตัวชี้วัดก็ต้องเน้นเฉพาะตัวชี้วัดที่ต้องรู้และบูรณาการกับวิถีชีวิตโดยผสมรูปแบบการสอนด้วยการสอดแทรกในวิถีชีวิต ครูผู้สอนในแต่ละรายวิชาต้องประชุมและหาแนวทางในการสอนแบบบูรณาการร่วมกัน จากเดิมที่เคยให้คะแนนการเข้าชั้นเรียนก็ต่อเมื่อนักเรียนนั่งเรียนในห้องเรียนก็ต้องปรับรูปแบบมาเป็นการนับเวลาเรียนเมื่อนักเรียนเกิดการเรียนรู้อาจจากการเรียนออนไลน์ จากการทำการบ้านส่งตามกำหนด และในส่วนของการวัดและประเมินผลที่จากเดิมเน้นไปที่การสอบก็ต้องปรับเป็นเน้นไปที่หลักฐานการเรียนรู้ เช่น การทำกิจกรรมที่ครูมอบหมาย การส่งการบ้าน คุณภาพของงานที่นักเรียนทำส่งเพื่อประเมินพัฒนาการและความงอกงามของผลงานของนักเรียนที่เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการทำงานในแต่ละครั้ง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

3) ด้านการสอบออนไลน์ เรื่องของการสอบเป็นอีกหนึ่งเรื่องที่ทุกสถาบันการศึกษาต่างเร่งหาทางออก เพราะไม่สามารถเลี่ยงไปใช้รูปแบบการวัดประเมินผลแบบอื่นมาทดแทนการสอบได้ทั้งหมด ดังนั้นจึงมีการใช้การสอบออนไลน์เข้ามาเป็นอีกหนึ่งรูปแบบในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของเรียน ความท้าทายที่เกิดขึ้นเมื่อมีการจัดสอบแบบออนไลน์คือเรื่องของการป้องกันการทุจริตที่อาจเกิดขึ้น เพราะครูไม่สามารถยืนยันได้ว่า นักเรียนทำข้อสอบด้วยความรู้ความสามารถที่แท้จริงของตนเองโดยปราศจากตัวช่วยอื่น เช่น การเปิดหนังสือ การมีผู้ปกครองคอยนั่งบอกคำตอบ หรือการแหกถามกับเพื่อน ๆ ในกลุ่มผ่านช่องทางออนไลน์ ดังนั้นการขจัดเรื่องของการทุจริตการสอบจึงเป็นประเด็นหลักที่ควรให้ความสนใจเมื่อมีการจัดสอบออนไลน์ และเป็นเรื่องที่ท้าทายสำหรับทุกภาคส่วนเป็นอย่างมาก (Raman, Sairam, Veena, Vachharajani, & Nedungadi, 2021) การนำเอาเทคโนโลยี Automated Proctoring ที่เป็นส่วนเสริมใน Google Form มาช่วยในการคุมสอบแบบอัตโนมัติเต็มรูปแบบจึงเป็นอีกหนึ่งทางออกที่จะทำให้ครูสามารถตรวจสอบรายงานพฤติกรรมที่น่าสงสัยระหว่างการทดสอบและ สามารถกำกับติดตามพฤติกรรมตลอดกระบวนการสอบ เช่น เสียง วิดีโอ หน้าจอการทำข้อสอบ เพื่อใช้ในการวัดและประเมินผลจากการสอบออนไลน์ในครั้ง ๆ นั้น ดังนั้นความท้าทายที่เกิดขึ้นคือ ครูต้องคอยพัฒนาตนเองและรู้เท่าทันการเลือกใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการจัดสอบออนไลน์ เพื่อให้ผลที่ได้จากการวัดและประเมินผลเกิดความแม่นยำและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4) ด้านเทคโนโลยี เนื่องจากเทคโนโลยีเป็นตัวช่วยชั้นดีที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลยังคงสามารถดำเนินการต่อไปได้แม้โรงเรียนหรือสถาบันทางการศึกษาต่าง ๆ จำเป็นต้องปิดทำการชั่วคราวอย่างไม่มีกำหนดเพื่อความปลอดภัยของบุคลากรทางการศึกษา ดังนั้นครูและสถาบัน การศึกษาจึงจำเป็นต้องพึ่งพาเทคโนโลยีและเข้าถึงเทคโนโลยีเพื่อนำมาช่วยในการจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล (Dadashzadeh, 2021) สำหรับครูยุคใหม่ที่พอจะมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว จะสามารถเลือกใช้เทคโนโลยี แอปพลิเคชันต่าง ๆ มาช่วยในการสอน เช่น การอัดคลิปวิดีโอด้วย Kinemaster, Loom



การใช้ฟังก์ชันการประชุมออนไลน์ อัดคลิปวิดีโอเพื่อการจัดการเรียนการสอนผ่านทาง Microsoft Team, Amazon Chime, Zoom, Line, Facebook Live, Canva เหล่านี้ล้วนต้องอาศัยการฝึกและการทดลองใช้งานทั้งสิ้น เพราะบริการของแต่ละเจ้ามีฟังก์ชันการใช้งานที่แตกต่างกัน มีลูกเล่นที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ที่คล้าย ๆ กัน แต่แตกต่างกันที่รูปแบบหรือตัวเลือกต่าง ๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับจริตของผู้ใช้ ความยุ่งยากในการใช้เทคโนโลยีจะเป็นปัญหามากกับครูหรือผู้สอนที่มีอายุ เพราะไม่คุ้นเคยและไม่ถนัดกับการสอนออนไลน์ และไม่เพียงแต่ผู้สอนที่ต้องปรับตัวเท่านั้น ผู้เรียนและผู้ปกครองก็ต้องปรับตัวเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเข้าเรียนออนไลน์ การรับส่งงานผ่านทางเทคโนโลยี การติดต่อกับครูผู้สอน การสอบ การตรวจงาน การนำเสนองาน ตลอดจนการเยี่ยมบ้านผ่านเทคโนโลยี ดังนั้นการรู้เท่าทันเทคโนโลยี (Technology Literacy: TL) และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีจึงเป็นอีกหนึ่งความท้าทายที่เข้ามามีบทบาทต้องสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลของครูในยุคปัจจุบัน

5) ด้านความพร้อมและเศรษฐฐานะในการวัดและประเมินผลออนไลน์ เป็นข้อที่ควรระวังอย่างมากเมื่อมีการจัดการเรียนสอนและการวัดและประเมินผลออนไลน์ เพราะทุกครอบครัวต่างมีต้นทุนทางด้านความพร้อมและเศรษฐฐานะที่ต่างกัน ทั้งในด้านอุปกรณ์ที่ใช้การเรียนออนไลน์ (Arnò, Galassi, Tommasi, Saggino, & Vittorini, 2021) ยิ่งครอบครัวที่มีลูกหลายคนและลูกทุกคนต้องเรียนออนไลน์ ตรงนี้ก็จะเกิดข้อจำกัดในการเรียนรู้ของเด็ก เรื่องของเวลาในการเรียน เพราะการเรียนการสอนออนไลน์และการมอบหมายให้ส่งงานผ่านช่องทางออนไลน์ ผู้ปกครองบางครอบครัวอาจไม่มีเวลาในการกำกับติดตามให้บุตรหลานส่งงานทันตามเวลาที่กำหนด ความยุ่งยากในส่วนนี้ก็จะเกิดผลกระทบกับครูในการตรวจให้คะแนนและการให้ข้อมูลป้อนกลับกับผลงานที่นักเรียนที่ส่งมา และสำหรับผู้เรียนที่เป็นเด็กเล็ก เช่น เด็กอนุบาล หรือเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่ไม่สามารถควบคุมตัวเองหรือมีสมาธิจดจ่อกับการเรียนออนไลน์เป็นระยะเวลานานก็จะให้การจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลมีความยุ่งยากกับครูเพราะไม่สามารถเก็บคะแนนได้ตามที่วางแผนไว้ ดังนั้นการวางแผนกิจกรรมต่าง ๆ การออกแบบการเรียนการสอน ครูจึงต้องมุ่งเน้นไปที่หลักฐานการเรียนรู้เชิงประจักษ์ อาจจะไม่ต้องคาดหวังให้ผู้เรียนเข้าเรียนออนไลน์โดยพร้อมเพรียงกัน แต่ควรมีแหล่งการเรียนรู้ ช่องทาง หรือกิจกรรมที่ผู้เรียนและผู้ปกครองสามารถศึกษาและทบทวนในเวลาที่สะดวกได้ โดยเน้นไปที่หลักฐานการเรียนรู้มากกว่าการสอบ และครูสามารถใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์ หรือมีการนัดหมายเวลากับผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยประสานผู้ปกครองเพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วม และช่วยกันหาแนวทางเพื่อลดข้อจำกัดของความพร้อมและเศรษฐฐานะเพื่อส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในการประเมิน เกิดความโปร่งใส ความยุติธรรม และส่งผลให้การประเมินเกิดการนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

ประเด็นที่น่าเสนอนี้เป็นเพียงบางส่วนที่เกิดขึ้นจริงและมีผลต่อการพัฒนาสมรรถนะทางการประเมินของครูซึ่งในสถานการณ์จริงอาจมีปัจจัยความท้าทายอื่น ๆ อีกมากมาย ที่ครูต้องพยายามพัฒนาตนเองและหาทางลดข้อจำกัดเหล่านั้นเพื่อให้ครูส่วนสามารถปรับตัวได้ทันกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไปตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร และเพื่อให้ครูสามารถพัฒนาตนเองได้ตามกรอบสมรรถนะของวิชาชีพครู (Competency - Based Curriculum) ไปสู่การพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้ โดยอาศัยสื่อเทคโนโลยีและแหล่งความรู้(resource) ที่เหมาะสมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย. (2554). คู่มือความรู้ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. สืบค้น 14 กรกฎาคม 2564, จาก http://person.disaster.go.th/upload/minisite/file_attach/183/5907f01406f80.pdf
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- คุรุสภา. (2564). ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562. สืบค้น 14 กรกฎาคม 2564, จาก <https://www.ksp.or.th/ksp2018/2019/11/12588/>
- ชนาธิป หุ้ยแป. (2563). การวัดและประเมินคุณภาพผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ภายใต้สถานการณ์การแพร่กระจายของเชื้อโรคโคโรนา 2019. สืบค้น 14 กรกฎาคม 2564, จาก <https://opec.go.th/wp-content/uploads/2021/05/การวัดและประเมินผลในช่วงCovid-ใหม่.pdf>
- ชยุตม์ ภิรมย์สมบัติ. (2556). การปฏิรูปการศึกษาที่ใช้การประเมินเป็นฐาน. ใน สุวิมล ว่องวาณิช และคณะ (2556, 26-33) คู่มือปฏิบัติการครูในการประเมินสู่การเรียนการสอน สำนักงานสนับสนุนการวิจัย (สกว.) กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. (2554). ระบบค้นหาคำศัพท์. สืบค้น 14 กรกฎาคม 2564, จาก <https://dictionary.orst.go.th/>
- เมษา นวลศรี และกุลชาติ พันธวรกุล. (2563). การวิเคราะห์สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลของครู: กรณีศึกษาเขตพื้นที่ภาคกลาง. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 14(3), 116-133. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JournalGradVRU/article/view/215399/166097>
- รวงทอง ภาพันธุ์ อังคณา อ่อนธานีวรรัตน์ แก้วอุไร และสายฝน วิบูลรังสรรค์. (2558). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครูประถมศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 17(2), 27-39. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/view/33343/28286
- ศุภมาส ชุมแก้ว. (2558). อิทธิพลเชิงสาเหตุการรู้เรื่องการประเมินของครู: การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างพหุระดับที่มีสมรรถนะการประเมินของผู้บริหารเป็นตัวแปรปรับ. (ดุษฎีบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2). สืบค้น 14 กรกฎาคม 2564, จาก <http://www.mua.go.th/users/he-commission/doc/law/law%20edu%202545.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2548). สมรรถนะของข้าราชการพลเรือนไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ พี. เอ. ลิฟวิ่ง.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). รายงานเฉพาะเรื่องที่ ๘ การปฏิรูปครูและอาจารย์. สืบค้น 14 กรกฎาคม 2564, จาก <http://www.onec.go.th/th.php/book/BookView/1742>
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2556). แนวคิดการปฏิบัติงานของครู. ใน สุวิมล ว่องวาณิช และคณะ (2556, 9-24) คู่มือปฏิบัติการครูในการประเมินสู่การเรียนการสอน สำนักงานสนับสนุนการวิจัย (สกว.) กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- AFT, N. NEA. American Federation of Teachers, National Council on Measurement in Education & National Education Association (1990). **Standards for teacher competence in educational assessment of students.** *Educational Measurement: Issues and Practice*, 9(4), 30-32.
- Arnò, S., Galassi, A., Tommasi, M., Saggino, A., & Vittorini, P. (2021). State-of-the-Art of Commercial Proctoring Systems and Their Use in Academic Online Exams. **International Journal of Distance Education Technologies (IJDET)**, 19(2), 41-60.
- Black, P., & William, D. (1998). **Inside the black box: Raising standards through classroom assessment.** *Phi Delta Kappan*, 8(2), 139-148.
- Calenda, M., & Tammara, R. (2015). **The assessment of learning: from competence to new evaluation.** *Procedia -Social and Behavioral Sciences*, 174(Supplement C), 3885-3892. doi:<https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.01.1129>
- Dadashzadeh, M. (2021). The Online Examination Dilemma: To Proctor or Not to Proctor?. **Journal of Instructional Pedagogies**, 25.
- DeLuca, C., & Klinger, D. A. (2010). **Assessment literacy development: Identifying gaps in teacher candidates' learning.** *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 17(4), 419-438.
- Earl, L. M. (2012). **Assessment as learning: Using classroom assessment to maximize student learning.** Corwin Press.
- Eyal, L. (2012). Digital assessment literacy—The core role of the teacher in a digital environment. **Journal of Educational Technology & Society**, 15(2), 37-49.
- Linh, N. T. D. (2021). A Competence Model to Assess and Develop Designing Competence Assessment Tool. **International Journal of Learning, Teaching and Educational Research**, 20(2), 81-103.
- McClelland, D. C. (1973). **Testing for competence rather than for" intelligence.** *American psychologist*, 28(1), 1.

- Mertler, C. A. (2009). **Teachers' assessment knowledge and their perceptions of the impact of classroom assessment professional development.** *Improving Schools*, 12(2), 101-113.
- Nicol, D. J., & Macfarlane Dick, D. (2006). **Formative assessment and self regulated learning: A model and seven principles of good feedback practice.** *Studies in higher education*, 31(2), 199-218.
- Raman, R., Sairam, B., Veena, G., Vachharajani, H., & Nedungadi, P. (2021). **Adoption of online proctored examinations by university students during COVID-19: Innovation diffusion study.** *Education and Information Technologies*, 1-20.
- Sadler, D. R. (1989). **Formative assessment and the design of instructional systems.** *Instructional science*, 18(2), 119-144.
- Scarino, A. (2013). **Language assessment literacy as self-awareness: Understanding the role of interpretation in assessment and in teacher learning.** *Language Testing*, 30(3), 309-327.
- Stiggins, R. J. (1995). **Assessment literacy for the 21st century.** *Phi Delta Kappan*, 77(3), 238.

แนวทางการพัฒนาครูวิถีใหม่ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล

Approaches to Developing New Normal Teachers in Digital Literacy

ราณี จินสุทธิ์*
หทัยภัทร จินสุทธิ์**

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาครูวิถีใหม่ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล เนื่องจากในยุควิถีชีวิตใหม่เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทอย่างมาก โดยเฉพาะทางเทคโนโลยีและการสื่อสารโทรคมนาคม ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยทั้งระบบ เทคโนโลยีมีส่วนช่วยอำนวยความสะดวกในเรื่องของการเรียนรู้และในกระบวนการเรียนการสอน โดยครูมีบทบาทเป็นผู้ให้ความรู้ เป็นผู้ชี้แนะแนวทางให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีผลงาน และความรับผิดชอบ ในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบดิจิทัลออนไลน์ ครูเป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้และเป็นต้นแบบของผู้เรียน มีการปรับปรุงเนื้อหาและสื่อการเรียนการสอน ปรับระบบการสื่อสารและการปฏิสัมพันธ์ทางการเรียน ระบบการวัดและประเมินผล รวมทั้งระบบสนับสนุนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือ ครูจึงต้องพัฒนาตนเองเพื่อให้มีความรู้ด้านเทคนิคและวิธีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างชาญฉลาดและรู้เท่าทันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องผ่านกระบวนการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ในทักษะ 8 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย 1) ทักษะในการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง 2) ทักษะการคิดวิเคราะห์ที่มีวิจารณญาณที่ดี 3) ทักษะในการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกไซเบอร์ 4) ทักษะในการรักษาข้อมูลส่วนตัว 5) ทักษะในการจัดสรรเวลาหน้าจอ 6) ทักษะในการบริหารจัดการข้อมูลที่ใช้ใช้งาน 7) ทักษะในการรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ และ 8) ทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม

คำสำคัญ การพัฒนาครูวิถีใหม่, การรู้เท่าทันดิจิทัล

* มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

**สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัว

Abstract

This article aims to present a new way of developing smart teachers with digital literacy. As in the new lifestyle, information technology plays a huge role especially in technology and telecommunications affecting the development of education in Thailand as a whole. In the teaching and learning process, teachers play a role as facilitators guiding students to obtain an analytical idea, creative thinking, productive, and responsible. In digital format online teaching and learning, teachers play an important role in supporting learning and being a role model for learners, updating content and teaching materials, improving the system of communication and interaction in learning, measurement and evaluation system including a learning support system so that students can learn and use digital technology as a tool. Teachers also need to develop themselves to have technical knowledge on digital technology and digital literacy systematically and continuously through formal education, non-formal education and informal education in eight skills, these include 1) skills to maintain their own good traits, 2) critical thinking skills, 3) Cyber security skills, 4) Personal data protection skills 5), Screen time management skills, 6) User data management skills, 7) Handling skills cyber bullying, and 8) ethical technology use skills.

Keywords: New normal teachers development, Digital literacy



บทนำ

ครู เป็นวิชาชีพที่มีมานานพร้อมๆ กับมนุษยชาติ ได้รับการพัฒนาและมีวิวัฒนาการเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่ได้รับการยกย่องจากสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมไทยที่คาดหวังให้ครูเป็น “บุคลิกละเอียด” ครูจึงต้องเป็นคนที่ครองตนให้เป็นที่น่าเชื่อถือ ไว้วางใจ มีความดี และมีคุณธรรม เมื่อเทคโนโลยีก้าวล้ำเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาทั้งในระบบ ครูจึงต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเอง ปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนและการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ให้พร้อมตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง โดยครูต้องศึกษาเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาเพื่อการพัฒนาวิชาชีพของตนเอง การศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ครูเกิดการพัฒนา ความสำเร็จของครูคือคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่กำลังเติบโตมีความรู้ มีศีลธรรม พร้อมที่จะเติบโตเป็นพลเมืองดีของประเทศ

จากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาทั้งผู้เรียน ครู สถาบันการศึกษา รวมถึงผู้ปกครองและชุมชน และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกลายความปกติใหม่หรือ new normal ของทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับคนรุ่นใหม่ที่เป็นชาวพื้นเมืองดิจิทัล (digital native) สำหรับประเทศไทยมีเป้าหมายเพื่อตอบรับนโยบายประเทศไทย 4.0 การให้บริการแบบใหม่ที่เป็นดิจิทัล เป็นกระบวนการบริการบนแพลตฟอร์มดิจิทัล ที่สามารถเรียกใช้บริการผ่านสมาร์ทโฟน มีการใช้ข้อมูลข่าวสารแบบดิจิทัล การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัล การตลาดแบบดิจิทัล การใช้ชีวิตในโลกไซเบอร์จึงมีบทบาทใช้ดิจิทัลเพิ่มขึ้น ผู้คนมีทักษะการสื่อสาร ใช้ไลน์ เฟสบุ๊ค และ สื่อสังคม (social media) อื่นๆ มีเครื่องมือสืบค้นข้อมูล หาความรู้ การปฏิสัมพันธ์ การทำธุรกรรม การเรียนรู้พัฒนาตนเอง ผู้คนในยุคชีวิตวิถีใหม่จึงมีชีวิตสังคมในโลกไซเบอร์ การจัดการศึกษาจึงต้องนำระบบดิจิทัล (digital system) เข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอนและการเชื่อมต่อทุกภาคส่วนให้เข้าด้วยกัน แนวโน้มภาพการศึกษาและการเรียนรู้ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต 9 ภาพ ได้แก่ 1) การศึกษาบนฐานการพัฒนาทักษะ (skill based learning) 2) การศึกษาที่มุ่งพัฒนาคนให้มีความรู้ คือ รู้ลึก รู้กว้าง รู้ไกล 3) การศึกษาแบบการเรียนรู้ผสมผสาน (hybrid learning) ทั้งผ่านออนไลน์และออฟไลน์ 4) การศึกษาที่ครูเป็นโค้ช (coach) ผู้เรียน เพื่อแนะแนวทางการเรียนพัฒนาทักษะและลักษณะชีวิตของผู้เรียน 5) การศึกษาที่ใช้หลักสูตรแบบโมดูล ที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้โดยออกแบบและเลือกเรียนตามศักยภาพ ความถนัด และความสนใจของตนได้มากขึ้น 6) การศึกษาที่ระยะเวลาเรียนรู้ในระบบสั้นลง ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านแหล่งเรียนรู้ต่างๆ บนแพลตฟอร์มออนไลน์มากขึ้น 7) การศึกษาสำหรับกลุ่มคนทำงานที่คนทำงานอาจต้องปรับตัวให้ทันสมัยและยกระดับความรู้โดยเข้ามาศึกษาต่อในระบบการศึกษา การศึกษาจึงมีลักษณะที่คนวัยทำงานจำนวนมากจะกลับเข้ามาฝึกทักษะการทำงานในระบบการศึกษามากขึ้น 8) การอุดมศึกษาที่มหาวิทยาลัยชั้นนำและมหาวิทยาลัยเฉพาะทางจะอยู่รอด ที่ผ่านมามหาวิทยาลัยต้องเผชิญกับจำนวนของผู้เรียนลดลงเนื่องจากอัตราการเกิดลดลง และมีสภาพการแข่งขันสูง เกิดหลักสูตรการเรียนการสอนบนแพลตฟอร์มออนไลน์มากขึ้นที่มีการใช้อย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพการศึกษาในรูปแบบนี้จะมี การขยายตัวมากขึ้น อาจเป็นรูปแบบออนไลน์ผสมกับการเรียนแบบหน้าต่อหน้าซึ่งจะเป็นภาพที่เกิดขึ้นชัดเจนมากขึ้น ในอนาคต และ 9) การศึกษาที่ปรับตัวยืดหยุ่นในการเผชิญภัยคุกคาม เกิดการกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดใหม่ๆ ที่เข้มงวดด้านสุขลักษณะหรือสุขภาพการอยู่ร่วมกัน มาตรฐานและตัวชี้วัดผู้เรียนด้านสุขภาพจิต การสื่อสาร ทักษะทางสังคม ฯลฯ โดยอาศัยสื่อสังคมออนไลน์ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2563, หน้า 135-146)

อย่างไรก็ตาม เมื่อโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีการเชื่อมโยง มีการปรับเปลี่ยนและมีวิวัฒนาการ ศาสตร์การสอนสำหรับครูในศตวรรษที่ 21 จะต้องปรับเปลี่ยนและสะท้อนถึงวิธีการเรียนรู้ของนักเรียน และสะท้อนถึงโลกที่พวกเขาจะเดินทางเข้าไปในอนาคต (Churches, 2008 อ้างถึงในโรจน์ สารัตนะ, 2556) โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 8 ประการ คือ 1) สร้างความรู้คล่องในการใช้สื่อ สารสนเทศ และเทคโนโลยี (technological, information and media fluencies) 2) คำนึงถึงบริบทที่เป็นจริง (reality-based) 3) เป็นสหวิทยาการ (interdisciplinary) 4) ยึดความร่วมมือ (collaboration) 5) ยึดโครงงานเป็นฐาน (project based learning) 6) ใช้การแก้ปัญหาเป็นเครื่องมือสอน (uses problem solving as a teaching tool) 7) ประเมินโปร่งใส (transparency) และ 8) พัฒนาทักษะการคิด (think skills) มุ่งให้นักเรียนสร้างสรรค์ความรู้ (create knowledge) จากกระบวนการได้รับความรู้ (knowledge acquisition) การลงลึกในความรู้ (knowledge deepening) และการสร้างสรรค์ความรู้ (knowledge creation) เพราะนักเรียนในศตวรรษที่ 21 เป็นชาวพื้นเมืองดิจิทัล (digital natives) คือ มีความร่วมมือ (Collaboration) กับยุคสารสนเทศ (information age) อันเนื่องจากความเติบโตก้าวหน้าของเครื่องมือ มีการสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social networking) เช่น Bebo, Myspace, Facebook, Twitter และอื่น ๆ ที่กระตุ้นให้เกิดโลกของชาวพื้นเมืองดิจิทัลและมนุษย์พันธุ์วาย (Y Generation) ดังนั้นการเตรียมนักเรียนในศตวรรษที่ 21 จึงจะต้องมีการเรียนการสอนให้พวกเขาสามารถใช้เครื่องมือเพื่อความร่วมมือออนไลน์ที่ต้องทำกันแบบออนไลน์เป็นทีมเหล่านั้นด้วย ซึ่งความร่วมมือไม่จำกัดอยู่แต่เพียงในชั้นเรียน แต่ทั้งครูและนักเรียนจะมีความร่วมมือไปทั่วโลกไม่จำกัดแต่ในชั่วโมงสอนหรือในวันที่มีการสอนเท่านั้น นักเรียนจะสามารถร่วมมือเรียนรู้ทำงานร่วมกันกับนักเรียนในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลกได้ รวมทั้งสามารถแสวงหาและทำงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ (experts) ได้ตามที่ต้องการ และนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ไม่ต้องการศึกษาสิ่งที่เป็นนามธรรม (abstract) แต่ต้องการศึกษาจากปัญหาในโลกที่เป็นจริง (real world problems) บนพื้นฐานความเข้าใจ และยังต้องการศึกษาเรื่องหนึ่งที่เกี่ยวข้องไปหาอีกเรื่องหนึ่งในลักษณะสหวิทยาการ (interdisciplinary) โดยครูจะต้องสร้างความร่วมมือระหว่างวิชาอื่น ๆ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่ยึดโครงงานเป็นฐาน (project based learning) นอกจากนี้ศาสตร์การสอนในศตวรรษที่ 21 ยังคงมีเรื่องการประเมินผล (assessment) ด้วย แต่ต้องเป็นการประเมินที่มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีความโปร่งใส (transparency) และความร่วมมือเป็นองค์ประกอบสำคัญ

กล่าวโดยสรุป การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) ส่งผลต่อระบบการศึกษาทั้งผู้เรียน ครู สถาบันการศึกษา รวมถึงผู้ปกครองและชุมชน และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกลายความปกติใหม่หรือ new normal ของทุกคน ทำให้ศาสตร์การสอนสำหรับครูต้องปรับเปลี่ยนตามไปด้วย โดยครูต้องสะท้อนถึงวิธีการเรียนรู้ของนักเรียน มีการพัฒนาวิธีการและเทคนิครวมถึงการใช้เทคโนโลยีต่างๆ ที่หลากหลาย สร้างเครือข่ายการเป็นครูร่วมกับการสอน มีการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ คือ รู้ลึก รู้กว้าง

รู้ไกล และมีทักษะในการใช้เครื่องมือเพื่อเข้าถึงแหล่งความรู้ที่มีคุณภาพจากทั่วโลกผ่านออนไลน์ได้โดยรูปแบบการเรียนรู้ที่ยึดโครงงานเป็นฐาน มีการประเมินผลที่มีเป้าหมาย มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีความร่วมมือและความโปร่งใส



บทบาทของครูวิถีใหม่ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล

เมื่อเทคโนโลยีก้าวล้ำเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาทั้งในระบบ แต่ความหมายและคุณค่าของครูก็ยังคงความสำคัญ และอาจสำคัญขึ้นในบทบาทที่ต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีได้พระราชทานพระราชดำรัสเกี่ยวกับบทบาทของครูไว้ในการประชุมวิชาการรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรี ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2563 ณ โรงแรมสยามเคมปินสกี กรุงเทพมหานคร ความตอนหนึ่งว่า “การเป็นครูนั่นไม่ง่าย การเป็นครูดีเด้นยิ่งไม่ง่าย เพราะการเป็นครูที่ยอดเยี่ยมต้องใช้ความทุ่มเท เสียสละ ซ้ำพเจ้าก็เป็นครู มีความตั้งใจอยากเป็นครูตั้งแต่เด็กและเป็นครูมา 30 ปีแล้ว จึงเข้าใจว่าการเป็นครูที่ดีเด้นมีความยากอย่างไร การเป็นครูต้องมีความรับผิดชอบหลายอย่าง เพราะนอกจากการศึกษาแล้วยังต้องเตรียมเด็กไปสู่อนาคต พวกเราในฐานะครูจะต้องใช้ความรู้ บ่มเพาะให้ความรักและเคารพกับเด็กของเรา เพื่อให้เขาเชื่อมั่นในตัวเองและเป็นคนที่ดีเท่าที่เขาจะเป็นได้ จากประสบการณ์ของข้าพเจ้าที่ได้ทำในเรื่องพัฒนาการศึกษามากว่า 40 ปี จึงเข้าใจบทบาทของครูที่มีความสำคัญมากต่อชีวิตของเด็ก ครูจึงมีบทบาทหลายอย่างโดยเฉพาะครูที่อยู่ในท้องถิ่นธุรกันดาร เช่น ครูเป็นทั้งพ่อ เป็นทั้งแม่ หมอ พยาบาล คนสวน ช่างไม้ ช่างไฟ แม้แต่ผู้ให้คำแนะนำกับชุมชน บางครั้งก็เป็นผู้ไกลเกลี่ยในชุมชน ...” (มูลนิธิรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหจักรี, 2563) และพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้กล่าวถึงบทบาทของครูเนื่องในโอกาสวันครูครั้งที่ 65 พุทธศักราช 2564 วันที่ 16 มกราคม 2564 ว่า “ครู” เป็นบุคลากรสำคัญในการพัฒนาและขับเคลื่อนระบบการศึกษาของชาติ และมีบทบาทในการประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ในปัจจุบันครูยุคใหม่จึงต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กและเยาวชนเข้าถึงศาสตร์สาขาต่างๆ เป็นผู้ที่มีความรู้ครบถ้วน เป็นคนดี มีศีลธรรม และจริยธรรม พร้อมทั้งจะเติบโตเป็นพลเมืองดีของประเทศ รัฐบาลมีนโยบายในการเสริมสร้างและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีมาตรฐานวิชาชีพในระดับสากล ตลอดจนนำเทคโนโลยีซึ่งมีความก้าวหน้าและนวัตกรรมมาปรับใช้ในการจัดการการศึกษา การพัฒนาบุคลากร และการจัดทำแผนการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าและมีศักยภาพสูง ดังนั้น อนาคตของชาติจึงอยู่ที่การศึกษา และการศึกษาที่มีคุณภาพย่อมเกิดจากครูที่มีคุณภาพด้วย โดยให้คำขวัญวันครูว่า “ครูวิถีใหม่ ใส่ใจดิจิทัล สร้างสรรค์คุณธรรมประจำชาติ” (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2564ข)

สังคมไทยในศตวรรษที่ 21 มีแนวคิดต้องการครูบทบาทใหม่ในการจัดการเรียนการสอน คือ ต้องการครูที่มีความสามารถในการนำผู้เรียนก้าวผ่านการเรียนรู้สาระวิชาชีพทั้งหลายสู่การสร้างผลิตภัณฑ์ โดยอาจนำผลิตภัณฑ์ที่สร้างขึ้นนั้นมากินมาใช้ หรือจ่ายแจกแลกเปลี่ยน หรือเก็บไว้ หรืออาจจะขายเพื่อสร้างรายได้ หรือเป็นการนำองค์ความรู้ที่ได้จากสาระวิชามาสร้างผลิตภัณฑ์ขึ้นเพื่อตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นและจินตนาการของผู้เรียน ดังนั้น บทบาทของครูจึงเปลี่ยนแปลงจากครูที่เคยมีบทบาทเพียงแนะนำสั่งสอนให้ความรู้ในสาระวิชา มาเป็นผู้แนะนำ สั่งสอน ออกแบบผลิตภัณฑ์ ควบคุมการผลิต ประสานงานหรือดำเนินการนำผลิตภัณฑ์ของผู้เรียนออกจ่ายแจกแลกเปลี่ยน เผยแพร่ แนะนำ หรือสู่ท้องตลาด กล่าวโดยรวมครูต้องเป็นนักสอน นักออกแบบ นักการตลาด นักจัดการ และนักวิจัย จึงจะสามารถมีบทบาทหน้าที่พึงประสงค์ตามลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างสมบูรณ์เป็นรูปธรรม (ไพฑูริย์ สินลารัตน์ และคณะ, 2560: หน้า 75) และจากการศึกษาเกี่ยวกับผลก

ระทบของ AI ต่อการศึกษาในอนาคตเกี่ยวกับบทบาทของครู (UNESCO, 2019) พบว่า ครูยังคงมีบทบาทสำคัญ เป็นแนวหน้าด้านการศึกษาต่อไป AI คงไม่สามารถแทนที่ครูได้ โดยเฉพาะบทบาทการสร้างสรรคกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาสังคมและอารมณของผู้เรียนและครูจะเป็นผู้ตัดสินใจใช้เครื่องมือที่เป็น AI ในการจัดการเรียนการสอนว่าควรใช้เมื่อใด อย่างไร นอกจากนี้ Microsoft ร่วมกับ McKinsey ได้ทำการวิจัยในหัวข้อ “ทำอย่างไร เราจึงจะสามารถเตรียมห้องเรียนปี 2530 เพื่อพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของงานและชีวิต” (Microsoft, 2018) ผลวิจัยโดยสรุปพบว่า ความต้องการสำหรับห้องเรียนปี 2530 ได้แก่ การเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาทักษะเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ การคิดและปฏิบัติใหม่ การพัฒนาทั้งในด้านทักษะทางปัญญาในเชิงลึก เช่น ความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหา และทักษะทางด้านอารมณและสังคม

กล่าวโดยสรุป บทบาทหน้าที่ของครูวิธใหม่นอกจากการศึกษาแล้ว ครูยังคงต้องอุทิศตนให้กับนักเรียนตามแนวทางเดิมดังที่เคยปฏิบัติมา แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องสอนนักเรียนให้เดินทางเข้าสู่โลกแห่งศตวรรษที่ 21 จากที่ครูเคยเป็นผู้แนะนำสั่งสอนต้องปรับเปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้อำนวยการในการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กและเยาวชนเข้าถึงศาสตร์สาขาต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกระดับการศึกษาให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย โดยให้ความสำคัญกับเทคโนโลยี เข้าใจถึงวิธีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สามารถประยุกต์วิธีการจัดการเรียนการสอนโดยการใช้สื่อที่ทันสมัยผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้อยู่ด้วยดิจิทัล สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวางผ่านระบบออนไลน์ และครูวิธใหม่จึงต้องเป็นทั้งนักสอน นักออกแบบ นักการตลาด นักจัดการ และนักวิจัย โดยเฉพาะบทบาทการสร้างสรรคกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาสังคมและอารมณของผู้เรียน

ครูวิธใหม่กับการจัดการเรียนการสอนรูปแบบดิจิทัลออนไลน์

ปัจจุบันเทคโนโลยีได้บูรณาการเข้าสู่ระบบการศึกษา ทำให้รูปแบบการเรียนรู้และช่องทางใหม่ๆ ได้ถูกพัฒนาขึ้นอย่างมากมาย มีการแชร์ข้อมูลองค์ความรู้ สามารถสร้าง รายได้จากการนำข้อมูลองค์ความรู้ของตนเอง มาสร้างคอร์สการเรียนรู้ออนไลน์และออฟไลน์ในรูปแบบเฉพาะด้าน เพื่อให้คนได้เข้าศึกษาค้นคว้าตามเนื้อหาที่ตนสนใจในช่องทางต่างๆ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ยูทูบ (YouTube) Google+ Instagram และ Podcast เป็นต้น

การจัดการเรียนการสอนรูปแบบดิจิทัลออนไลน์เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีการออกแบบการเรียนการสอนไว้อย่างเป็นระบบ มีการกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายการจัดการเรียนการสอนไว้อย่างชัดเจน จัดการเรียนการสอนตามหลักทฤษฎีทางการศึกษา หลักการเรียนรู้ และจิตวิทยาการศึกษา การถ่ายทอดความรู้ การนำเสนอเนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการถ่ายทอดกลยุทธ์ การสอนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือทั้งข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง และผู้เรียน (กฤษณา สิกขมาน, 2554) ซึ่งองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนรูปแบบดิจิทัลออนไลน์มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ เนื้อหาและสื่อการเรียน ระบบนำส่งสารสนเทศและการสื่อสาร ระบบสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางการเรียน ระบบการวัดและประเมินผล ระบบสนับสนุนการเรียน ผู้สอนและผู้เรียน (ฐาปณีย์ ธรรมเมธา, 2557, หน้า 11-17) และการจัดการเรียนการสอนด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) แบบดั้งเดิมนั้นใช้ระบบการจัดการเรียนรู้

(Learning Management System: LMS) เป็นซอฟต์แวร์ที่ทำหน้าที่บริหารจัดการการเรียนการสอนผ่านเว็บ เช่น โปรแกรม Moodle เป็นต้น ผู้สอนเป็นผู้สร้างบทเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาของตนเอง การประเมินจัดทำขึ้นเอง ซึ่งต่อมาได้มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นออนไลน์มากขึ้น เช่น การใช้โปรแกรม Zoom หรือ Google Meet เป็นต้น รวมถึงการเรียนแบบผสมผสาน และปัจจุบันการเรียนการสอนแบบออนไลน์รูปแบบใหม่ที่มีชื่อเรียกว่า “รายวิชาออนไลน์แบบเปิดสู่มวลชน” (Massive Open Online Course, MOOCs) ได้รับความนิยมแพร่หลายอย่างรวดเร็วไปทั่วโลก (ปานใจ

ธารทัศนวงศ์ และศิริพร ศักดิ์บุญญารัตน์, 2564) การจัดการเรียนการสอนรูปแบบดิจิทัลออนไลน์ในวิถีใหม่ (online digital in the new normal) ปฏิสัมพันธ์ของครูและนักเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการเรียนรู้ของนักเรียน ครูต้องทำงานอย่างหนักเพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมและเรียนรู้ที่บ้านหรือทุกๆ ที่มากพอเท่ากับเรียนในห้องเรียน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2564ก, หน้า 67-69) การจัดการเรียนการสอนรูปแบบดิจิทัลออนไลน์มีการกำหนดวันเวลาที่ชัดเจน ครูและนักเรียนใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ (digital learning platform) หรือนำเทคโนโลยีการเรียนรู้ที่หลากหลายมาใช้ อาทิ Google Classroom, MS Teams และ Zoom แต่กว่าครูจะทำการสอนรูปแบบดิจิทัลออนไลน์ได้สามารถฉายภาพเบื้องหลังของการเป็นครูดิจิทัลให้เห็นเสมือนจริง (behind the scenes - digital teacher) ได้ 8 ประการ คือ การคิดใหม่ (re-thinking) การประชุม (meetings) การฝึกอบรม (training) การสร้าง (creating) การเตรียม (preparing) กำลังอัปโหลด (uploading) การเรียนการสอน (teaching) และบุคลิกภาพ (personality) เป็นต้น เครื่องมือของครูในศตวรรษที่ 21 (Nash, n.d. อ้างถึงในวิโรจน์ สารัตนะ, 2556) ประกอบด้วย Interactive, Whiteboard, Facebook, Twitter, Blogging, Skype, Prezi, Glogster และTitanPad

กล่าวโดยสรุปในการจัดการเรียนการสอนแบบดิจิทัลออนไลน์ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจทั้งหลักทฤษฎีทางการศึกษา หลักการเรียนรู้ จิตวิทยาการศึกษา การถ่ายทอดความรู้ การนำเสนอเนื้อหา การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน และการถ่ายทอดกลยุทธ์ โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ เนื้อหาและสื่อการเรียน ระบบนำส่งสารสนเทศและการสื่อสาร ระบบสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางการเรียน ระบบการวัดและประเมินผล ระบบสนับสนุนการเรียนรู้ ผู้สอนและผู้เรียน โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลออนไลน์เป็นเครื่องมือ เช่น โปรแกรมซูม (Zoom) ภูเก็ต (Google Meet) ภูเก็ต พลัส (Google+) เฟซบุ๊ก (Facebook) ยูทูบ (YouTube) อินสตาแกรม (Instagram) พ็อดคาสต์ (Podcast) ทวิตเตอร์ (Twitter) บล็อกกิ้ง (Blogging) สไกป์ (Skype) เพรซี (Prezi) กล็อกสเตอร์ (Glogster) ไททันแพด (Titan Pad) และรายวิชาออนไลน์แบบเปิดสู่มวลชน (Massive Open Online Course: MOOC) เป็นต้น

ครูวิถีใหม่กับการฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล

จากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลในช่วงต่างๆ หรือเรียกว่า คลื่นดิจิทัล ตั้งแต่เริ่มแรกเป็นคลื่นลูกที่ 1 ยุคเริ่มต้นของอินเทอร์เน็ต (Internet) คลื่นลูกที่ 2 ยุคของการใช้อุปกรณ์ที่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ตลอดเวลาเป็นระบบอินเทอร์เน็ตเคลื่อนที่ (Mobile internet) คลื่นลูกที่ 3 เป็นยุคที่อุปกรณ์ต่างๆ ที่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ (Internet of things: IoT) และคลื่นลูกที่ 4 เป็นยุคที่ทำให้เครื่องจักร (Machine Learning)

สามารถรวบรวมข้อมูลที่เป็นข้อความและรูปภาพจากอินเทอร์เน็ต รวมถึงข้อมูลจากตัวรับสัญญาณมาประมวลผลเพื่อช่วยในการตัดสินใจ รวมถึงการสร้างความรู้จากการเรียนรู้โดยเครื่องจักร โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสมัยใหม่ เช่น การให้บริการบนคลาวด์ อุปกรณ์ต่างๆ (Mobile Application) ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) หรือปัญญาประดิษฐ์ (AI) จะถูกฝังอยู่ในผลิตภัณฑ์ การให้บริการและโมเดลทางธุรกิจเป็นการเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน สร้างความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับลูกค้าและเพิ่มประสิทธิภาพ

ปัจจุบันผู้คนในยุควิถีใหม่จะต้องมีการแสดงออกทางสังคม การอยู่ร่วมกันในโลกไซเบอร์ การเรียนรู้ที่ใช้เครื่องมือสมัยใหม่ การทำงาน ตลอดจนการดำเนินชีวิตวิถีใหม่จะหลอมรวมกับเทคโนโลยีอย่างเป็นเนื้อเดียวกัน มีอัตลักษณ์ความเป็นตัวตนในไซเบอร์ มีการปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพ วิธีการสื่อสาร ทักษะวิถีคิด ที่มีเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาเกี่ยวข้อง (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2564ก, หน้า 60-66) สังคมยุคดิจิทัลกับสื่อใหม่ มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการดำรงชีวิตพฤติกรรมและการเรียนรู้ของเด็กยุคดิจิทัล นวัตกรรมที่มีความหลากหลาย มีคุณสมบัติทั้งในเชิงเทคนิคในเชิงสังคม และมีคุณสมบัติที่ช่วยส่งเสริมให้การจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนสะดวก ง่าย รวดเร็ว เนื่องจากเป็นรูปแบบการสื่อสารการสอนสองทาง (Two-way Communication) มีความสามารถเคลื่อนที่ได้สูง (Mobility) ทำให้สะดวกต่อการพกพาไปในที่ต่างๆ (Compactable) สามารถดัดแปลงเปลี่ยนรูปได้ (Convertibility) สามารถเชื่อมต่อกันได้โดยง่าย (Connectivity) สามารถใช้ประโยชน์ได้ในทุกที่ (Ubiquity) มีความรวดเร็วในการสื่อสาร (Speed of Communication) มีลักษณะที่ไร้พรมแดน (Absence of Boundaries) และมีความเป็นดิจิทัล (Digitalization) สื่อใหม่ New Media มีความสามารถในการปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้ได้เพื่อส่งข้อมูลข่าวสารไปยังกลุ่มเป้าหมายทั้งเฉพาะบุคคลและเครือข่ายอื่นๆ และเป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงผู้เรียนในรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมัยใหม่ช่วยสร้างความน่าสนใจให้กับบทเรียน สร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนระหว่างกัน โดยการสื่อสารต้องอาศัยเทคโนโลยีเข้ามาช่วย เมื่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการศึกษาและหลักสูตรการเรียนรู้ทางดิจิทัลได้รับการพัฒนาและปรับตัวไปมากขึ้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงประโยชน์และโทษของการใช้ชีวิตในโลกดิจิทัลต่อไปได้ดีขึ้น สิ่งที่คุณครูต้องเรียนรู้และคำนึงถึงอีกประการหนึ่งก็คือ ความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Intelligence Quotient) คือความสามารถทางสังคม อารมณ์ และการรับรู้ที่จะทำให้คนคนหนึ่งสามารถเผชิญกับความท้าทายของชีวิตดิจิทัล และสามารถปรับตัวให้เข้ากับชีวิตดิจิทัลได้ ความฉลาดทางดิจิทัลครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ ทศนคติและค่านิยม ที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในฐานะสมาชิกของโลกออนไลน์ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ทักษะการใช้สื่อและการเข้าสังคมในโลกออนไลน์ (มูลนิธิส่งเสริมสื่อเด็กและเยาวชน, 2563) เป็นผลจากการศึกษาและพัฒนาของ DQ institute ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกิดจากความร่วมมือกันของภาครัฐและเอกชนทั่วโลกประสานงานร่วมกับเว็ลด์อีโคโนมิกฟอรัม (World Economic Forum) และได้กล่าวถึงทักษะ 8 ด้านของความฉลาดทางดิจิทัล ในระดับพลเมืองดิจิทัล ซึ่งเป็นความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อในรูปแบบที่ปลอดภัยรับผิดชอบ และมีจริยธรรม ประกอบด้วย 1) ทักษะในการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง 2) ทักษะการคิดวิเคราะห์ที่มีวิจรรย์ญาณที่ดี 3) ทักษะในการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกไซเบอร์ 4) ทักษะในการรักษาข้อมูลส่วนตัว 5) ทักษะในการจัดสรรเวลาหน้าจอ 6) ทักษะในการบริหารจัดการข้อมูลที่ใช้ใช้งาน

7) ทักษะในการรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ และ 8) ทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม

ดังรูป



รูปแสดง 8 ทักษะความฉลาดทางดิจิทัล

ที่มา: มูลนิธิส่งเสริมสื่อเด็กและเยาวชน (สสย.) หนังสือความฉลาดทางดิจิทัล (2563, หน้า 5)

แนวทางการพัฒนาครูวิถีใหม่ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล

เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไป ความต้องการทางการศึกษามีมากขึ้นความเจริญทางด้านวิทยาการต่างๆ จากต่างประเทศได้หลั่งไหลเข้ามามากมายทำให้การศึกษาขยายกว้างขวางออกไป โดยเฉพาะมิติของการสื่อสารไร้พรหมแดน ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ไร้ขอบเขตไร้ช่วงเวลา ในขณะเดียวกันผู้คนที่ถูกกลืนด้วยข้อมูลที่ไร้ประโยชน์ ถูกมอมเมาชักจูงได้ง่าย หากมองมาที่ตัวเราแต่ละคน อาจจะเป็นทั้งผู้ได้รับผลกระทบจากภาวะคุกคาม หรือได้รับโอกาสดีๆ ไปพร้อมๆ กัน ด้วยเหตุนี้เองแผนการหรือแนวทางการพัฒนาประเทศที่สำคัญ ของทุกแห่งหนในโลก จึงพุ่งเป้าหมายที่คนหรือพลเมืองที่มีคุณภาพทางสติปัญญาและมีสมรรถนะที่สูงกว่าเดิม ซึ่งจะช่วยให้ปัญหาทุกอย่างและสร้างโลกให้น่าอยู่ยั่งยืนและแน่นอน (ประภาภัทร นิยม, 2558, หน้า 225) ซึ่งการศึกษาที่ดีควรให้ความสำคัญกับการสร้างหรือปรับเปลี่ยนประสบการณ์ของผู้เรียนขึ้นมาใหม่เพื่อเพิ่มความหมายให้แก่ประสบการณ์และเพิ่มความสามารถของผู้เรียนที่จะกำหนดทิศทางของประสบการณ์ในอนาคต คือ การเรียนรู้จากการลงมือทำ (learning by doing) ครูต้องเป็นต้นแบบในทุกด้านครูจึงเป็นศูนย์กลาง (teacher centered) ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความรู้ ความสามารถ ศีลธรรมจรรยา เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ไปยังผู้เรียนอย่างครบถ้วน เมื่อมีการปรับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ครูหรือผู้สอนที่เคยควบคุมกับการเรียนการสอนอย่างเฝ้าจับด้วยตัวเองคนเดียวโดยมีสมาธิอยู่กับชั้นเรียนมาตลอด ก็ต้องคอยพะว้าพะวังกับเทคโนโลยีที่สอน และครูที่สอนหนังสือในปัจจุบันนี้ส่วนใหญ่อายุประมาณ 30 ปีขึ้นไป ซึ่งในทางเทคโนโลยีเราจะเรียกคนพวกนี้ว่า “ผู้อพยพสู่โลกดิจิทัล” (digital immigrant) หรือพวกที่เกิดก่อนยุคดิจิทัล หมายความว่า คนกลุ่มนี้ไม่ได้เกิดมาพร้อมกับวิธีคิดและทักษะแบบ

ดิจิทัลกล่าวคือ คนกลุ่มนี้ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมีความชำนาญระดับหนึ่ง เมื่อปรับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ จึงเกิด “ช่องว่างระหว่างดิจิทัล” (digital divide) ซึ่งหมายถึง ความไม่เท่าเทียมหรือความไม่เสมอภาคในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์ และการจัดการเรียนการสอนจะเป็นแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (student centered) ที่ครูหรือผู้สอนมีบทบาทเพียงแต่อำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนอย่างเต็มที่ เนื้อหาวิชาจึงไม่ใช่สิ่งสำเร็จรูป นักเรียนทุกคนมีความแตกต่างกัน ครูจึงไม่ใช่ผู้วางตัวเป็นคนที่มีมากกว่าผู้เรียนแต่เป็นคนที่มีความคิดเปิดกว้างและพร้อมที่จะเรียนรู้ร่วมกัน (มิตชน, 2564)

การพัฒนาครูนั้นอาจมีปัจจัยหลายอย่างที่หลายกลุ่มหลายฝ่ายต้องรับผิดชอบร่วมกัน แต่สำหรับเยาวชนของชาติซึ่งเรียนรู้ในระดับต้นๆ นั้น ผู้รับผิดชอบสำคัญคือ ครู ดังนั้นครูคือกลุ่มบุคคลที่จะต้องพัฒนาควบคู่ไปด้วยกันและต้องพัฒนามากกว่าใคร ยิ่งสังคมยุคนี้เป็นยุคเปิด มีการเคลื่อนไหวทั้งวัฒนธรรม ข้อมูล ข่าวสาร และธุรกิจต่างๆ ข้ามชาติกันไปทั่วโลก “ครู” เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนเพราะเป็นผู้ปฏิบัติโดยตรง คุณภาพของนักเรียนขึ้นอยู่กับครูผู้สอนถ้าครูมีความรู้ความตั้งใจจริงมีอุดมการณ์ทุ่มเทให้กับงานการสอนรู้จักพัฒนาตนเอง พัฒนางานอย่างสม่ำเสมอจะทำให้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนบรรลุเป้าหมายดังจะเห็นได้ว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ โดยการพัฒนากำลังคนให้เหมาะสมตามช่วงวัย เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพการหล่อหลอมให้คนไทยมีค่านิยมบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม เป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม การพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของคนแต่ละช่วงวัยตามความเหมาะสม ตลอดจนยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ดังที่มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561, หน้า 3) ได้กำหนดการพัฒนากำลังคนในศตวรรษที่ 21 โดยกำหนดคุณธรรม ทักษะ และความรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน ได้แก่ คุณธรรม ทักษะการเรียนรู้และชีวิต ความรู้และความรอบรู้ และทักษะทางปัญญา ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาหรือคุณลักษณะของคนไทย 4.0 คือเป็นคนดี มีศีลธรรม ยึดค่านิยมของสังคมเป็นฐานในการพัฒนา พัฒนาตนให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะ 3 ด้าน คือ 1) ผู้เรียนรู้ (Learner Person) เป็นผู้มีความเพียร ใฝ่เรียนรู้ และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อก้าวทันโลกยุคดิจิทัลและโลกอนาคตและมีสมรรถนะ (competency) ที่เกิดจากความรู้ ความรอบรู้ด้านต่างๆ มีสุนทรียะ รักและประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย มีทักษะชีวิต เพื่อสร้างงานหรือสัมมาชีพ บนพื้นฐานของความพอเพียง ความมั่นคงในชีวิตและคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม 2) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovative Co-Creator) เป็นผู้มีความทักษะทางปัญญา ทักษะศตวรรษที่ 21 ความฉลาดดิจิทัล (Digital intelligence) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ เพื่อร่วมสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคม เพิ่มโอกาสและมูลค่าให้กับตนเองและสังคม 3) พลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen) เป็นผู้มีความรักชาติรักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก มีจิตอาสา มีอุดมการณ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติ บนหลักประชาธิปไตย ความยุติธรรม ความเท่าเทียม เสมอภาค เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติ และจากปรากฏการณ์ทางสังคมที่เรียกว่า “ความปกติใหม่” หรือ New Normal การพัฒนาครูจึงไม่จำกัดอยู่ที่หน่วยงานในสังกัดจะต้อง



เป็นผู้ดำเนินการ หากแต่การสร้างโอกาสให้ครู เพื่อครูได้ฝึกฝนตนเองในวิธีการหลากหลาย และแนวทางการพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาวิชาชีพ

ในการพัฒนาทักษะของครูในยุควิถีใหม่จึงไม่ใช่เป็นเพียงการเรียนรู้ เฉพาะเรื่องที่เป็นพื้นฐานแบบเดิม แต่ต้องเน้นการพัฒนาทักษะดิจิทัล การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างชาญฉลาด ปลอดภัยและเหมาะสมอีกด้วย การศึกษาและหลักสูตรการเรียนรู้ทางดิจิทัลได้รับการพัฒนาและปรับตัวไปมาก เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงประโยชน์และโทษของเทคโนโลยีดิจิทัลที่จะทำให้การใช้ชีวิตในโลกดิจิทัลต่อไปได้ดีขึ้น โดยสิ่งที่ครูต้องตระหนักและให้ความสำคัญคือทักษะในการใช้สื่อและการเข้าถึงคอมพิวเตอร์ โดยทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลหรือ digital literacy ได้แก่ การใช้คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แท็บเล็ต โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และสื่อออนไลน์มาทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งในการสื่อสาร การปฏิบัติงาน และการทำงานร่วมกัน หรือใช้เพื่อพัฒนากระบวนการทำงาน หรือระบบงานในองค์กรให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ โดยทักษะดังกล่าวครอบคลุมความสามารถใน 4 มิติ คือ การใช้ (use) เข้าใจ (understand) การสร้าง (create) เข้าถึง (access) เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและความหลากหลายที่มีมากขึ้นในห้องเรียน ครูต้องสร้างความคุ้นเคยกับฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์หรือการเรียนรู้ที่จะหลอมรวมเทคโนโลยีใหม่เข้ากับแผนการสอนจึงเป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอนเพราะครูไม่มีเวลาทำความเข้าใจกับเทคโนโลยีและการเรียนรู้ที่จะใช้เครื่องมือเหล่านั้น จากผลสำรวจของแคสเปอร์สกีร่วมกับบริษัทโกลูนาในช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม 2021 (Kaspersky, 2021) พบว่า เด็กจำนวนมากกว่าครึ่งในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (55%) ชอบการศึกษาแบบตัวต่อตัวมากกว่าการเรียนรู้ออนไลน์ทางไกลที่เกิดขึ้นเนื่องจากการระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งถึงจะเป็นสัดส่วนที่สูง แต่ก็ต่ำสุดเมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่นๆ ทั่วโลก เด็กในลาตินอเมริกาชอบการศึกษาแบบดั้งเดิมมากที่สุด (75%) รองลงมาคือแอฟริกา (73%) และตะวันออกกลาง (58%) โดย เด็กส่วนใหญ่ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกไม่ชอบเรียนออนไลน์มีหลายสาเหตุ โดยเด็กจำนวน 74% ระบุว่าต้องใช้เวลามากเกินไป เด็ก 60% ระบุว่าเพราะปัญหาทางเทคนิคที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง ซึ่งเด็กนักเรียน 57% เปิดเผยว่า การเข้าใจสื่อการเรียนรู้ทางไกลนั้นยากมากเมื่อเปรียบเทียบกับชั้นเรียนออฟไลน์ โดยเด็กจำนวนมากกว่าครึ่งยอมรับว่าคิดถึงการเรียนและพูดคุยกับเพื่อน ๆ ระหว่างชั้นเรียน อย่างไรก็ตาม พบว่ามีเด็กจำนวนเกือบครึ่ง (45%) ที่ชอบการเรียนรู้ทางไกลมากกว่า “แม้ว่าการเรียนแบบออฟไลน์จะเป็นรูปแบบการศึกษาในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด แต่การนำรูปแบบดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตที่ต่าง ๆ เข้ามาในกระบวนการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในปัจจุบัน” วิชาที่ยากที่สุดในการเรียนรู้ทางไกลสำหรับเด็กในเอเชียแปซิฟิก คือ คณิตศาสตร์ (48%) เคมี (28%) ฟิสิกส์ (25%) และชีววิทยา (25%) แนวโน้มนี้เกือบจะเหมือนกันในภูมิภาคอื่นๆ ทั่วโลก และครูก็ต้องฝึกทักษะการสอนใหม่ ๆ เพื่อการเรียนรู้ทางไกล โดยใช้เครื่องมือดิจิทัลต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการเรียนออฟไลน์ จากการวิจัยพบว่าเมื่อครอบคลุมทั่วโลกเพียงหนึ่งในห้าเท่านั้นที่ระบุว่าหลักสูตรการเรียนรู้ของเด็กได้รับการปรับให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ได้อย่างสมบูรณ์

จึงอาจกล่าวได้ว่า ในยุควิถีใหม่ที่มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอน นั้นมีปัญหาและอุปสรรคในการใช้งานคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แท็บเล็ต โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และสื่อออนไลน์ทั้งในการสื่อสาร การปฏิบัติงาน และการทำงานร่วมกัน เนื่องจากเทคนิคและวิธีการใช้เครื่องมือแต่ละประเภทมีความแตกต่างกัน ครูและนักเรียนจึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเครื่องมือที่นำมาใช้ และแนวทางที่จะช่วยให้ครู

มีความรู้ความเข้าใจในเทคนิคและวิธีการในการจัดการเรียนการสอนครูทั้งรูปแบบดิจิทัลออนไลน์และออฟไลน์ การสื่อสาร และการทำงานร่วมกันของครูและนักเรียน ครูจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งคุรุสภา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549, หน้า 65) ได้กำหนดรูปแบบการพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาไว้ 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) การศึกษาในระบบ เช่น การศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี หรือปริญญาโท หรือปริญญาเอก การอบรมหลักสูตรระยะสั้น ฯลฯ 2) การศึกษานอกระบบ เช่น การเข้าร่วมประชุม อบรม หรือสัมมนา การศึกษาดูงาน ฯลฯ และ 3) การศึกษาตามอัธยาศัย เช่น การศึกษาจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ศึกษาจากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การเสวนาและพบปะสังสรรค์ การพัฒนาโดยองค์กรและหมู่คณะ เป็นต้น เพื่อให้มีสมรรถนะด้านดิจิทัลอย่างฉลาดใช้ รู้เท่าทัน มีวิจารณญาณ และใช้อย่างปลอดภัย สามารถเป็นต้นแบบแก่ผู้เรียนได้ มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง

สรุป

ในยุคสังคมยุคชีวิตวิถีใหม่กลายเป็นสังคมบริโภคนิยมอย่างชัดเจนมากขึ้นทั้งด้านการใช้ชีวิตประจำวันและด้านการศึกษา ในด้านการศึกษาเมื่อเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอนแล้วจากที่ครูเคยเป็นผู้แนะนำสั่งสอนต้องปรับบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กและเยาวชนเข้าถึงศาสตร์สาขาต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกระดับการศึกษาให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย โดยให้ความสำคัญกับเทคโนโลยี เข้าใจถึงวิธีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สามารถประยุกต์วิธีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อที่ทันสมัยผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ด้วยดิจิทัล สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวางผ่านระบบออนไลน์ โดยครูวิถีใหม่ต้องเป็นทั้งนักสอน นักออกแบบ นักการตลาด นักจัดการ และนักวิจัย โดยเฉพาะบทบาทการสร้างสรรคกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาสังคมและอารมณของผู้เรียน และในการจัดการเรียนการสอนแบบดิจิทัลออนไลน์ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจทั้งหลักทฤษฎีทางการศึกษา หลักการเรียนรู้ จิตวิทยาการศึกษา การถ่ายทอดความรู้ การนำเสนอเนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการถ่ายทอดกลยุทธ์ โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ เนื้อหาและสื่อการเรียน ระบบนำส่งสารสนเทศและการสื่อสาร ระบบสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางการเรียน ระบบการวัดและประเมินผล ระบบสนับสนุนการเรียน ผู้สอนและผู้เรียน และเทคโนโลยีดิจิทัลออนไลน์ที่นำเข้ามาใช้เป็นเครื่องมือ เช่น โปรแกรมซูม (Zoom) ภูเก็ตมีท (Google Meet) ภูเก็ต พลัส (Google+) เฟซบุ๊ก (Facebook) ยูทูบ (YouTube) อินสตาแกรม (Instagram) พ็อดคาสต์ (Podcast) ทวิตเตอร์ (Twitter) รายวิชาออนไลน์แบบเปิดสู่มวลชน (Massive Open Online Course: MOOC) ฯลฯ และเพื่อให้ครูสามารถใช้เครื่องมือดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งแนวทางในการพัฒนาครูในยุคชีวิตวิถีใหม่ไม่จำกัดอยู่ที่หน่วยงานในสังกัดจะต้องเป็นผู้ดำเนินการ หากแต่เป็นการสร้างโอกาสให้ครูได้ฝึกฝนตนเองในรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้ครูมีความรู้ มีคุณภาพ สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรม และการเป็นพลเมืองดิจิทัล ซึ่งครูวิถีใหม่สามารถพัฒนาตนเองได้โดยการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับทักษะในการใช้ดิจิทัลอย่างชาญฉลาดและเท่าทันดิจิทัลที่เหมาะสมใน 8 ด้าน ดังนี้

1. ทักษะในการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง (Digital Citizen Identity) อัตลักษณ์ คือลักษณะบุคคลไม่ว่าจะอยู่ในโลกไซเบอร์หรือโลกเสมือนจริง ในสังคมยุคสารสนเทศที่มีการแพร่หลายและนำเสนอข้อมูลได้อย่าง



ง่ายดาย มีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัยมากมาย มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ ทั้งเว็บไซต์ คลิป อีเมล เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ ไลน์ ฯลฯ โดยผู้ใช้งานสร้างอัตลักษณ์ความเป็นตัวตนของตนเองเพื่อดึงดูดให้มีผู้เข้ามาเยี่ยมชม ติดตาม กดไลค์ กดแชร์ข้อมูล และเรียกค้นหาข้อมูลเป็นจำนวนมากๆ ทั้งการซื้อขายออนไลน์ หรือการสร้างบัญชีผู้ใช้เพื่อนำมาขายสินค้าหรือซื้อสินค้าออนไลน์ การชำระเงินด้วยบัตรเครดิต และครูเป็นบุคคลหนึ่งที่เป็นพลเมืองดิจิทัลและเป็นผู้มีบทบาทในการจัดการเรียนสอน การสื่อสาร การสร้างนวัตกรรมต่างๆ ในโลกออนไลน์ เพราะข้อมูลดิจิทัลคืออัตลักษณ์ความเป็นตัวตนของครู โดยแนวทางในการสร้างอัตลักษณ์ที่ดีของครูคือการสร้างอัตลักษณ์ของตนเองที่ดีในเชิงบวก มีวิจารณญาณในการรับส่งข้อมูลข่าวสาร รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง ปฏิบัติต่อผู้อื่นในสังคมออนไลน์ด้วยความเคารพ ไม่กลั่นแกล้งผู้อื่น มีอิสระในการแสดงความคิดเห็นแต่ต้องรับผิดชอบต่อการทำ การดูแลตัวเองทั้งทางร่างกายและจิตใจให้ไกลจากโรคร้ายที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

2. ทักษะในการรักษาข้อมูลส่วนตัว (Privacy Management) ในการรักษาข้อมูลส่วนตัว คือความสามารถในการป้องกันสิทธิความเป็นส่วนตัวทั้งของตนเองและผู้อื่น และมีความตระหนักในความเท่าเทียมกันทางดิจิทัล แนวทางในการรักษาข้อมูลส่วนตัวของครู คือ การไม่เปิดเผยข้อมูลของตนเองบนโลกออนไลน์มากเกินไป เช่น ชื่อ สกุล สถานที่ติดต่อ สถานที่ทำงาน หมายเลขโทรศัพท์ ไม่ส่งรูปภาพ รายละเอียดบัตรเครดิตหรือบัญชีธนาคารหรือข้อมูลอื่นๆ ไม่บอกรหัสผ่านให้แก่ใคร ไม่ตอบโต้อีเมลหรือแสดงความคิดเห็นในลักษณะก้าวร้าว เชิญชวน หยาดคาย ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการด้านความเป็นส่วนตัว ไม่ตั้งรหัสผ่านของบัญชีใช้งานที่ง่ายเกินไป สำรองข้อมูล (back up) ของตนเองอย่างสม่ำเสมอ ติดตั้งระบบตรวจสอบไวรัส (antivirus) บนเครื่องคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต หรือโทรศัพท์ เปลี่ยนพาสเวิร์ดเป็นประจำ ไม่ใช้เครือข่ายสาธารณะ (Wi-Fi) ในกรณีที่ต้องกรอกข้อมูลส่วนตัวหรือการลงทะเบียนออนไลน์ ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการด้านความเป็นส่วนตัว ตลอดจนขั้นตอนการปฏิบัติต่างๆ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานอินเทอร์เน็ต และรู้เท่าทันภัยทางอินเทอร์เน็ต ให้เคารพในสิทธิของทุกคน รวมถึงมีวิจารณญาณในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลตนเองในสังคมดิจิทัล ต้องรู้ว่าข้อมูลใดควรเผยแพร่ ข้อมูลใดไม่ควรเผยแพร่ สามารถจัดการความเสี่ยงของข้อมูลของตนเองในสื่อสังคมดิจิทัลได้

3. ทักษะการคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) มีวิจารณญาณที่ดี คือความสามารถของครูในการเข้าถึง ใช้สร้างสรรค์ ประเมิน สังเคราะห์ และสื่อสารข้อมูลสารสนเทศผ่านเครื่องมือดิจิทัลอย่างปลอดภัย เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต โปรแกรมและแอปพลิเคชันต่างๆ ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน แนวทางในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนได้อย่างเชี่ยวชาญและเป็นมืออาชีพ โดยครูต้องเป็นผู้มีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่จำเป็นต่อการเลือก จัดประเภท วิเคราะห์ ตีความ และเข้าใจข้อมูลข่าวสาร เป็นผู้มีความรู้และทักษะในสภาพแวดล้อมดิจิทัล เป็นผู้มีความรู้ดิจิทัลในการเป็นผู้ใช้ที่ดี เป็นผู้เข้าใจบริบทสภาพแวดล้อมสังคมดิจิทัลที่ดี เป็นผู้สร้างเนื้อหาทางดิจิทัลที่ดี และเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับข้อกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ อาทิกฎหมายธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ กฎหมายกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ กฎหมายดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กฎหมายระบบชำระเงิน กฎหมายข้อมูลข่าวสารของทางราชการ กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล กฎหมายความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา เช่น ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า การออกแบบผลิตภัณฑ์ และสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เป็นต้น

4. ทักษะในการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกไซเบอร์ (Cybersecurity Management) คือ ความสามารถในการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกไซเบอร์ที่อาจเกิดขึ้นได้ เช่น การถูกโจมตี ขู่ทำร้าย หรือใช้ถ้อยคำหยาบคายจากผู้ไม่ประสงค์ดี การคุกคามทางเพศแบบออนไลน์ การแอบอ้าง สมรอย การหลอกลวง ต้มตุ๋น โดยครุมีแนวทางในการรับมือ เช่น การบันทึกประวัติการใช้งานทางการเงินเพื่อป้องกันการโจรกรรมข้อมูล การเปลี่ยนเบอร์โทรศัพท์ อีเมล ที่อยู่ การไม่ส่งรูปหรือข้อมูลสำคัญลงบนอินเทอร์เน็ตถึงแม้ว่าจะเป็นการส่งแบบส่วนตัวก็ตาม การหลีกเลี่ยงการใช้เครือข่ายสาธารณะ (Wi-Fi) การไม่แชร์ทุกอย่างบนโลกออนไลน์เพราะอาจเป็นการแบ่งปันข้อมูลให้กับผู้ไม่ประสงค์ดีได้ การตรวจสอบประวัติการใช้งานอินเทอร์เน็ตอย่างสม่ำเสมอเพื่อป้องกันการติดตามและการคุกคามด้วยโฆษณาออนไลน์ที่ไม่เหมาะสม การใช้ระบบความปลอดภัยในทุกอุปกรณ์ที่เชื่อมต่อทั้งเครื่องคอมพิวเตอร์ มือถือ และแท็บเล็ต เพราะทุกการเชื่อมต่อมีภัยแฝงอยู่เสมอ ในกรณีที่สงสัยว่าข้อมูลถูกนำไปใช้หรือสูญหายควรรีบแจ้งความและแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทันที

5. ทักษะในการจัดสรรเวลาหน้าจอ (Screen Time Management) คือ ความสามารถในการรู้จักควบคุมตนเอง และรู้จักแบ่งเวลาในการใช้งานอุปกรณ์เทคโนโลยีและโซเชียลมีเดียได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางในการจัดสรรเวลาหน้าจอคือ รู้จักการสร้างสมดุลระหว่างการใช้เวลาหน้าจอและรู้จักจัดกิจกรรมที่ต้องทำในชีวิตประจำวันโดยไม่กระทบต่อสุขภาพตนเองและความสัมพันธ์กับคนรอบข้าง ไม่ใช้เวลาหน้าจอในห้องนอนหรือก่อนนอนเพราะอาจส่งผลกระทบกับการนอนหลับ ลดการพูดคุยผ่านสื่อโซเชียลลงบ้างโดยอาจใช้การพูดคุยทางโทรศัพท์แทนหรืออาจมีการนัดพบกันในบางครั้ง กำหนดระยะเวลาในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ หากต้องสืบค้นข้อมูลอาจพิจารณาใช้สื่ออื่นบ้างนอกจากออนไลน์ เช่น การค้นคว้าในห้องสมุด หรือสอบถามผู้เชี่ยวชาญ กรณีที่จำเป็นต้องใช้หน้าจอเป็นระยะเวลานานควรหยุดพักผ่อนคลายเป็นระยะและขยับร่างกายบ้างเพื่อไม่ให้เกิดความเหนื่อยล้าเพราะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่มากเกินไปจนกลายเป็นเสพติดดิจิทัลจะก่อให้เกิดความเครียดส่งผลต่อสุขภาพจิตเป็นสาเหตุก่อให้เกิดความเจ็บป่วยทางกายอันจะนำไปสู่การสูญเสียทรัพย์สินเพื่อใช้ในการรักษาและเสียสุขภาพในระยะยาวจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์

6. ทักษะในการบริหารจัดการข้อมูลที่มีผู้ใช้งานมีการทิ้งไว้บนโลกออนไลน์ (Digital Footprints) ทุกครั้งที่เข้าสู่โลกออนไลน์ไม่ว่าจะเป็นโซเชียลมีเดีย เว็บไซต์ หรือโปรแกรมสนทนา การลงทะเบียนเพื่อทำธุรกรรมต่างๆ และการใช้งานเครือข่ายสาธารณะ (Wi-Fi) ผู้ใช้มักทิ้งร่องรอยการเข้าใช้งานอยู่เสมอ และต้องเข้าใจธรรมชาติของการใช้ชีวิตในโลกออนไลน์รวมถึงผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้น แนวทางในการป้องกันตนเองของครูให้ปลอดภัยจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ คือ การไม่เผยแพร่เนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำรุนแรงลงบนพื้นที่สาธารณะ การจำกัดการเผยแพร่ข้อมูลส่วนตัวเพื่อป้องกันมิฉกฉวยสมรอย การหลีกเลี่ยงการโพสต์ทรัพย์สินที่มีค่ามีราคาบนพื้นที่สาธารณะเพราะอาจตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมทางออนไลน์ได้ การให้ความสำคัญและตระหนักอยู่เสมอว่าทุกการกระทำจะปรากฏร่องรอยในโลกออนไลน์ทั้งสิ้นอันจะเป็นผลให้เจ้าหน้าที่ทางกฎหมายเฝ้าติดตามและระบุตัวตนของผู้ทำกิจกรรมได้

7. ทักษะในการรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ (Cyberbullying Management) คือการให้ร้ายต่อว่า ตำหนิ เสียดยี หยาบคาย หรือรังแกผู้อื่นของสื่อสังคมออนไลน์ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น เพชบุ๊ก ทวิตเตอร์ ฯลฯ แนวทางในการรับมือของครูกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ คือ การประเมินการใช้งานโซเชียลมีเดียของ



ตนเองและปรับเวลาการใช้งานให้เหมาะสม การไม่ตอบสนองข้อความกลั่นแกล้ง การไม่เอาคืน และการเก็บหลักฐานเพื่อบังคับใช้ทางกฎหมายกับผู้กลั่นแกล้ง รวมทั้งรู้จักวิธีการรายงานความรุนแรงและการส่งข้อมูลความรุนแรงที่เกิดขึ้นในโซเชียลมีเดียเพื่อให้ฝ่ายกฎหมายดำเนินการ รู้จักวิธีการตัดช่องทาง เช่น วิธีการลบ วิธีการยกเลิก และวิธีการบล็อกทุกช่องทางเชื่อมต่อ

8. ทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม (Digital Empathy) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่ทันสมัยรวมถึงอินเทอร์เน็ตที่มีความเร็วสูงขึ้นทำให้การแชท และการแชร์ข้อมูลทำได้ง่ายและรวดเร็ว ผู้คนจึงมักเปิดเผยเรื่องราวของตนเองตลอดเวลาทั้งการโพสต์ข้อความและความคิดเห็น การแชร์ภาพ หรือคลิปวิดีโอผ่านโซเชียลมีเดียต่างๆ ทำให้ความเป็นส่วนตัวจึงไม่เป็นส่วนตัวอีกต่อไปในสังคมออนไลน์ ในขณะที่ข้อมูลเหล่านั้นยังมีความสำคัญเสมอ หากมีผู้ไม่ประสงค์ดีคอยติดตามข้อมูลข่าวสารของบุคคลนั้นก็จะรับรู้พฤติกรรมการใช้ชีวิตได้ไม่ยากและอาจนำมาซึ่งอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน แนวทางในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีจริยธรรมของครู คือ การโพสต์ข้อความหรือแชร์สิ่งใดต้องคำนึงถึงความปลอดภัยไว้เป็นหลัก คำนึงถึงความถูกต้องแม่นยำโดยตระหนักอยู่เสมอว่าข้อมูลที่นำเสนอเป็นข้อมูลที่มีการกลั่นกรองและตรวจสอบความถูกต้องแล้ว มีความแม่นยำ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้โดยไม่กระทบกับผู้อื่น สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลได้โดยง่าย ไม่ลอกเลียนแบบ ปลอมแปลง ทำซ้ำหรือละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น ควรกำหนดสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลและเก็บรักษาสิทธิของการเข้าถึงข้อมูลนั้นไว้กับตนเองอย่างปลอดภัย ไม่ควรลักลอบเข้าไปใช้ข้อมูลของคนอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา ลิกขมาน. (2554). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการสื่อสารภาษาอังกฤษธุรกิจ โดยการใช้การสอนแบบ E-Learning. รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2563). กระบวนการเปลี่ยนอนาคต: วิเคราะห์ปฏิกิริยาคอวิค. กรุงเทพมหานคร: ชัคเชส พับลิชชิง.
- ฐาปะนีย์ ธรรมาเมธา. (2557). อีเลิร์นนิ่ง: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสหมิตรพรังตั้ง แอนด์พับลิชชิง จำกัด.
- ประภาภัทร นิยม. (2558). บรมราชกุมารีครุติ ศรีแผ่นดิน ปฏิรูปการศึกษาเพื่อการพัฒนาคนอย่างยั่งยืน 123 ปี กระทรวงศึกษาธิการการพัฒนาคนเป็นคำตอบแรกและคำตอบสุดท้ายของการพัฒนาทั้งปวง. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิง จำกัด (มหาชน).
- ปานใจ ธารทัศน์วงศ์ และศิริพร ศักดิ์บุญรัตน์. (2564). แบบเรียนออนไลน์แบบเปิดเพื่อมหาชน (MOOCs) เพื่อการศึกษาไทยหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. วารสารคุรุสภาวิทยาสาร. 2(1). 17-21.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ. (2560). โรงเรียน 4.0: โรงเรียนผลิตภาพ. วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

- มูลนิธิรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรวราช.(2563). พระราชดำรัสกรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการประชุมวิชาการรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหจักรวราช ครั้งที่ 3 วันที่ 22 ตุลาคม 2563 โรงแรมสยามเคมปินสกี. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิ.
- มูลนิธิส่งเสริมสื่อเด็กและเยาวชน (สสย) (2563). ความฉลาดทางดิจิทัล. พิมพ์ครั้งที่ 3. ปทุมธานี: บริษัทวอร์คออนไลน์ คลาวด์ จำกัด.
- มติชน (2564). การเรียนการสอนแบบออนไลน์: ประสิทธิภาพการศึกษาและเทคโนโลยี. สืบค้นเมื่อ 4 สิงหาคม 2564 จาก https://www.matichonweekly.com/column/article_445978.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2556). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา: กรณีศึกษาต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: ทิพยวิสุตธี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561. กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2549). คู่มือการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2564ก). พลังครูไทยวิถีใหม่ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ออนป้า จำกัด.
- (2564ข). สารพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน.
- Kaspersky. (2021). The hardest Subjects to Learn Online for Kids in APAC. Retrieved August 6, 2021 from <https://www.itday.in.th/kaspersky-survey-reveals-55-of- APAC children-prefer-to-go-to-school-than-online/>.
- Microsoft. (2018). The Class of 2030 and Life-ready Learning: The technology Imperative. Retrieved August 6, 2021 from <https://info.microsoft.com/ww-landing-McKinsey-Class-Of-2030- hitepaper.html>.
- UNESCO. (2019). Artificial Intelligence (AI) in Education: Challenges and Opportunities For Sustainable Development. Retrieved August 6, 2021 from <https://en.unesco.org/artificial-intelligence/education>.



บทความวิจัย

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์
เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

THE DEVELOPMENT OF PROJECT-BASED LEARNING ACTIVITIES THAT PROMOTE
ANALYTICAL THINKING SUFFICIENCY ECONOMY SOCIAL STUDIES, RELIGIOUS
STUDIES AND CULTURE GRADE 5

มยุรฉัตร ผิวอ่อนดี*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพ 80/80 และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดวิเคราะห์ ก่อนเรียนและหลังเรียน รวมทั้งศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตเทศบาลบ้านเขตวัน สังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ จำนวน 1 ห้อง รวม 24 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) บทเรียนสำเร็จรูปเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง 2) แผนการจัดการเรียนรู้ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) แบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ และ 5) แบบสำรวจความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการวิจัย พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และ .05 ตามลำดับ และพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน, การคิดวิเคราะห์, เศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This study aimed to develop project-based learning activities that promote analytical thinking on sufficiency economy which was a part of social studies, religious studies and culture being taught in classes of grade 5 students. The study's purposes were to increase efficiency of the activities to meet the standard 80/80, to compare learning achievement and analytical thinking of pre and post – studying of the students, and to investigate satisfaction of the students. The samples of this research were 24 students of Satitbanchetawan Municipal School under the supervision of Education Division of Phrae Municipal who studied in grade 5 in the same class. Cluster Random Sampling was governed in order to select the students. Tools employed in the study were 1) programed instruction of sufficiency economy, 2) lesson plan, 3) achievement test, 4) analytical thinking test, and 5) satisfaction survey of education. Average, standard deviation and t-test were employed so as to analyze data.

The results revealed that efficiency of project-based learning activities that promote analytical thinking on sufficiency economy for grade 5 students met the standard. Results of post-studying including learning, and critical thinking were statistically higher than pre-studying at .01 and .05 respectively. It was found that the students were highly satisfied with the education provided with project-based learning activities.

Keywords: A development of project-based learning activities, critical thinking, sufficiency economy

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเกิดวิกฤติเศรษฐกิจไทยในปีพ.ศ. 2540 ก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ปัจจุบันประเทศไทยยังคงมีปัญหาเชิงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 พระราชทาน และพระราชดำริเพื่อชี้แนะการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย มาตั้งแต่ พ.ศ. 2517 ซึ่งตลอดระยะเวลาที่พระองค์ทรงครองราชย์ทรงได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในพระราชกิจจาวัตร์ โดยทรงแสดงให้เห็นถึงความพอเพียงความพอดีในความเป็นอยู่ ทรงใช้เหตุผลเป็นเครื่องนำทางตลอดเวลา โรงเรียนสาธิตเทศบาลบ้านเขววัน สังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ เป็นอีกโรงเรียนหนึ่งที่มีการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการเข้าสู่กิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียนและถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับชุมชนได้

ผู้ศึกษาค้นคว้าในฐานะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 ขาดการคิดวิเคราะห์การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียง เพราะมีการใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือย ขาดการประหยัดอดออม จึงได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้า เรื่องกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อปลูกฝังให้นักเรียน รู้จักประหยัดอดออม พออยู่พอกิน ในทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม โดยใช้หลักทางศีลธรรมจรรยา ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์อันมั่นคงและยั่งยืน แก่ตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ที่มีการจัดประสบการณ์ การเรียนการสอนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน** หมายถึง สื่อประกอบการเรียนรู้ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงแบบ โครงงานเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในการเรียนของผู้เรียนในสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
2. **แผนการจัดการเรียนรู้** หมายถึง เอกสารแสดงรายละเอียดกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยครู ผู้สอนวางแผนให้นักเรียนได้เรียนรู้ เพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้
3. **ความสามารถในการคิดวิเคราะห์** หมายถึง ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้ชุดกิจกรรม การเรียนรู้ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
4. **ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้** หมายถึง คุณภาพด้านกระบวนการและผลลัพธ์ ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่วิเคราะห์จากคะแนนประเมินความรู้ ความเข้าใจและพฤติกรรมการปฏิบัติ ระหว่างเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
5. **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน** หมายถึง คะแนนความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถของนักเรียน ในการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามกรอบตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้ วัดได้จากคะแนนที่นักเรียน ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
6. **ความพึงพอใจ** หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็นของนักเรียนที่แสดงถึง ความชอบ ความพอใจ ความสนใจ ความยินดี ที่เกิดขึ้นระหว่างเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วัดได้จากคะแนนที่นักเรียนตอบ แบบวัดความพึงพอใจที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบวัดมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตเทศบาลบ้านเขตนวันสังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ 3 ห้อง จำนวน 55 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตเทศบาลบ้านเขตนวัน จำนวน 24 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

ขอบเขตตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์
3. ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ใช้รูปแบบการวิจัยแบบกลุ่มเดียว และมีการสอบก่อนเรียนสอบหลังเรียน (One Group Pre-test Post-test Design)

	Pre-test	Treatment	Post-test
E	O ₁	X	O ₂

เมื่อ E แทน กลุ่มตัวอย่าง

O₁ แทน ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test)

O₂ แทน ทดสอบหลังเรียน (Post-test)

X แทน การทดลองสอนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้มี 5 ชนิด ได้แก่

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ จำนวน 8 เล่ม

1.1 เล่มที่ 1 เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง

1.2 เล่มที่ 2 เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.3 เล่มที่ 3 เรื่อง พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เกี่ยวกับปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง

- 1.4 เล่มที่ 4 เรื่อง โครงการในพระราชดำริ
- 1.5 เล่มที่ 5 เรื่อง โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่
- 1.6 เล่มที่ 6 เรื่อง โครงการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่
- 1.7 เล่มที่ 7 เรื่อง โครงการปลูกผักสวนครัวในรั้วโรงเรียน
- 1.8 เล่มที่ 8 เรื่อง โครงการเลี้ยงปลาในบ่อซีเมนต์
2. แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน แผนละ 1 ชม. ประกอบด้วย
 - 2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง
 - 2.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - 2.3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - 2.4 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง โครงการในพระราชดำริ
 - 2.5 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่
 - 2.6 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง โครงการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่
 - 2.7 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง โครงการปลูกผักสวนครัวในรั้วโรงเรียน
 - 2.8 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 เรื่อง โครงการเลี้ยงปลาในบ่อซีเมนต์
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. แบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน
5. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน

ขั้นตอนการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองกับกลุ่มตัวอย่าง ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ปฐมนิเทศ ชี้แจงวัตถุประสงค์ และทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน จำนวน 30 ข้อ กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
2. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ และดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นจำนวน 8 แผนการเรียนรู้ใช้เวลาสอนทั้งสิ้น 8 ชั่วโมง เก็บข้อมูลผลการเรียนรู้และคะแนนการทำกิจกรรมระหว่างเรียน
3. เมื่อสอนครบทุกแผนการเรียนรู้แล้ว ดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Posttest) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ และ แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษา ดังนี้

1. การหาประสิทธิภาพ E_1/E_2 ตามเกณฑ์ 80/80 ของกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ โดยการทดสอบค่าที (t – test Dependent)
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t – test Dependent)
4. วิเคราะห์ผลความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สรุปได้ดังนี้

- 1) กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 82.77/80.22 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80
- 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01
- 3) ผลการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
- 4) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ อยู่ในระดับมาก (=4.44)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 82.77/80.22 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และได้กำหนดแนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้การสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ในการสร้างประสบการณ์ให้นักเรียน โดยผู้วิจัยได้แนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มาจากการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ จอห์น ดีวอี้ (John Dewey) ที่เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากการกระทำ (Learning by doing) ในการปฏิบัติงาน เด็กมีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมเพื่อปลูกฝังการทำงานร่วมกัน ได้ระดมความคิดที่หลากหลายของแต่ละคนจากสิ่งเร้าที่กำหนดให้มีปริมาณมากและ

ไม่ช้าเกินไปภายในเวลาที่กำหนด การทำกิจกรรมแต่ละกิจกรรมนั้นจะเป็นการอาศัยประสบการณ์เดิมเพื่อเป็นพื้นฐานในการคิดสิ่งใหม่ ๆ ในเรื่องนั้น ซึ่งการคิดค้นสิ่งใหม่ เป็นการส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ความคิดอย่างสร้างสรรค์และสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง อีกทั้งมีขั้นตอนและการจัดสื่อทำให้เด็กเกิดความรู้สึกเป็นอิสระในการคิดและการแสดงออกต่าง ๆ อย่างสนุกสนาน ไม่เคร่งเครียด มีบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นกันเองให้การเสริมแรงด้วยการชมเชย ยอมรับผลงานของเด็กทุกขั้นตอน และยังเน้นให้เด็กได้ใช้วิชาความสามารถของตนเองในการตอบคำถาม ใช้จินตนาการอย่างอิสระ พร้อมกับได้ลงมือปฏิบัติจริง กิจกรรมที่ทำทลายความสามารถของตัวเอง การจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียน และผู้วิจัยได้ทำการแก้ไขปรับปรุงชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เช่น ขนาดของตัวหนังสือเหมาะกับวัยของนักเรียน ภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อหา ให้ความรู้ที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน ทำให้นักเรียนเข้าใจได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติศักดิ์ วรรณทอง (2556: 75) ที่ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์สมรรถนะสมองเชิงพุทธิปัญญาและผลงานสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยการใช้สื่อพหุสัมผัสที่ใช้ความรู้ประสาทวิทยาศาสตร์เป็นฐานประกอบการสอนซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์สมรรถนะ สมองเชิงพุทธิปัญญา ในด้านความตั้งใจ ความจำขณะทำงาน ความจุความจำขณะทำงาน และคะแนนผลงานสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยออกแบบเนื้อหาให้ง่ายต่อความเข้าใจ โดยเรียงเนื้อหาจากง่ายไปสู่ยาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงพร อิมแสงจันทร์ (2554) ศึกษาการพัฒนาผลการเรียนรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงของประเทศ และความสามารถในการแก้ปัญหาตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลการเรียนรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงของประเทศ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีทักษะในการแก้ปัญหาตามขั้นตอนการเรียนรู้แบบโครงงานอยู่ในระดับดี และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับดีมาก และสอดคล้องกับงานวิจัย พิเชิต อ้วนไตร, สุรพันธ์ ต้นศรีวงศ์, และสมศักดิ์ อรรถทิมากุล. (2555) ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐานสำหรับนักเรียนโรงเรียนเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ "Project based Learning" พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงงานเป็นการเปิดกว้างให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้มากกว่าการเรียนรู้แบบเดิม ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการทำงานได้อย่างเชื่อมโยง ความรู้กับกลุ่มสาระต่าง ๆ ที่นอกเหนือตำรา เพื่อความสำเร็จในการทำโครงงานทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการเรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งเป็นทักษะสำคัญในอนาคต ในส่วนของผู้สอนเปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้จัดบรรยากาศในการเรียนรู้ ชี้แนะให้ผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ มีการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ ชี้แนะให้ผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ มีการใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้ที่เหมาะสมผู้สอน และผู้เรียนได้รู้ในการแก้ปัญหาที่ทำทลายในการดำเนินโครงงานร่วมกัน เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ทั้งผู้เรียนและผู้สอน



3. ผลการประเมินการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนจากการศึกษาจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การสอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ทั้งนี้เนื่องจากผู้ศึกษาได้ออกแบบชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนการเรียนรู้แบบโครงการทำให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้เป็นขั้นเป็นตอนตามลำดับทำให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนสิงห์กุล (2550: 89) ศึกษาถึงผลการสอดแทรกกิจกรรมการฝึกทักษะการคิดขั้นพื้นฐานในการสอนที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า คะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนหลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของลัมพกิน (Lumpkin, 1991, p.56) ศึกษาผลการสอนทักษะการคิดวิเคราะห์ที่มีต่อความสามารถด้านคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนเกรด 5 และเกรด 6 ผลการศึกษาพบว่าเมื่อได้สอนทักษะการคิดวิเคราะห์แล้ว นักเรียนเกรด 5 และเกรด 6 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ไม่แตกต่างกัน นักเรียนเกรด 5 ทั้งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทนในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาไม่แตกต่างกัน ส่วนนักเรียนเกรด 6 ที่เป็นกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาสูงกว่ากลุ่มควบคุม

4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($= 4.44$, $S.D. = 0.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านสื่อการเรียนรู้ ($= 4.49$, $S.D. = 0.57$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการวัดประเมินผล นักเรียนมีความพึงพอใจมาก ($= 4.44$, $SD = 0.61$) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีความพึงพอใจมาก ($= 4.42$, $SD. = -0.61$) ด้านเนื้อหาสาระ นักเรียนมีความพึงพอใจมาก ($= 4.40$ $S.D. = 0.59$) ดังนั้นจึงอภิปรายผลได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ได้ เนื่องด้วยชุดกิจกรรมดังกล่าว มุ่งกระตุ้นจินตนาการ ซึ่งจินตนาการเป็นบ่อเกิดของความคิดวิเคราะห์ เมื่อนักเรียนได้รับรู้สัมผัส รู้สึกแล้วเกิดเป็นประสบการณ์จะทำให้นักเรียนสามารถแสดงออกทางจินตนาการได้อย่างสูงสุด เมื่อจินตนาการสูง การคิดวิเคราะห์ก็จะสูงตามด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแอนเดอร์สัน (Anderson, 1982) ได้สร้างชุดการสอนด้วยตนเองเพื่อหาประสิทธิภาพที่ตั้งไว้ และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมในระดับประถมศึกษา โดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการสอนแบบบรรยาย ผลการวิจัยพบว่ามีผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญจากกลุ่มที่สอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ การวางแผนการสอนและวิธีสอน แต่ไม่มีความแตกต่างกันด้านทัศนคติต่อวิชาสังคม และผู้เรียนโดยมากชอบชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

กล่าวโดยสรุปการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาของรายวิชาเศรษฐศาสตร์ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรมีการจัดลำดับความรู้ เนื้อหาและใช้รูปแบบที่หลากหลาย มีภาพประกอบที่สวยงาม และขนาดตัวอักษรมองเห็นชัดเจน เข้าใจง่ายจะทำให้ นักเรียน มีการเรียนรู้ อย่างมีความสุข และได้รับความรู้ทำให้มีความเข้าใจในบทเรียนมากขึ้น

1.2 ผู้สอนควรฝึกใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่สร้างขึ้นให้เข้าใจก่อนเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และตรวจสอบปัญหาที่อาจเกิดขึ้นขณะที่ใช้ รวมทั้งผู้สอนต้องแนะนำวิธีการใช้ให้นักเรียนทุกคนเข้าใจ ตรงกันอย่างละเอียด และควรให้นักเรียนได้ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างอิสระไม่จำกัดสถานที่และเวลา

1.3 จากผลการศึกษา พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ดังนั้นการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ดีกว่าเดิม ฉะนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย หน่วยงานต้นสังกัด ควรให้การสนับสนุนส่งเสริมให้มีการนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ เพื่อเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กับเทคนิคการสอนแบบ STAD

2.2 ควรสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนให้กับนักเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ และในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กิตติศักดิ์ วรรณทอง. (2556). การสร้างชุดการเรียนรู้วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ และคอมพิวเตอร์ เรื่องซอฟต์แวร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. การศึกษาอิสระ(กศม). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ดวงพร อิมแสงจันทร์. (2554). การพัฒนาผลการเรียนรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนา เศรษฐกิจของประเทศ และความสามารถในการแก้ปัญหาตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครง งานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. นครปฐม: มหาวิทยาลัย ศิลปากร.

พิชิต อ้วนไตร, สุรพันธ์ ต้นศรีวงศ์, และสมศักดิ์ อรรถทิมากุล. (2555). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบโครง งานเป็นฐานแบบ DAPOA สำหรับการศึกษา ด้านเทคโนโลยีอุตสาหกรรม. การประชุมวิชาการ ครุศาสตร์อุตสาหกรรมระดับชาติ ครั้งที่ 8. มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

รัตนา สิงห์กุล. (2550). ผลการสอดแทรกกิจกรรมการฝึกทักษะการคิดขั้นพื้นฐานในการสอนที่มีต่อความ สามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย หลักสูตรและการสอน. ลำปาง: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

- Anderson, R.M. (1982, May). “Self Instruction as a Method of Preparing Elementary Schools Social Studies Teacher Trainees to Apply an Inductive Teaching Model,” Dissertation Abstracts International. 42(11): 4795-A.
- Lumpkin, Cynthia Rolan. (May 1991) “Effects of Teaching Critical Thinking Skills on the Critical Thinking Ability, Achievement, and Retention of Social Studies Content by Fifth and Sixth Graders,” Dissertation Abstracts International. 51 (11): 3694-A

การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสื่อสังคมและบทเรียนออนไลน์
เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย เชียงราย

A Development of Learning Activities with Social Media Technology and Online
Lessons for Enhancing the 21st Century Skills of Mathayomsuksa 6
Students in Princess Chulabhorn Science High School, Chiang Rai

สายพิน วงษารัตน์*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และศึกษาผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสื่อสังคมและบทเรียนออนไลน์เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย เชียงราย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561 ที่เรียนในรายวิชาประวัติศาสตร์สมัยใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองภาคสนามเพื่อทดสอบประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นแบบเจาะจง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/1 และ 6/2 ห้องละ 18 คน รวมจำนวน 36 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจความต้องการจำเป็น คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 36 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 5 ชุด แบบประเมินความเหมาะสม แบบประเมินความสอดคล้อง แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน แบบประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test ผลการวิจัยพบว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสื่อสังคม (Social Media) และบทเรียนออนไลน์ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีทักษะในศตวรรษที่ 21 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความคิดเห็นเชิงบวกต่อกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากขึ้นไป

คำสำคัญ: การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้, เทคโนโลยีสื่อสังคมและบทเรียนออนไลน์, ทักษะในศตวรรษที่ 21

*ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย เชียงราย

Abstract

The purposes of this study were to improve learning by activities, and to examine the result of its improvement with applied social media technology and online lessons to enhance required skills in the 21st century of Mathayomsuksa 6 Students at Princess Chulabhorn Science High School, Chiang Rai. The population of the study were Mathayomsuksa 6 Students in 2018 Academic Year who took the Modern History course. The samples of the study for verifying the efficiency of learning activities were 18 Mathayomsuksa 6 Students from class 6/1 and another 18 Mathayomsuksa 6 Students from class 6/2 by purposive sampling, and the samples for surveying need assessment were 36 students selected by simple random sampling from other Mathayomsuksa 6 classes. Research tools were the 5 online learning set of lessons, an evaluation form of online lessons' suitability, an evaluation form of consistency, pre-test and post-test, an evaluation form of required skills in the 21st century, and a questionnaire towards learning by activities. Statistics for data analysis were mean, standard deviation and t-test. The study finding was found that online learning set of lessons were at the most effective level according to 80/80 provided criterion. From the experiment, the result also revealed that the students got higher score of capacity in enhancing learning from applied social media online lessons at the statistical significant level of .05, and the students got higher level score in required skills in the 21st century at the statistical significant level of .05. From their opinion, the students expressed their positive thinking toward learning by activities at least at a high level.

Keywords: A Development of Learning Activities, Social Media and Online Lessons, The 21st Century Skills

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชดำริ “โครงการส่งเสริมการใช้บทเรียนออนไลน์ SAS Curriculum Pathways” ร่วมกับสถาบันส่งเสริมการเรียนรู้ การสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และ บริษัทแซส ซอฟต์แวร์ (ไทยแลนด์) จำกัด เพื่อพัฒนานักเรียนในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และฝึกทักษะ การใช้ภาษาอังกฤษ ในเวลาต่อมาสำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (2552) ได้จัดทำโครงการ “ก้าวใหม่ของครูไทย ก้าวไกลด้วย Social Media” มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาบุคลากรครูให้มีความรู้ ความสามารถทางด้านนวัตกรรม Social Media นำมาเป็นช่องทางในการจัดการ การเรียนการสอนอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ เพราะปัจจุบันการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสื่อสังคมได้กลายเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างสื่อให้เกิดเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกันในวงการศึกษาระดับโลกออนไลน์

การจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมว่าด้วยเรื่องราวเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์จึงเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์เพราะช่วยกระตุ้นให้มนุษย์เกิดความรู้สึกรอยาค้นคว้า และสืบค้นข้อมูลที่เชื่อมโยงอดีตและปัจจุบันโดยอาศัยความรู้ทางประวัติศาสตร์ผนวกกับความคิดของตนในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ว่าเหตุการณ์ในอดีตส่งผลกระทบมาสู่เหตุการณ์ปัจจุบันอย่างไร โดยอ้างอิงจากหลักฐานที่หามาได้ประกอบคำอธิบายของตน (วินัย พงศ์ศรีเพียร, 2543: 8) และพบว่าครูผู้สอนประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ยังคงห่วงใยในเนื้อหามากกว่าทักษะกระบวนการและสร้างเจตคติที่ถูกต้อง

จากการศึกษาการสอนประวัติศาสตร์ที่ผ่านมารูปแบบการสอนส่วนใหญ่เป็นการสอนแบบปกติในห้องเรียน ไม่มีการนำเทคโนโลยีและสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นเพื่อปรับการเรียนให้มีความสอดคล้องกับบริบทของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในยุคปัจจุบันโดยการนำเอาแนวคิดมาประยุกต์ใช้สำหรับจัดการเรียนการสอนส่งผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไปยังผู้เรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้ในโลกออนไลน์ที่ไม่จำกัดเฉพาะในชั้นเรียน เกิดเป็นสื่อสังคมระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้และสร้างสังคมเครือข่ายผู้เรียนออนไลน์ให้สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีได้มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสื่อสังคม (Social Media) และบทเรียนออนไลน์ SAS Curriculum Pathways รายวิชาประวัติศาสตร์สมัยใหม่ เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย เชียงราย
2. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสื่อสังคม (Social Media) และบทเรียนออนไลน์ SAS Curriculum Pathways รายวิชาประวัติศาสตร์สมัยใหม่ เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย เชียงราย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์สมัยใหม่ หมายถึงการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา มีเนื้อหาตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ม.4-6/2 และ ม.4-6/4 คือ มาตรฐานการเรียนรู้ ส 4.2 ตัวชี้วัด ม.4-6/2 และ ม.4-6/4

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสื่อสังคม (Social Media) และบทเรียนออนไลน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย สื่อหลัก คือชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนและคู่มือครู และสื่อเสริม คือ เทคโนโลยีสื่อสังคมและบทเรียนออนไลน์ SAS Curriculum Pathways ซึ่งเป็นบทเรียนสำเร็จรูปของบริษัท SAS Institute, Inc. ได้พัฒนาบทเรียนออนไลน์เพื่อการศึกษาและได้ดูแลถ่ายทอดถ่ายทอดบทเรียน ฯ แต่ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน มีคุณลักษณะและศักยภาพ คือ เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีทักษะในการค้นคว้า แสวงหาความรู้และมีความรู้พื้นฐานที่จำเป็น สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์ สามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะชีวิต ร่วมมือในการทำงานกับผู้อื่น มีกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีลำดับขั้นตอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนาของผู้เรียนให้มีทักษะศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 1) การเรียนรู้ตั้งคำถาม 2) การเรียนรู้แสวงหาสารสนเทศ 3) การเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ 4) การเรียนรู้เพื่อสื่อสาร และ 5) การเรียนรู้เพื่อตอบสนองสังคม

ทักษะในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ทักษะการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย ทักษะการสื่อสาร ทักษะการคิด ทักษะการร่วมมือ ทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยีทักษะชีวิต และการทำงาน

ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้ ความสามารถที่ผู้เรียนได้รับหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสื่อสังคมและบทเรียนออนไลน์ รายวิชาประวัติศาสตร์สมัยใหม่ เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น โดยใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 80/80 ของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) ในการทดสอบประสิทธิภาพ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์สมัยใหม่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งวัดโดยใช้แบบทดสอบที่เป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ จากการทดสอบก่อนและหลังเรียนในแต่ละชุดกิจกรรมและทดสอบก่อนและหลังเรียนรายวิชาประวัติศาสตร์สมัยใหม่

ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็นเชิงบวกของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสื่อสังคมและบทเรียนออนไลน์ รายวิชาประวัติศาสตร์สมัยใหม่ เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้แบบแผนการทดลอง One Group Pretest-Posttest Design โดยการจัดให้มีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนดังแผนภาพต่อไปนี้

การทดสอบก่อนเรียน	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	การทดสอบหลังเรียน
T_1	X	T_2

T_1 หมายถึง การทดสอบก่อนเรียน รายวิชาประวัติศาสตร์สมัยใหม่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

X หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสื่อสังคม และบทเรียนออนไลน์ รายวิชาประวัติศาสตร์สมัยใหม่เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารามราชวิทยาลัย เชียงราย

T_2 หมายถึง การทดสอบหลังเรียน รายวิชาประวัติศาสตร์สมัยใหม่รายวิชาประวัติศาสตร์สมัยใหม่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

1. การสำรวจความต้องการจำเป็น

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 ห้องเรียน ที่เรียนในรายวิชาประวัติศาสตร์ สมัยใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 142 คน โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย เชียงราย

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/1 - 6/6 ที่เรียนในรายวิชาประวัติศาสตร์สมัยใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ร้อยละ โดยใช้ 25 % ดังนั้นประชากร 142 คน กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 36 คน ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก ห้องเรียนละ 6 คน

2. การประเมินความเหมาะสมของการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ประชากร คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา และด้านการจัดการเรียน การสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดเชียงราย

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและด้านการจัดการเรียน การสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 5 คน

3. การทดสอบประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 ห้องเรียน ที่เรียนรายวิชาประวัติศาสตร์สมัย ใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 6 ห้องเรียน 142 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 ห้องเรียน โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราช วิทยาลัย เชียงราย ห้องเรียนที่เรียนรายวิชาประวัติศาสตร์สมัยใหม่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ใช้วิธี การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดังนี้ (1) การทดสอบแบบเดี่ยว กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2 จำนวน 3 คน และ (2) การทดลองแบบกลุ่ม กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ 6/2 จำนวน 9 คน (3) กลุ่มตัวอย่างภาคสนาม กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ร้อยละ โดยใช้ 25% ประชากร 142 คน กลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 36 คน ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) คือ นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6/1 จำนวน 18 คน และ 6/2 จำนวน 18 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสื่อสังคม (Social Media) และบท เรียนออนไลน์ SAS Curriculum Pathways ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1.1 การรวบรวมสารสนเทศจากแหล่งต่าง ๆ โดย 1) ผู้วิจัยศึกษาจากทฤษฎี หลักการและแนวคิด จากนักการศึกษาและนำมาเป็นข้อมูลเพื่อใช้แนวทางในการกำหนดขั้นตอน กรอบแนวคิดในการออกแบบการ สอน การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 2) การศึกษาและสร้างแบบสอบถาม ความต้องการจำเป็น ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ และนำแบบสอบถาม ฉบับสมบูรณ์ไปสอบถามกลุ่มตัวอย่างนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เคยเรียนรายวิชาประวัติศาสตร์ สมัยใหม่ และวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็น



1.2 การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้/ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ดำเนินการโดย 1) สำรวจความต้องการจำเป็นของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) พัฒนารอบแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นำข้อมูลจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและการสำรวจความต้องการจำเป็นมาจัดทำกรอบแนวคิด และ 3) การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และคู่มือครูสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และตรวจสอบคุณภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้/ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 แบบบูรณาการ 2) เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์สมัยใหม่ตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด และเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ภาคทฤษฎี และเป็นวิชาที่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายที่เกี่ยวข้องกับสาระวิชา 4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรสถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน สื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความสะดวกในการเรียนรู้ ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์อื่น ๆ และแหล่งข้อมูลที่ปรากฏบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และผลลัพธ์หรือการประเมินผลการเรียนรู้โดยการประเมินตามสภาพจริง ได้แก่ ด้านความรู้ ความเข้าใจ ประเมินโดยการทดสอบด้านทักษะใช้วิธีการประเมินผลชิ้นงาน แบบทดสอบ และประเมินจากความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 5) วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

1.3 สร้างเครื่องมือการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้/ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ 1) แบบประเมินความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) แบบประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) แบบประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 และ 5) แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.4 ตรวจสอบและรับรองการจัดกิจกรรมการเรียนรู้/ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ องค์ประกอบของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความเหมาะสมทุกรายการ ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1 และ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมทุกรายการ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.85 อยู่ในระดับมากที่สุด

2. การประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสื่อสังคม (Social Media) และบทเรียนออนไลน์ SAS Curriculum Pathways ดำเนินการโดย

2.1 ทดลองการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 36 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 26 คาบ (บริบทของโรงเรียน นักเรียนพักประจำ)

2.2 การปรับปรุงการจัดกิจกรรมที่ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสื่อสังคมและบทเรียนออนไลน์ โดยผู้วิจัยสรุปผลการทดลองการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะที่ใช้ได้จากการเรียนและความคิดเห็นของผู้เรียนในกลุ่มทดลอง และข้อค้นพบอื่นๆ ที่มีปัญหาในกระบวนการทดลอง นำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การสำรวจความต้องการจำเป็น ใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Modified Priority Needs Index (PIN Modified)
2. ตรวจสอบคุณภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้ค่า IOC
3. ตรวจสอบความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. วิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 จากสูตร E1/E2 จำแนกตามชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 5 ชุด
5. วิเคราะห์ข้อมูลผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังนี้
 - 5.1 เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนรายวิชาประวัติศาสตร์สมัยใหม่ ด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ โดยการทดสอบค่าสถิติ Dependent sample t-test
 - 5.2 เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนในรายชุดกิจกรรม จำนวน 5 ชุด ด้วยแบบทดสอบชุดละ 20 ข้อ โดยการทดสอบค่าสถิติ Dependent sample t-test
 - 5.3 เปรียบเทียบผลการประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 ก่อนและหลังเรียน โดยการทดสอบค่าสถิติ Dependent sample t-test
 - 5.4 วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียน ใช้ค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ความเหมาะสมขององค์ประกอบ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความเหมาะสมทุกรายการ ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1 และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความเหมาะสมทุกรายการ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.85 อยู่ในระดับมากที่สุด
2. ผลการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสื่อสังคม (Social Media) และบทเรียนออนไลน์ SAS Curriculum Pathways พบว่า
 - 2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ การทดสอบหาประสิทธิภาพ โดยการทดสอบแบบเดี่ยว แบบกลุ่ม พบว่า ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และได้นำไปทดลองแบบสนามกับกลุ่มตัวอย่าง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 5 ชุด มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80
 - 2.2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนรายวิชาประวัติศาสตร์สมัยใหม่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีคะแนนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการเรียนเป็นรายชุดกิจกรรม จำนวน 5 ชุดกิจกรรม พบว่า นักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 - 2.3 การเปรียบเทียบทักษะในศตวรรษที่ 21 พบว่า

2.3.1 ผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสื่อสังคมและบทเรียน จำนวน 5 เรื่อง พบว่า นักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3.2 ผลการประเมินการปฏิบัติกิจกรรมโดยครูผู้สอน พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 36 คน ภาคเรียน 2 ปีการศึกษา 2560 มีคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ร้อยละ 80 ขึ้นไป และ

2.3.3 ผลการประเมินการปฏิบัติกิจกรรมโดยนักเรียน พบว่าในภาพรวมนักเรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 หลังเรียน ค่าเฉลี่ย = 4.57 ก่อนเรียน ค่าเฉลี่ย = 3.30 และเมื่อทดสอบด้วยค่าสถิติ t-test พบว่า นักเรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีทักษะการสื่อสาร การคิด ความร่วมมือ การใช้เทคโนโลยี ชีวิตและการทำงาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3.4 ผลการศึกษาความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย = 4.58 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ดังนี้ ด้านผู้สอน ค่าเฉลี่ย = 4.65 ด้านผู้เรียน ค่าเฉลี่ย = 4.63 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย = 4.55 และด้านชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสื่อสังคมและบทเรียนออนไลน์ รายวิชาประวัติศาสตร์ สมัยใหม่ เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ค่าเฉลี่ย = 4.52

อภิปรายผล

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสื่อสังคมและบทเรียนออนไลน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารามราชวิทยาลัย เชียงราย ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมทุกรายการ เพราะมุ่งพัฒนานักเรียนในการคิดวิเคราะห์ และฝึกทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ พัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอนให้ทันโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง ตามโครงการ “ก้าวใหม่ของครูไทย ก้าวไกลด้วย Social Media”

2. ประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสื่อสังคมและบทเรียนออนไลน์ ผลการศึกษา พบว่า มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ทั้ง 5 ชุด เพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสื่อสังคมและบทเรียนออนไลน์ที่เชื่อมโยงกับสาระในรายวิชาประวัติศาสตร์สมัยใหม่ได้อย่างเหมาะสม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการทศนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน การเรียนรู้จากการปฏิบัติ นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานที่หลากหลาย และพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของอานนท์ วงศ์ศิษฐ์รังสี (2553) ที่ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ชุดฝึกอารมณ์ออนไลน์การใช้โปรแกรม Google Application กรณีศึกษาเครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษา และธนธร ทะนันทอง (2551) ได้พัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีเว็บบล็อก ทำการศึกษาและพัฒนาเว็บบล็อกสำหรับใช้ในการจัดการเรียนการสอน พบว่าช่วยเพิ่มความรวดเร็วในการค้นหาและการนำข้อมูลในระบบไปใช้ เนื่องจากเว็บบล็อกใช้เทคโนโลยี RSS ที่มีรูปแบบการเก็บข้อมูลเป็นไฟล์ XML โดยระบบ ดังกล่าวจะเป็นสังคมออนไลน์ทางด้านการศึกษารูปแบบใหม่ที่เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมใน

และสังคม การศึกษาออนไลน์ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของณัฐพล บัวอุไร (2553) เรื่องการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Social Media ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พัฒนาการลาลูกกา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553

3. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านสาระการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 5 ชุด พบว่า นักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในด้านหลักการ เหตุผล เนื้อหาสาระ ขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธมณ ไชยศรี (2551) ที่ศึกษา เรื่อง “การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องการนับศักราชและแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ไทยและสากล ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกาวีละวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่

4. ผลการศึกษาการเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 พบว่า ในภาพรวมนักเรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 หลังเรียน ค่าเฉลี่ย = 4.57 ก่อนเรียน ค่าเฉลี่ย = 3.30 และเมื่อทดสอบด้วยค่าสถิติ t-test พบว่า นักเรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และรายละเอียดเป็นรายด้าน พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2555) กล่าวไว้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนยุคใหม่เพื่อรองรับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองด้วยการบูรณาการไอซีทีในการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการว่า การบูรณาการไอซีทีทำให้ผู้เรียนมีความรู้ในเนื้อหาสาระ ช่วยให้ผู้เรียนสนุกกับการเรียนกับการเรียนรู้และมีความคงทนในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น และมีสมรรถนะที่สำคัญ ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และ 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี โดยที่ผู้เรียนเลือกและใช้เทคโนโลยีเพื่อสืบค้นความรู้ ติดต่อสื่อสาร และเปลี่ยนเรียนรู้สร้างสรรค์และนำเสนอผลงาน

5. ผลการศึกษาคำความคิดเห็นของผู้เรียน พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด และ ในรายละเอียดเป็นรายด้าน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดตามลำดับ คือ ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และด้านชุดกิจกรรม ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ได้รับการเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับผลการศึกษาของกนกพร สุขสาย (2556) ที่ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ในรายวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช จังหวัดอุบลราชธานี สอดคล้องกับผลการศึกษาของธมณ ไชยศรี (2551) ที่ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องการนับศักราชและแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ไทยและสากล ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกาวีละวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ และณัฐพล ทองสอน (2551) ที่ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทเรียนคอมพิวเตอร์เรื่อง “การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ประวัติศาสตร์สมัยสุโขทัย ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกาวีละวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่”

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรดำเนินการให้ครอบคลุมทั้ง 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการแนวคิดและทฤษฎี 2) เป้าหมายและวัตถุประสงค์ 3) สารที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการขั้นตอนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน และ 5) การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.2 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียน ชุดเครื่องมือเทคโนโลยีสื่อสังคมและบทเรียนออนไลน์ และสื่อออนไลน์อื่นๆ ผู้เรียนสามารถดาวน์โหลดไฟล์เอกสารผ่านกลุ่มการเรียนรู้ในเฟซบุ๊กหรือเว็บบล็อก ของครูสายพิน วงษารัตน์

1.3 สามารถนำไปใช้ได้กับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และกลุ่มโรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

1.4 ครูควรเตรียมความพร้อมในด้านเครือข่ายคอมพิวเตอร์และสื่อการเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากเว็บหรือแหล่งข้อมูลอื่นๆ ที่หลากหลาย และการทำงานร่วมกัน

1.5 การปรับบทบาทของผู้สอนและนักเรียน ครูผู้สอนต้องมีความรู้และมีทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้เวลาในการให้คำปรึกษาและกระตุ้นผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้ฝึก และเป็นผู้สนับสนุน ผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง

1.6 ครูและผู้เรียนสามารถเรียนรู้ สื่อสาร เชื่อมโยงองค์ความรู้ การจัดการเรียนการสอนห้องเรียนปกติไม่ต้องใช้ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ สามารถเรียนรู้ได้สะดวก ทุกที่ ทุกเวลาตามความต้องการ

1.7 ครูผู้สอนควรพิจารณานำอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในชีวิตประจำวันมาใช้ในการเรียนการสอน และเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อย่างถ่องแท้ ชัดเจนและถูกต้อง

1.8 การประยุกต์ใช้สื่อออนไลน์อื่น ๆ ได้แก่ การสร้างแบบทดสอบออนไลน์ เช่น Socrative, Plickers, Kahoot Microsoft Forms แผนผังความคิดออนไลน์ เช่น Mind Meister Map, Prezi, Mind Mapping (Mindomo), Sway อินโฟกราฟฟิออนไลน์ เป็นสื่อออนไลน์ที่เสริมสร้างผู้เรียนได้ฝึกทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในห้องเรียนปกติ (ม.6/3 - 6/6 และห้องเรียนพิเศษ (6/1 - 6/2) ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย เชียงราย

2.2 ควรศึกษาวิจัยร่วมกับโรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

2.3 ควรวิจัยและพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนโดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคปัจจุบันในรูปแบบอื่นๆ มาใช้

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร สุขสาย. (2556). ผลการพัฒนาผู้เรียนสู่ศตวรรษที่ 21 ด้วยโครงงานและเครือข่ายสังคมเพื่อการเรียนรู้ (Social Network) สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยม ศึกษาตอนปลายในจังหวัดอุบลราชธานี. อุบลราชธานี: โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 5(1), 5-20.
- ณัฐพล ทองสอน. (2551). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ประวัติศาสตร์สมัยสุโขทัย ระดับมัธยมศึกษา ปีที่ 1 โรงเรียนกาวีละวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่.
- ณัฐพล บัวอุไร. (2553: ออนไลน์). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ Social Media ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism). แหล่งที่มา: <http://www.slideshare.net/jokesparrow/social-media-constructivism>
- บริษัท SAS Institute, Inc. (2553: ออนไลน์). บทเรียนออนไลน์ SAS Curriculum Pathways. แหล่งที่มา: <http://www.sascurriculumpathways.com/portal/>.
- ธนาธร ฑะนานทอง. (2551). ระบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีเว็บบล็อก. อ้างใน ณัฐพล บัวอุไร (2553: ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.slideshare.net/jokesparrow/social-media-constructivism>. สืบค้นวันที่ 15 ตุลาคม 2560.
- ธมณ ไชยศรี. (2551). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องการนับศักราชและแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ไทยและสากล ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกาวีละวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่
- วินัย พงศ์ศรีเพียร. (2543). ครูกับการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทย. ในประวัติศาสตร์ไทยจะเรียนจะสอนกันอย่างไร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). แนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากลฉบับปรับปรุง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2555). การพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนยุคใหม่เพื่อรองรับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองด้วยการบูรณาการไอซีทีในการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อานนท์ วงศ์วิศิษฐ์รังสี. (2553). ชุดฝึกอบรมออนไลน์การใช้โปรแกรม Google Applications: กรณีศึกษาเครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษา. อุบลราชธานี: การค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศการเกษตรและพัฒนาชนบท คณะเกษตรศาสตร์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

ความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร
ในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์ ปี 2564

A study of Bangkok's high school students' requirements
for online learning in 2020

จตุรงค์ ขมิ้นทอง*
จารุกิตติ โพธิ์ปาน*
พีระพัฒน์ พิมพิลา*
เพ็ญพิชชา พงศ์ด้วง*
หทัยทิพย์ อินทรโชติ*
มนตา ตูลย์เมธการ**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์ จำแนกตามระดับชั้น แผนการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และรายได้ของครอบครัวต่อเดือน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร 490 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าและการจัดอันดับ ใช้สถิติค่าร้อยละและไคสแควร์

ผลวิเคราะห์พบว่า 1) นักเรียนต้องการให้จัดการเรียนรู้รูปแบบเกม วิธีการสอนแบบสอนสด ภายในระยะเวลา 60 นาที เก็บคะแนนจากแบบฝึกหัดมากกว่าสอบ ส่งงานในรูปแบบใบงานออนไลน์ สอบออนไลน์ตามเวลาจริงแบบไม่เปิดกล้อง และต้องการเอกสารประกอบการเรียนเป็นปัจจัยสนับสนุนมากที่สุด 2) ผลวิเคราะห์จำแนกตามระดับชั้น พบว่ามีผลต่อความต้องการระยะเวลา ช่องทางในการเรียนรู้ และรูปแบบการจัดการสอบอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) ผลวิเคราะห์จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่ามีผลต่อความต้องการระยะเวลา และสัดส่วนการเก็บคะแนนอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$)

ผลวิเคราะห์จำแนกตามรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน พบว่ามีผลต่อความต้องการระยะเวลา ช่องทางในการเรียนรู้ รูปแบบการส่งงาน และปัจจัยสนับสนุนอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$)

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบออนไลน์ ความต้องการของนักเรียน

*นิสิตดุษฎีบัณฑิต 5 คณะวิทยาศาสตร์ สาขา ชีววิทยา หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

**อาจารย์ ประจำภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Abstract

The objective of this research was to study and compare requirements for online learning of high school students in Bangkok categorized by their class levels, study programs, learning efficiency, and family's monthly income. Samples comprised 490 high school students in Bangkok. Research tool was a questionnaire for rating scale and ranking. Basic statistics and Chi-square test were employed for analysis.

The result found that 1) students' most required supports were learning provided in gaming pattern, live teaching within 60 minutes, more accumulating marks from exercises than examination, submitting their works via online worksheet, real time online examination with camera turned-off, and learning materials, and 2) Considering by (1) class levels reveals that they were significantly impacted by requirements of learning time, learning channels, and examination pattern, at statistical significance level of $p < 0.05$. (2) learning efficiency found that they were significantly impacted by requirements of learning time and proportion of accumulating marks, at statistical significance level of $p < 0.05$. (3) family's monthly income found that they were significantly impacted by requirements of learning time, learning channels, pattern of work submission, and supporting factors, at statistical significance level of $p < 0.05$.

Keywords: online learning, students' requirements

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โควิด-19 ในปัจจุบันมีความรุนแรงและส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของทุกคนทั่วโลก จึงต้องมีมาตรการป้องกันและรักษาระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) โดยนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีการเรียนผ่านรูปแบบออนไลน์ ส่งผลให้ต้องมีการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ เพื่อควบคุมการระบาดของโรคติดต่อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ครูจึงต้องปรับตัวปรับวิธีการสอนให้เหมาะสม ซึ่งเป็นการลดความเสี่ยงในการติดเชื้อจากการสัมผัสและพบปะผู้คนจำนวนมาก (วิทัศน์ ฝักเจริญผล และคณะ, 2563) อีกทั้งยังเป็นวิธีการสอนที่มีความสะดวกต่อนักเรียน โดยสามารถเรียนได้ที่บ้านหรือสถานที่ที่นักเรียนต้องการ แต่การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบดังกล่าวส่งผลให้ครูและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันลดลง ขาดการซักถามและโต้ตอบระหว่างเรียน นักเรียนบางส่วนยังมีปัญหาในการเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและขาดความเข้าใจในการใช้งานอุปกรณ์สำหรับการเรียนรูปแบบออนไลน์ เช่น คอมพิวเตอร์หรือแท็บเล็ต ส่งผลให้นักเรียนขาดแรงกระตุ้นต่อการเรียนรู้ และทำให้ไม่มีความสนใจในการเรียน (ธนพรรณ ทริพย์ธานาด, 2011; Saminathan, 2020)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นที่จะทำการศึกษาความต้องการของนักเรียนเพื่อช่วยให้ครูทราบถึงแนวทางที่จะตอบสนองนักเรียนให้สามารถเรียนรู้แบบออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับนักเรียนมากขึ้น



ซึ่งจากทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ กล่าวว่า หากความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ไม่ถูกเติมเต็ม ก็ไม่สามารถทำให้เกิดความต้องการในระดับที่สูงกว่าได้ (Maslow, 1943) ดังนั้นหากครูสามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ได้ จะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ และเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ส่งผลให้ครูพัฒนานักเรียนได้ตามมาตรฐานของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานแม้จะไม่สามารถจัดการเรียนรู้ได้เต็มรูปแบบตามเดิม ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้มีขึ้นเพื่อศึกษาความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์ ในกรุงเทพมหานคร อีกทั้งเพื่อเปรียบเทียบความต้องการของนักเรียนจำแนกตามระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน เพื่อนำผลการศึกษาดังกล่าวไปใช้ปรับปรุงหรือพัฒนาการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ให้เหมาะสมกับนักเรียนมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์ จำแนกตาม ระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความต้องการในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์ หมายถึง สภาวะที่นักเรียนขาดแคลนปัจจัยต่างๆ และต้องการที่จะเติมเต็มสิ่งที่ขาดเกี่ยวกับการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์ เช่น วิดีโอ อินเทอร์เน็ต หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน แบ่งออกเป็น รูปแบบการสอน วิธีการสอน ระยะเวลาในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์ต่อการเรียน 1 ครั้ง สัดส่วนการเก็บคะแนน รูปแบบงาน รูปแบบการสอบ และปัจจัยสนับสนุนในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 490 คน อ้างอิงจากตารางสำเร็จรูปของ ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ (2543) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$
3. วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการเลือกหน่วยตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling)
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์ ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบมาตราส่วนประมาณค่าแบบการจัดอันดับ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

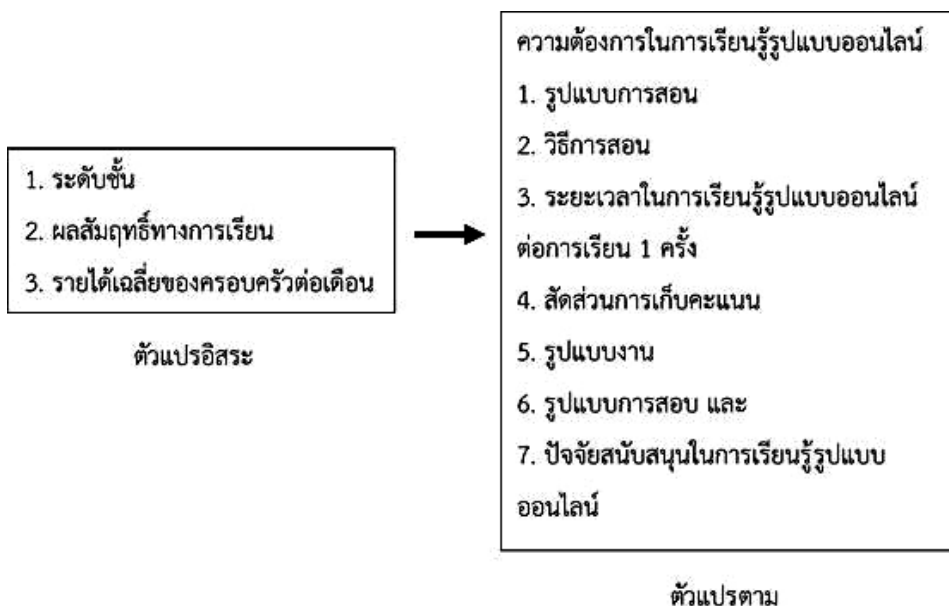
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 ความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์ จำนวน 7 ข้อ

5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ดำเนินการโดยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังโรงเรียนต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร เมื่อได้รับการอนุมัติจากโรงเรียนแล้วจึงส่งลิงก์กูเกิลฟอร์มไปยังแต่ละโรงเรียนเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวนทั้งสิ้น 490 คน

6. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งทั้ง 2 ตอน ซึ่งมีรูปแบบเป็นแบบตรวจสอบมาตราส่วนประมาณค่าแบบการจัดอันดับ มาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน คือการหาค่าร้อยละ และวิเคราะห์ไคสแควร์ (Chi-Square) เพื่อเปรียบเทียบความต้องการในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์ จำแนกตาม ระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และรายได้ของครอบครัวต่อเดือน ทั้งนี้จำนวนรวมของผู้ตอบแบบสอบถามบางตารางจะไม่เท่ากัน เนื่องจากการสูญหายของข้อมูล (Missing Value)

กรอบแนวคิดการวิจัย



ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการศึกษาความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์

ตาราง 1 รูปแบบการสอนที่ต้องการในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์

รูปแบบการสอนที่ต้องการในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เกม	172	35.1
สาธิต	89	18.2
ทดลอง	101	20.6
บรรยาย	52	10.6
*ห้องเรียนกลับด้าน	20	4.1
**PBL	56	11.4
Total	490	100.0

*การสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน (flipped classroom) คือ การเรียนรู้โดยที่นักเรียนศึกษาเนื้อหาที่ครูผู้สอนเตรียมไว้ให้มาจากที่บ้านแล้วมาทำกิจกรรมร่วมกันในชั้นเรียน

**การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (problem-based learning) คือ การสอนที่ครูจะเป็นผู้สร้างสถานการณ์หรือปัญหาขึ้นมาแล้วให้นักเรียนเป็นผู้คิดแก้ปัญหา หาความรู้ใหม่ ๆ ด้วยตนเอง

จากตาราง 1 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครต้องการให้มีการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบเกมในการจัดการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์มากที่สุดอยู่ที่ร้อยละ 35.1 ในขณะที่รูปแบบการสอนแบบทดลองมีความต้องการรองลงมาอยู่ที่ร้อยละ 20.6

ตาราง 2 วิธีการสอนที่ต้องการในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์

วิธีการสอนที่ต้องการในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
สอนสด	299	61.0
บันทึกวิดีโอ	189	38.6
DLTV	2	0.4
Total	490	100.0

จากตาราง 2 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครต้องการวิธีการสอนแบบสอนสดมากที่สุดอยู่ที่ร้อยละ 61.0 รองลงมาคือวิธีการสอนแบบบันทึกวิดีโออยู่ที่ร้อยละ 38.6

ตาราง 3 ระยะเวลาที่ต้องการในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์ในการเรียนแต่ละครั้ง

ระยะเวลาที่ต้องการในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์ต่อการเรียนหนึ่งครั้ง	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
30 นาที	199	42.0
60 นาที	226	47.7
90 นาทีขึ้นไป	49	10.3
Total	474	100.0

จากตาราง 3 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครต้องการระยะเวลาในการเรียน 60 นาทีต่อการเรียนหนึ่งครั้งมากที่สุดอยู่ที่ร้อยละ 47.7 รองลงมาคือ 30 นาทีอยู่ที่ร้อยละ 42.0

ตาราง 4 รูปแบบสัดส่วนการเก็บคะแนนที่ต้องการในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์แต่ละรายวิชา

สัดส่วนการเก็บคะแนนที่ต้องการในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
คะแนนสอบเพียงอย่างเดียว	19	3.9
คะแนนแบบฝึกหัด เพียงอย่างเดียว	91	18.6
คะแนนสอบมากกว่าแบบฝึกหัด	22	4.5
คะแนนแบบฝึกหัดมากกว่าสอบ	233	47.6
คะแนนสอบกับแบบฝึกหัดเท่ากัน	125	25.5
Total	490	100.0

จากตาราง 4 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครต้องการรูปแบบสัดส่วนการเก็บคะแนนแบบคะแนนแบบฝึกหัดมากกว่าสอบมากที่สุดอยู่ที่ร้อยละ 47.6 รองลงมาคือคะแนนสอบกับแบบฝึกหัดเท่ากันที่ร้อยละ 25.5

ตาราง 5 รูปแบบการส่งงานที่ต้องการในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์

รูปแบบการส่งงานที่ต้องการในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ใบงานออนไลน์	283	58.2
ถ่ายรูปส่งออนไลน์	189	38.9
อัปเดตคลิปนำเสนอออนไลน์	14	2.9
Total	486	100.0

จากตาราง 5 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครต้องการส่งงานแบบใบงานออนไลน์มากที่สุดอยู่ที่ร้อยละ 58.2 รองลงมาคือการถ่ายรูปส่งออนไลน์ร้อยละ 38.9

ตาราง 6 รูปแบบการสอบที่ต้องการในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์

รูปแบบการสอบที่ต้องการในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
สอบตามเวลาจริงเปิดกล่อง	46	9.4
สอบตามเวลาจริงไม่เปิดกล่อง	239	49.1
เทคโฮม	78	16.0
ส่งเป็นชิ้นงาน	124	25.5
Total	487	100.0

จากตาราง 6 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครต้องการรูปแบบการสอบแบบสอบตามเวลาจริงไม่เปิดกล่องมากที่สุดอยู่ที่ร้อยละ 49.1 รองลงมาคือส่งเป็นชิ้นงานร้อยละ 25.5

ตาราง 7 ปัจจัยสนับสนุนที่ต้องการในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์

ปัจจัยสนับสนุนที่ต้องการในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
แท็บเล็ต	97	19.8
คอมพิวเตอร์	72	14.7
อินเทอร์เน็ต	97	19.8
เอกสารประกอบการเรียน	118	24.1
ห้องเรียนที่เงียบสงบ	106	21.6
Total	490	100.0

จากตารางท 7 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครต้องการปัจจัยสนับสนุนในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์มากที่สุด คือ เอกสารประกอบการเรียนอยู่ที่ร้อยละ 24.1 รองลงมาคือห้องเรียนที่เงียบสงบร้อยละ 21.6

2. ผลการเปรียบเทียบความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์

ตาราง 8 เปรียบเทียบระหว่างปัจจัยด้านระดับชั้นในด้านความต้องการระยะเวลาในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์ต่อการเรียน 1 ครั้ง

			ระยะเวลาในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์ต่อการเรียน 1 ครั้ง			รวม
			30 นาที	60 นาที	90 นาทีขึ้นไป	
ระดับชั้น	มัธยมศึกษาปีที่ 4	จำนวน	125	148	24	297
		ร้อยละ	42.1%	49.8%	8.1%	100.0%
	มัธยมศึกษาปีที่ 5	จำนวน	54	42	5	101
		ร้อยละ	53.5%	41.6%	5.0%	100.0%
	มัธยมศึกษาปีที่ 6	จำนวน	20	36	20	76
		ร้อยละ	26.3%	47.4%	26.3%	100.0%
รวม		จำนวน	199	226	49	474
		ร้อยละ	42.0%	47.7%	10.3%	100.0%

จากตาราง 8 พบว่าระดับชั้นแตกต่างกันมีความต้องการด้านระยะเวลาในการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ไคสแควร์มีระดับนัยสำคัญ (Sig) = 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05) ดังนั้นจึงสรุปได้ว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต้องการระยะเวลาในการเรียน 60 นาที ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ต้องการระยะเวลา 30 นาที

ตาราง 9 เปรียบเทียบระหว่างปัจจัยด้านระดับชั้นในด้านความต้องการรูปแบบการสอบในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์

			รูปแบบการสอบในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์				รวม
			สอบตามเวลาจริงเปิด	สอบตามเวลาจริงไม่เปิด	Take home	ส่งเป็นชิ้นงาน	
			กล้อง	กล้อง			
ระดับชั้น	มัธยมศึกษาปีที่ 4	จำนวน	28	168	42	73	311
		ร้อยละ	9.0%	54.0%	13.5%	23.5%	100.0%
	มัธยมศึกษาปีที่ 5	จำนวน	7	37	19	38	101
		ร้อยละ	6.9%	36.6%	18.8%	37.6%	100.0%
	มัธยมศึกษาปีที่ 6	จำนวน	11	34	17	13	75
		ร้อยละ	14.7%	45.3%	22.7%	17.3%	100.0%
รวม		จำนวน	46	239	78	124	487
		ร้อยละ	9.4%	49.1%	16.0%	25.5%	100.0%

จากตาราง 9 พบว่าระดับชั้นแตกต่างกันมีความต้องการด้านรูปแบบการสอบที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ไคสแควร์มีระดับนัยสำคัญ (Sig) = 0.003 ซึ่งน้อยกว่า 0.05) หรือสรุปได้ว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต้องการสอบตามเวลาจริง แบบไม่เปิดกล้อง แต่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ต้องการรูปแบบการสอบแบบส่งเป็นชิ้นงานมากที่สุด

ตาราง 10 เปรียบเทียบระหว่างปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านความต้องการระยะเวลาในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์ต่อการเรียน 1 ครั้ง

			ระยะเวลาในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์ต่อการเรียน 1 ครั้ง			รวม
			30 นาที	60 นาที	90 นาทีขึ้นไป	
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	3.50-4.00	จำนวน	78	104	26	208
		ร้อยละ	37.5%	50.0%	12.5%	100.0%
	3.49-3.00	จำนวน	60	78	18	156
		ร้อยละ	38.5%	50.0%	11.5%	100.0%
	ต่ำกว่า 3.00	จำนวน	57	37	5	99
		ร้อยละ	57.6%	37.4%	5.1%	100.0%
รวม		จำนวน	195	219	49	463
		ร้อยละ	42.1%	47.3%	10.6%	100.0%

จากตาราง 10 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกันมีความต้องการระยะเวลาในการเรียนรู้แตกต่างกัน (ไคสแควร์มีระดับนัยสำคัญ (Sig) = 0.009 ซึ่งน้อยกว่า 0.05) ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยตั้งแต่ 3.00-4.00 ต้องการระยะเวลาในการเรียน 60 นาที ในขณะที่นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำกว่า 3.00 ต้องการระยะเวลาเรียน 30 นาที

ตาราง 11 เปรียบเทียบระหว่างปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านความต้องการรูปแบบสัดส่วนการเก็บคะแนนในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์

			สัดส่วนการเก็บคะแนนในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์					รวม
			คะแนน สอบเพียง อย่างเดียว	คะแนน แบบฝึกหัด เพียงอย่างเดียว	คะแนนสอบ มากกว่า แบบฝึกหัด	คะแนน แบบฝึกหัด มากกว่าสอบ	คะแนน สอบกับ แบบฝึก เท่ากัน	
ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน	3.50- 4.00	จำนวน	2	41	8	108	57	216
		ร้อยละ	0.9%	19.0%	3.7%	50.0%	26.4%	100.0%
	3.49- 3.00	จำนวน	5	24	6	83	43	161
		ร้อยละ	3.1%	14.9%	3.7%	51.6%	26.7%	100.0%
	ต่ำกว่า 3.00	จำนวน	12	24	8	36	22	102
		ร้อยละ	11.8%	23.5%	7.8%	35.3%	21.6%	100.0%
รวม		จำนวน	19	89	22	227	122	479
		ร้อยละ	4.0%	18.6%	4.6%	47.4%	25.5%	100.0%

จากตาราง 11 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกันมีความต้องการสัดส่วนการเก็บคะแนนแตกต่างกัน โดยพบว่านักเรียนทุกกลุ่มต้องการให้มีการเก็บคะแนนจากแบบฝึกหัดมากกว่าสอบ แต่เมื่อพิจารณาอันดับรองลงมา พบว่านักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำกว่า 3.00 ต้องการให้มีการเก็บคะแนนจากแบบฝึกหัดเพียงอย่างเดียว

ตาราง 12 เปรียบเทียบระหว่างปัจจัยด้านรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนในด้านความต้องการรูปแบบระยะเวลาในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์

			รูปแบบระยะเวลาในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์			รวม
			30 นาที	60 นาที	90 นาทีขึ้นไป	
รายได้เฉลี่ย ของครอบครัว ต่อเดือน	มากกว่า 50,000	จำนวน	43	71	26	140
		ร้อยละ	30.7%	50.7%	18.6%	100.0%
	25,000- 49,999	จำนวน	61	63	14	138
		ร้อยละ	44.2%	45.7%	10.1%	100.0%
	ต่ำกว่า 25,000	จำนวน	84	75	8	167
		ร้อยละ	50.3%	44.9%	4.8%	100.0%
รวม		จำนวน	188	209	48	445
		ร้อยละ	42.2%	47.0%	10.8%	100.0%

จากตาราง 12 พบว่ารายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนที่แตกต่างกันมีความต้องการระยะเวลาในการเรียนรู้แตกต่างกัน (ค่าไคสแควร์มีระดับนัยสำคัญ (Sig) = 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05) ดังนั้นจึงสรุปได้ว่านักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 25,000 บาทขึ้นไป มีความต้องการระยะเวลาในการเรียน 60 นาที ในขณะที่นักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 25,000 บาท ต้องการระยะเวลาในการเรียน 30 นาที

ตาราง 13 เปรียบเทียบระหว่างปัจจัยด้านรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนในด้านความต้องการรูปแบบการส่งงานในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์

			รูปแบบการส่งงานในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์			รวม
			ใบงานออนไลน์	ถ่ายรูปส่งออนไลน์	อัปเดตคลิปนำเสนอออนไลน์	
รายได้เฉลี่ยของ ครอบครัวต่อเดือน	มากกว่า 50,000	จำนวน	99	42	3	144
		ร้อยละ	68.8%	29.2%	2.1%	100.0%
	25,000- 49,999	จำนวน	74	62	5	141
		ร้อยละ	52.5%	44.0%	3.5%	100.0%
	ต่ำกว่า 25,000	จำนวน	86	77	5	168
		ร้อยละ	51.2%	45.8%	3.0%	100.0%
รวม		จำนวน	259	181	13	453
		ร้อยละ	57.2%	40.0%	2.9%	100.0%

จากตาราง 13 พบว่ารายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนที่แตกต่างกันมีความต้องการรูปแบบการส่งงานแตกต่างกัน (ค่าไคสแควร์ โดยมีระดับนัยสำคัญ (Sig) = 0.019 ซึ่งน้อยกว่า 0.05) ดังนั้นจึงสรุปได้ โดยพบว่านักเรียนส่วนใหญ่เลือกรูปแบบการส่งงานเป็นแบบใบงานออนไลน์ แต่เมื่อพิจารณาอันดับรองลงมาพบว่านักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 50,000 บาท เลือกการส่งงานแบบถ่ายรูปส่งออนไลน์น้อยกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 50,000 บาท

ตาราง 14 เปรียบเทียบระหว่างปัจจัยด้านรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนในด้านความต้องการด้านปัจจัยสนับสนุนในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์

			ปัจจัยสนับสนุนในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์					รวม
			แท็บเล็ต	คอมพิวเตอร์	อินเทอร์เน็ต	เอกสารประกอบการเรียน	ห้องเรียนที่เงียบสงบ	
รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน	มากกว่า 50,000	จำนวน	29	11	31	37	37	145
		ร้อยละ	20.0%	7.6%	21.4%	25.5%	25.5%	100.0%
	25,000-49,999	จำนวน	23	25	30	31	33	142
		ร้อยละ	16.2%	17.6%	21.1%	21.8%	23.2%	100.0%
	ต่ำกว่า 25,000	จำนวน	42	32	29	40	26	169
		ร้อยละ	24.9%	18.9%	17.2%	23.7%	15.4%	100.0%
รวม		จำนวน	94	68	90	108	96	456
		ร้อยละ	20.6%	14.9%	19.7%	23.7%	21.1%	100.0%

จากตาราง 14 พบว่ารายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนที่แตกต่างกันมีความต้องการปัจจัยสนับสนุนในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์แตกต่างกัน (ค่าไคสแควร์ โดยมีระดับนัยสำคัญ (Sig) = 0.040 ซึ่งน้อยกว่า 0.05) โดยพบว่านักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 25,000 บาท ต้องการห้องเรียนที่เงียบสงบ ในขณะที่นักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 25,000 บาท ต้องการแท็บเล็ต



สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์พบว่านักเรียนต้องการให้จัดการเรียนรู้รูปแบบเกม วิธีการสอนแบบสอนสด ภายใต้อาคารเรียน 60 นาที เก็บคะแนนจากแบบฝึกหัดมากกว่าสอบ ส่งงานในรูปแบบใบงานออนไลน์ สอบออนไลน์ตามเวลาจริง แบบไม่เปิดกล้อง และต้องการเอกสารประกอบการเรียนเป็นปัจจัยสนับสนุนมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์พบว่าเมื่อจำแนกตามระดับชั้นจะมีผลต่อความต้องการระยะเวลา ช่องทางในการเรียนรู้ และรูปแบบการจัดการสอบอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ผลวิเคราะห์จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า มีผลต่อความต้องการระยะเวลา และสัดส่วนการเก็บคะแนนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ผลวิเคราะห์จำแนกตามรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนพบว่า มีผลต่อความต้องการระยะเวลา ช่องทางในการเรียนรู้ รูปแบบการส่งงาน และปัจจัยสนับสนุนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

1. นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการให้มีการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบเกมในการจัดการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์มากที่สุด (ร้อยละ 35.1) ซึ่งผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cardozo & Castro (2020) ที่มีการใช้การเรียนรู้รูปแบบเกมในการสอนเรื่องระบบประสาท โดยนักเรียนส่วนใหญ่ ชื่นชอบการใช้เกม เพราะมีความสนุกสนานและทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังทำให้ผลการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นอีกด้วย

2. นักเรียนต้องการวิธีการสอนแบบสอนสดมากที่สุดอยู่ที่ร้อยละ 61.0 ทั้งนี้เนื่องจากการสอนสดจะทำให้ นักเรียนและครูมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันคือสามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้ รวมไปถึงสามารถปรับเปลี่ยน การสอนตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่ทำการสอนได้ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจในการเรียน

3. นักเรียนต้องการระยะเวลาในการเรียน 60 นาทีมากที่สุดอยู่ที่ร้อยละ 47.7 อันดับรองลงมา คือ 30 นาทีอยู่ที่ร้อยละ 42.0 และระยะเวลาที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ 90 นาทีขึ้นไปอยู่ที่ร้อยละ 10.3 ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีการศึกษาว่าระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์ต่อคาบเรียนควรเป็นเท่าใด ดังนั้น จึงสามารถนำผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการออกแบบระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ ซึ่งควรมีระยะเวลาประมาณ 30 - 60 นาที นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นของนักเรียนที่กล่าวว่าระยะเวลา ดังกล่าวเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ หากมีการจัดสรรและออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต้องการระยะเวลาในการเรียน 60 นาที ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ต้องการระยะเวลา 30 นาที เนื่องจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. (2560) กำหนดให้เนื้อหาที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ต้องเรียนมีจำนวนมากและยากกว่าในชั้นอื่น ๆ ในมัธยมศึกษาตอนปลาย นอกจากนี้โรงเรียนส่วนใหญ่มักจะ กำหนดให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเรียนเนื้อหาให้จบภายในมัธยมศึกษาปีที่ 5 จึงส่งผลให้นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 เรียนหนัก และไม่ค่อยมีเวลาว่าง ซึ่งอาจเป็นผลให้นักเรียนในระดับชั้นนี้ต้องการระยะเวลาเรียน เพียง 30 นาที เมื่อจำแนกตามผลการเรียนพบว่านักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยตั้งแต่ 3.00-4.00 ต้องการระยะเวลาใน

การเรียนรู้ 60 นาที ในขณะที่นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำกว่า 3.00 ต้องการระยะเวลาเรียน 30 นาที โดยนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยตั้งแต่ 3.00-4.00 บ่งบอกว่านักเรียนกลุ่มนี้มีความเอาใจใส่และมีวินัยในการเรียนสูง (สมประสงค์ เสนารัตน์, เบญจมาภรณ์ เสนารัตน์, และ พิสิฐ พินิจสกุล, 2563) ดังนั้นนักเรียนในกลุ่มนี้จึงมีสมาธิจดจ่อกับการเรียนที่นานกว่ากลุ่มที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำกว่า 3.00 เมื่อพิจารณาตามรายได้พบว่านักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 25,000 บาทขึ้นไป มีความต้องการระยะเวลาในการเรียน 60 นาที ในขณะที่นักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 25,000 บาท ต้องการระยะเวลาในการเรียน 30 นาที ซึ่งสอดคล้องกับความสัมพันธ์ระหว่างเกรดเฉลี่ยต่อระยะเวลาในการเรียน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเพิ่มเติมโดยนำเกรดเฉลี่ยและรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนไปวิเคราะห์หาค่าไคสแควร์ พบว่ามีระดับนัยสำคัญอยู่ที่ 0.005 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนกับเกรดเฉลี่ยมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งความยากจนเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เนื่องจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดีจะสามารถสนับสนุนให้ลูกได้รับโอกาสทางการศึกษาที่ดีกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย ส่งผลให้เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะที่ดีมักมีเกรดเฉลี่ยที่สูงกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย นอกจากนี้สถานการณ์การระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ยังเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้ปัญหาความยากจนมีความรุนแรงมากขึ้น (เปรี๊ญ กิจรัตน์ภร, มปป; Wood, 2021) อีกทั้งเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยมักมีภาระหรือหน้าที่อื่นนอกเหนือจากการเรียน เช่น รับผิดชอบงานบ้าน ช่วยพ่อแม่ทำงาน เป็นต้น (ทองทิพย์ เกตประยูร, 2550) ส่งผลให้เวลาที่จะนำไปใช้ในการเรียนรู้นั้นมีน้อยกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดี

4. นักเรียนต้องการให้มีสัดส่วนการเก็บคะแนนจากแบบฝึกหัดมากกว่าการสอบมากที่สุดอยู่ที่ร้อยละ 47.6 แต่มีความต้องการสัดส่วนการเก็บคะแนนจากการสอบเพียงอย่างเดียวและการสอบมากกว่าแบบฝึกหัดน้อยที่สุดอยู่ที่ร้อยละ 3.9 โดยปัทมา อินทร์พรหม (2548) กล่าวว่า การสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยทำให้นักเรียนเกิดความเครียด ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการสอบอาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดของนักเรียน แต่แบบฝึกหัดเป็นสิ่งที่เสริมสร้างทักษะให้แก่ นักเรียน ช่วยให้นักเรียนได้ทบทวนบทเรียนและฝึกฝนทักษะจนเกิดความชำนาญ นักเรียนจึงเลือกที่จะทำแบบฝึกหัดมากกว่าสอบ

5. นักเรียนต้องการรูปแบบการส่งงานเป็นแบบใบงานออนไลน์มากที่สุดอยู่ที่ร้อยละ 58.2 แต่มีความต้องการส่งงานแบบบันทึกวิธีโอนำเสนอออนไลน์น้อยที่สุดอยู่ที่ร้อยละ 2.9 เนื่องจากใบงานออนไลน์เป็นรูปแบบการส่งงานที่สะดวกและเข้าถึงได้ง่ายกว่ารูปแบบการส่งงานอื่น ๆ นักเรียนจึงต้องการให้ครูสร้างใบงานที่สามารถส่งในรูปแบบออนไลน์ได้ โดยการที่นักเรียนเลือกส่งงานรูปแบบนี้ชี้ให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่ในกรุงเทพมหานครมีความพร้อมด้านอุปกรณ์ในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์ นักเรียนส่วนใหญ่เลือกรูปแบบการส่งงานเป็นแบบใบงานออนไลน์ แต่เมื่อพิจารณาอันดับรองลงมาพบว่านักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 50,000 บาท เลือกการส่งงานแบบถ่ายรูปส่งออนไลน์น้อยกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 50,000 บาท ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนกลุ่มนี้มีความสามารถในการซื้ออุปกรณ์สำหรับการทำใบงานออนไลน์ได้มากกว่า ดังนั้นการส่งงานในรูปแบบออนไลน์จึงสะดวกกว่าการถ่ายรูปส่งออนไลน์



6. นักเรียนต้องการการสอบออนไลน์ตามเวลาจริงแบบไม่เปิดกล้องมากที่สุดอยู่ที่ร้อยละ 49.1 แต่ต้องการสอบออนไลน์ตามเวลาจริงแบบเปิดกล้องน้อยที่สุดอยู่ที่ 9.4 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Catelli & Sarvary (2021) ที่รายงานว่านักเรียนส่วนใหญ่ไม่ชอบการเปิดกล้องขณะเรียนออนไลน์ เนื่องจากนักเรียนมีความกังวลถึงรูปลักษณ์ของตนเอง สภาพของห้องที่ใช้ในการเรียน รวมถึงการเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่ไม่เสถียร ทำให้มีความลำบากในการเปิดกล้อง ซึ่งวิธีการแก้ปัญหาดังกล่าวสามารถทำได้โดยการไม่บังคับให้นักเรียนเปิดกล้อง แต่เป็นการขอความร่วมมือและสร้างข้อตกลงให้ชัดเจนแก่นักเรียน หรือการเปิดกล้องเฉพาะเวลาที่จำเป็นเท่านั้น โดยการเปิดกล้องจะสามารถทำให้ผู้สอนสามารถรู้ได้ถึงสภาพของนักเรียนว่ามีความพร้อมสำหรับการเรียนรู้หรือการทำกิจกรรมต่างๆ หรือไม่ ซึ่งจะทำให้สามารถจัดการชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต้องการสอบตามเวลาจริง แบบไม่เปิดกล้อง แต่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ต้องการรูปแบบการสอบแบบส่งเป็นชิ้นงานมากที่สุด เนื่องจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ต้องเรียนเนื้อหาที่มีจำนวนมากและมีการสอบในหลายวิชา ส่งผลให้นักเรียนจำเป็นต้องอ่านหนังสือและจดจำข้อมูลจำนวนมาก ทำให้เกิดภาระทางปัญญา นักเรียนจึงเลือกที่จะสอบแบบส่งเป็นชิ้นงาน เพื่อลดภาระทางปัญญานั้น (วิกานดา ชัยรัตน์ และ รังสรรค์ โฉมยา, 2563) ซึ่งแตกต่างจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และมัธยมศึกษาปีที่ 6

7. นักเรียนต้องการเอกสารประกอบการเรียนเป็นปัจจัยสนับสนุนมากที่สุดอยู่ที่ ร้อยละ 24.1 โดยมีความต้องการคอมพิวเตอร์น้อยที่สุดอยู่ที่ร้อยละ 14.7 ซึ่งในการเรียนการสอนในขณะเรียนออนไลน์ อาจจะมีปัจจัยหลายอย่างที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น สภาพแวดล้อม ห้องเรียน รวมถึงเพื่อนอาจทำให้ผู้เรียนไม่มีสมาธิในการเรียนส่งผลทำให้เรียนรู้ได้ไม่เต็มที่ ทำให้เรียนไม่เข้าใจ ดังนั้นจึงทำให้นักเรียนมีความต้องการเอกสารสรุปเนื้อหาการเรียน หรือ เอกสารประกอบการเรียน เพื่อใช้อ่านทบทวนความรู้ อีกทั้งยังสามารถนำกลับมาอ่านทำความเข้าใจ หรือทบทวนด้วยตนเองได้ตลอดเวลา เมื่อพิจารณาตามรายได้พบว่านักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 25,000 บาท ต้องการห้องเรียนที่เงียบสงบ อาจเนื่องจากนักเรียนกลุ่มนี้มีความพร้อมด้านอุปกรณ์และอินเทอร์เน็ตแล้ว จึงทำให้ต้องการห้องเรียนที่เงียบสงบเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ในขณะที่นักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 25,000 บาท ต้องการแท็บเล็ต เนื่องจากนักเรียนกลุ่มนี้ยังขาดอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ จึงต้องการอุปกรณ์นี้เพื่ออำนวยความสะดวกและเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูควรใช้การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบเกมประกอบกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสุขสนุกสนานและเข้าถึงเนื้อหาได้ง่ายขึ้น

1.2 ครูควรจัดการเรียนรู้ออนไลน์แบบสอนสดเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้เรียนขณะสอน ถัดมาระยะเวลาในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์ ควรมีระยะเวลาประมาณ 30 – 60 นาที

1.3 ครูควรกำหนดวิธีการวัดผลโดยมีสัดส่วนคะแนนของนักเรียนเป็นแบบฝึกหัดมากกว่าการสอบ

เพื่อช่วยลดความเครียดของนักเรียนขณะเรียนออนไลน์ ในการสอบออนไลน์ควรมีการสอบตามเวลาจริงแบบไม่เปิดกล่องเนื่องจากนักเรียนส่วนมากมีปัญหาเรื่องสภาพแวดล้อมเวลาเรียนออนไลน์

1.4 ครูควรจัดเอกสารประกอบการเรียนให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ทบทวนบทเรียนหลังจากการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์ได้

1.5 ควรมีการศึกษาริบทรวมถึงลักษณะของนักเรียนภายในชั้นเรียน เพื่อปรับเปลี่ยนแผนการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับธรรมชาติของนักเรียน เช่น หากนักเรียนส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยครอบครัวต่ำกว่า 25000 บาท ต่อเดือน ซึ่งมีความต้องแท็บเล็ตเป็นปัจจัยสนับสนุนในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์มากที่สุด โรงเรียนควรมีการสนับสนุนด้านอุปกรณ์ หรือปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนให้เหมาะสมกับความพร้อมของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีเพียงกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนในกรุงเทพมหานครเท่านั้น จึงควรศึกษาเพิ่มเติมในหลากหลายจังหวัด เพื่อให้ทราบความต้องการของนักเรียนภายในประเทศไทยและสามารถนำไปพัฒนาการเรียนรู้ออนไลน์ในระดับประเทศได้

เอกสารอ้างอิง

- ทองทิพย์ เกตประยูร. (2550). **เด็กเร่ร่อนสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไข: กรณีศึกษาในเขตเมืองพัทยา.** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยบูรพา, รัฐศาสตร์, สาขาเศรษฐศาสตร์ การเมืองและการบริหารจัดการ.
- ธนพรธณ ทวีทรัพย์ธนาถ. (2011). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนบทเรียนออนไลน์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. *Veridian E-Journal SU*, 4(1), 652-666.
- ปัทมา อินทร์พรหม. (2548). **ความเครียดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย เขตกรุงเทพมหานคร.** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, แพทยศาสตร์, สาขาสุขาภิบาล
- เปรี๊ญ กิจรัตน์ภร. (16 มีนาคม 2564). **ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาไทย: ที่มาและทางออก.** สืบค้นเมื่อ 16 มีนาคม 2564, จาก <http://opac.vru.ac.th/BibDetail.aspx?bibno=8575766>
- วิภาดา ชัยรัตน์, และรังสรรค์ โฉมยา. (2563). การพัฒนาโมเดลการวัดและ เครื่องมือวัดภาระทางปัญญา (Cognitive load) ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี. *วารสารชุมชนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 14(1), 123-132.
- วิทัศน์ ผักเจริญผล, กนิษฐา เชาว์วัฒนกุล, พินดา วราสุนันท์, กุลธิดา นกุลธรรม, กิตติสาร เหล่าเหมณีสินินุช สุวรรณวิภาติ, และ สุมิตร สุวรรณ. (2563). **ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ภายใต้สถานการณ์ระบาดไวรัส โควิด-19.** *ศาสตร์การศึกษาและการพัฒนามนุษย์*, 4(1), 44-61.
- ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์, และ ดิเรก ศรีสุข. (2543). **การประเมินการเรียนรู้: ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย: รายงานการวิจัย.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สมประสงค์ เสนารัตน์, เบญจมาภรณ์ เสนารัตน์, และ พิสิฐ พินิจสกุล. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อเกรดเฉลี่ยสะสม

ของนักศึกษาครู. วารสารวิจัยและประเมินผลอุบลราชธานี, 9(2), 119-129.

Castelli, F. R., and Sarvary, M. A. (2021). **Why students do not turn on their video cameras during online classes and an equitable and inclusive plan to encourage them to do so.** *Ecol Evol*, 11, 3565-3576. DOI: [org/10.1002/ece3.7123](https://doi.org/10.1002/ece3.7123)

Cardozo, L. T., & Castro. A. P. (2020). Integrating synapse, muscle contraction, and autonomic nervous system game: effect on learning and evaluation of students' opinions. **Advances in Physiology Education**, 44(2), 153-162.

Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. **Psychological Review**. 50(4), 370-396.

Saminathan, V. (2020). ROBLEMS OF ONLINE CLASSES. **International Journal of Academic Research Reflector**, 9(6), 1-3.

การพัฒนาแบบการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยเทคโนโลยีภาพโฮโลแกรมและบอร์ดเกม
สำหรับการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ในรายวิชาการพัฒนาเว็บด้วยภาษา PHP
สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

A Development of an Interactive Learning Model
by Using 3D Hologram and Educational Board Game for
Improving Critical Thinking Skills of Vocational Certificate Students

อนันต์ชัย ชูติภาสเจริญ*

ผศ.ดร.สรเดช ครุฑจั่น**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ (1) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยเทคโนโลยีภาพโฮโลแกรมและบอร์ดเกมสำหรับการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ในรายวิชาการพัฒนาเว็บด้วยภาษา PHP สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (2) หาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนที่พัฒนา (3) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการคิดวิเคราะห์ในรายวิชาการพัฒนาเว็บด้วยภาษา PHP ของนักเรียนก่อนและหลังการใช้รูปแบบการสอนที่พัฒนา และ (4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการสอนที่พัฒนา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์เมกยูแกนส์ และการทดสอบค่าที ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 32 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยเทคโนโลยีภาพโฮโลแกรมและบอร์ดเกมสำหรับการศึกษา มี 4 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ ประกอบด้วย การวิเคราะห์หลักสูตร การวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์นักเรียน การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และการวิเคราะห์ทรัพยากร 2) กระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย ขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นปฏิสัมพันธ์ และขั้นการประเมินผล ผลการตรวจสอบคุณภาพพบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีประสิทธิภาพเท่ากับ 1.3 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ของเมกยูแกนส์และผลการทดลองใช้ พบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น 3) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการคิดวิเคราะห์ในรายวิชาการพัฒนาเว็บด้วยภาษา PHP หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์ ภาพโฮโลแกรม บอร์ดเกมสำหรับการศึกษา

*นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชา คอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

**อาจารย์ ภาควิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

Abstract

The purposes of this research were 1) to develop an interactive learning model by using 3D hologram and educational board game for improving critical thinking skills of vocational certificate students, 2) to verified the efficiency of the developed model, 3) to study the students' achievement on critical thinking skills before and after using the developed model, and 4) to study the students' satisfaction to the developed model. Statistics used in this study were Mean, Standard Deviation, Dependent t-test, and Meguigans' ratio. This study investigated the samples collected from 32 adolescents attending schools, and the significant characteristics of experimental research are simple random.

The research results found that the interactive learning model by using 3D hologram and educational board game for improving critical thinking skills of vocational certificate students consisted of 4 aspects. They were 1) Analysis aspect consisted of curriculum analysis, content analysis, student analysis, environment analysis, and resource analysis; and 2) Learning process aspect consisted of introduction step, teaching step, interaction step, and evaluation step. The model was rated at a high appropriate, the Meguigans' ratio was 1.3 point. 3) It was also found that the students' achievement on critical thinking skills after using the model was significantly higher than before using at the .01 level of statistical significance and 4) the students' satisfaction to the model was at a high level.

Keywords: Interactive learning, 3D Hologram, Educational board game

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการเขียนโปรแกรมมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ ทั้งในส่วนของการเอกชนและภาครัฐ จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลาง ได้กำหนดจุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมาย และกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญามีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลก (วิจิตร ใสเพ็ง, 2562) ดังนั้นการพัฒนาประเทศในทุกด้านให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาประเทศในโลกจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาศักยภาพของประชากรในประเทศให้มีความรู้ความสามารถด้านการเขียนโปรแกรม ประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้การเขียนโปรแกรมมาโดยตลอด จะเห็นได้จากการจัดการศึกษาของชาติกำหนดให้มีการเรียนการสอนวิชาการเขียนโปรแกรม ในระดับต่าง ๆ มาเป็นเวลานาน เพื่อให้ประชากรสามารถคิดวิเคราะห์ แต่นักเรียนไทยส่วนใหญ่มีความรู้สีกวิตกกังวล เป็นเรื่องที่พบเห็นโดยปกติในการเรียนเขียนโปรแกรม ซึ่งความรู้สีกวิตกกังวลในเรื่องการคิดวิเคราะห์มีผลต่อการแสดงออกของผู้เรียนทำให้เกิดผลเสียในด้านต่าง ๆ ต่อการเรียนรู้ (สุพิชชา ตันติธีระศักดิ์ และ ศิวนิต อรรถวุฒิกุล, 2559) นอกจากนี้ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ในการเขียนโปรแกรมของนักเรียนมีจำนวนน้อยที่สามารถเขียน

โปรแกรมได้ เนื่องจากวิธีการสอนมุ่งเน้นในด้านการจำมากกว่าการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ (สุนิพันธ์ ศรีสุพจนานนท์ และ ปวีณวงศ์ บำรุงจันทร์, 2560) สอดคล้องกับผลจากการศึกษา นักเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาไปจนถึงระดับอุดมศึกษา ยังไม่สามารถการคิดวิเคราะห์การเขียนโปรแกรมได้อย่างคล่องแคล่ว ดังนั้นผู้สอนจึงควรตระหนักว่าทักษะการคิดวิเคราะห์ เป็นเรื่องสำคัญและต้องพัฒนา (กิตติ เสือแพรว, มีชัย โลหะการ, และ ปณิศา วรรณพิรุณ, 2559) โดยแนวทางการแก้ปัญหาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ คือการสร้างแรงจูงใจในการเรียน การจัดกิจกรรมที่น่าสนใจต่อผู้เรียนและการใช้สื่อการสอนที่หลากหลายหรือแบบฝึกเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ เพื่อกระตุ้นหรือเพิ่มพูนความสนใจของผู้เรียน ซึ่งจะทำให้การเรียนการสอนวิชาเขียนโปรแกรมน่าสนใจทำให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนการเขียนโปรแกรมให้สูงขึ้นด้วย (วิลาวัลย์ สมยาโรน, 2563)

เทคโนโลยีเป็นสิ่งที่สำคัญในปัจจุบัน และสามารถส่งเสริมการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยการสนับสนุนให้มีการใช้สื่อที่พัฒนาสามารถเผยแพร่ผ่านทางโทรศัพท์มือถือได้ และการนำมาใช้ในห้องเรียนจะเกิดประโยชน์มากขึ้น การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพต้องตรงกับความต้องการของผู้สอน และผู้เรียนอีกทั้งเป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตร จากการวิจัยพบว่า การเรียนการสอนใดที่ใช้การสัมผัสหลายทางในการสอนจะทำให้การเรียนรู้เป็นไปได้ง่ายและรวดเร็ว (ปิยภัทร พลัฒา, 2560) วิธีหนึ่งที่จะช่วยสร้างความสนใจของผู้เรียนได้มากก็คือ การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และเหมาะกับการเรียนการสอน บอร์ดเกมเพื่อการศึกษา เป็นรูปแบบหนึ่งที่มีความน่าสนใจที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน โดยหลักการของการจำลองสถานการณ์ต่าง ๆ ให้มาอยู่ในการเล่นบนกระดาน (ธีรภาพ แซ่เซียว, เอกวัฒน์ เขาวัววิชรัตน์, และ สิทธิชัย วิชัยดิษฐ, 2561) ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและเกิดการแลกเปลี่ยน การทำกิจกรรมด้วยกัน ซึ่งนำมาด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Slavin, 1980) นอกจากนี้ยังมีเทคโนโลยีเพื่อให้สื่อการเรียนการสอนมีความน่าสนใจมากขึ้นที่เรียกว่าเทคโนโลยีภาพโฮโลแกรม 3 มิติ ที่ถูกสร้างขึ้นด้วยกระบวนการฮอโลกราฟี ซึ่งฮอโลกราฟีเป็นเทคนิคที่จะช่วยให้แสงสามารถกระจายจากวัตถุที่ทำการบันทึกหรือถูกสร้างขึ้นใหม่ (Huebschman, Munjuluri, and Garner, 2003) โดยมีการนำเทคโนโลยีความจริงเสมือนด้วยเทคนิคภาพโฮโลแกรม 3 มิติมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนและเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางวิทยาศาสตร์

ผู้วิจัยจึงเกิดแนวคิดที่จะนำเทคโนโลยีเทคโนโลยีภาพโฮโลแกรมและบอร์ดเกมเพื่อการศึกษามาใช้ร่วมกันเพื่อสร้างเป็นเครื่องมือที่สามารถสร้างแรงจูงใจและพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์การเขียนโปรแกรมของผู้เรียน โดยการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีภาพโฮโลแกรมและบอร์ดเกมเพื่อการศึกษาในรายวิชาการพัฒนาเว็บด้วยภาษา PHP เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์การเขียนโปรแกรม สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการฝึกฝนในด้านการคิดวิเคราะห์การเขียนโปรแกรมได้อีกทั้งเป็นทางเลือกสำหรับการนำไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยเทคโนโลยีภาพโฮโลแกรมและบอร์ดเกมเพื่อการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ในรายวิชาการพัฒนาเว็บด้วยภาษา PHP สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ

2. เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยเทคโนโลยีภาพโฮโลแกรมและบอร์ดเกมสำหรับการศึกษา สำหรับพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ในรายวิชาการพัฒนาเว็บด้วยภาษา PHP สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ
3. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยเทคโนโลยีภาพโฮโลแกรมและบอร์ดเกมสำหรับการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ในรายวิชาการพัฒนาเว็บด้วยภาษา PHP สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยเทคโนโลยีภาพโฮโลแกรมและบอร์ดเกมสำหรับการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ในรายวิชาการพัฒนาเว็บด้วยภาษา PHP สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

การเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ (Interactive Instructional) หมายถึง รูปแบบกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาตามทฤษฎีสร้างสรรค์ความรู้นิยม โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้จากการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง และมีประสบการณ์จากการปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้เรียนอื่น ๆ ผู้สอน และสื่อการเรียนการสอน

เทคโนโลยีโฮโลแกรม (Hologram) หมายถึง ภาพโฮโลแกรม 3 มิติ ที่ถูกสร้างขึ้นด้วยกระบวนการฮอโลกราฟี ใช้เทคนิค Pepper's Ghost ที่จะช่วยให้แสงสามารถกระจายจากวัตถุที่จะทำการบันทึกหรือถูกสร้างขึ้นใหม่ เพื่อให้ปรากฏเป็นวัตถุที่อยู่บริเวณตำแหน่งเดิม เสมือนว่าวัตถุยังคงเป็นปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1.1 ตัวแปรที่ศึกษา

1.1.1 ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยเทคโนโลยีภาพโฮโลแกรม และบอร์ดเกมเพื่อการศึกษา

1.1.2 ตัวแปรตาม คือ ทักษะทางด้านการคิดวิเคราะห์ในรายวิชาการพัฒนาเว็บด้วยภาษา PHP และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยเทคโนโลยีภาพโฮโลแกรม และบอร์ดเกมเพื่อการศึกษา

1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ทั้งหมด 3 ห้อง จำนวน 94 คน ของวิทยาลัยเทคโนโลยีพงษ์สวัสดิ์

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 32 คน วิทยาลัยเทคโนโลยีพงษ์สวัสดิ์ ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

2. กระบวนการวิจัย

การดำเนินวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระยะที่ 1 การสร้างรูปแบบการเรียนการสอน

การพัฒนาการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยเทคโนโลยีภาพโฮโลแกรมและบอร์ดเกมสำหรับการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ในรายวิชาการพัฒนาเว็บด้วยภาษา PHP สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ ปัญหาที่เกิดขึ้นในรายวิชาการพัฒนาเว็บด้วยภาษา PHP ทักษะการคิดวิเคราะห์ในรายวิชาการพัฒนาเว็บด้วยภาษา PHP สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ เทคโนโลยี M-learning เทคโนโลยีที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ และวิธีการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองการวิจัย

2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแยกแยะประเด็นและสาระเพื่อให้เกิดความเข้าใจในแต่ละเรื่อง

3. ออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยเทคโนโลยีภาพโฮโลแกรมและบอร์ดเกมสำหรับการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์รายวิชาการพัฒนาเว็บด้วยภาษา PHP เชิงเอกสารที่ได้จากการวิเคราะห์

4. พัฒนาเครื่องมือที่ใช้สนับสนุนในการวิจัยรูปแบบการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยเทคโนโลยีภาพโฮโลแกรมและบอร์ดเกมสำหรับการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ในรายวิชาการพัฒนาเว็บด้วยภาษา PHP สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยแบ่งการพัฒนาเครื่องมือตาม Software Development Life Cycle ดังนี้

- 4.1 ขึ้นวางแผนระยะการทำงานในแต่ละขั้นตอน ใช้แอปพลิเคชันประเภท Project Manager ในการจัดการเพื่อให้งานที่วางแผนเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด

- 4.2 ขึ้นวิเคราะห์ความต้องการของระบบที่จะพัฒนาขึ้น โดยศึกษาปัญหาในทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนจากงานวิจัยต่าง ๆ และทำการสัมภาษณ์จากอาจารย์ประจำวิชาการเขียนโปรแกรม เพื่อเก็บข้อมูลมาใช้ในการออกแบบ

- 4.3 ขึ้นออกแบบระบบด้าน Process การทำงานโดยมี Function ดังนี้

- 4.3.1 ระบบ Login ใช้สำหรับในการระบุตัวตนของนักเรียนแต่ละคน และไว้สำหรับการหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

- 4.3.2 ระบบข้อสอบ ออกแบบข้อสอบจากเนื้อหาบทเรียนเรื่องการพัฒนาเว็บด้วยภาษา PHP เบื้องต้น ด้วยลักษณะของแบบทดสอบทักษะการเขียนโปรแกรม ด้านการคิดวิเคราะห์ จำนวน 20 ข้อ ใช้สำหรับการทำแบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence: IOC) เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณา คือ ค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ 0.66 ขึ้นไป จากนั้นจึงนำแบบทดสอบ ไปทดลองใช้ เพื่อหาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น (KR-20) โดยมีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.20-0.80 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 ซึ่งสามารถใช้ข้อสอบได้ทั้ง 20 ข้อ

4.3.3 ระบบแสดงภาพโฮโลแกรม (3D Hologram) ออกแบบภาพให้สอดคล้องกับคำศัพท์ในการเขียนโปรแกรมเรื่องพื้นฐานการเขียนโปรแกรม และนำไปสร้างเป็นภาพเคลื่อนไหว ประกอบด้วย Pic1, Background, และ Area of Projector

Pic1 คือ นำรูปภาพหรือภาพเคลื่อนไหวจากในหนังสือประกอบการเรียนการสอนหรือจากอินเทอร์เน็ตที่ให้ดาวน์โหลดและไม่ติดลิขสิทธิ์ หลังจากนั้นนำมาวางบนพื้นที่การทำงานแล้วคัดลอก (Copy) ภาพให้ออกเป็น 4 ภาพ และทำการจัดวางแต่ละภาพให้มีลักษณะขององศา 0 องศา 90 องศา 180 องศา และ 270

Background คือ การเลือกใช้สีด้าเป็นภาพพื้นหลัง (Background) เนื่องจากจะช่วยให้สามารถทำให้เห็นวัตถุได้ชัดเจนมากขึ้น ในขณะที่นำไปใช้ในการแสดงผลวัตถุ

Area of Projector คือ พื้นที่ที่เว้นว่างไว้สำหรับการ วางกรวยพีระมิดใสลงบนกลางหน้าจออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เคลื่อนที่ เพื่อให้สามารถแสดงผลวัตถุในลักษณะของภาพโฮโลแกรม

4.3.4 บอร์ดเกมสำหรับการศึกษา (Education Board Game) ออกแบบการ์ด (Card) คำศัพท์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเขียนโปรแกรม เช่น การ์ดสำหรับ การจับคู่ Data Types ของภาษา PHP

ระยะที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน

การตรวจสอบความตรงของรูปแบบการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยเทคโนโลยีภาพโฮโลแกรมและบอร์ดเกมสำหรับการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์รายวิชาการพัฒนาเว็บด้วยภาษา PHP ดำเนินการตรวจสอบความตรง ดังนี้

การตรวจสอบความตรงภายใน (Internal Validation) เป็นการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบเชิงเอกสารโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านทักษะการเขียนโปรแกรม จำนวน 3 ท่าน สำหรับตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ซึ่งนำเสนอเป็นเอกสารและความเรียงให้ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความเหมาะสมของต้นแบบ ประเมินความครอบคลุมในด้านกระบวนการและการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ ผลการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยเทคโนโลยีภาพโฮโลแกรมและบอร์ดเกมสำหรับการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์รายวิชาการพัฒนาเว็บด้วยภาษา PHP

ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน

การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยเทคโนโลยีภาพโฮโลแกรมและบอร์ดเกมสำหรับการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์รายวิชาการพัฒนาเว็บด้วยภาษา PHP

รูปแบบการทดลอง ผู้วิจัยใช้แผนการทดลองแบบ One Group Pre – Test and Post – Test Design โดยกำหนดกลุ่มทดลองเป็นนักเรียน ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ มาจำนวน 1 ห้องเรียนจาก 3 ห้องเรียน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจงตัวอย่างแบบง่าย ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. เตรียมความพร้อมด้านสถานที่ ห้องเรียน แอปพลิเคชันต่าง ๆ และบอร์ดเกมที่จำเป็น
2. เตรียมความพร้อมด้านแผนการจัดการเรียนการสอน และเครื่องมือต่าง ๆ
3. ชี้แจงลักษณะการเรียนการสอนกับผู้เรียน และทำการทดสอบก่อนเรียนโดยให้ผู้เรียนทำ

แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีลักษณะเป็นแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ เพื่อทดสอบทักษะการเขียนโปรแกรมด้านการคิดวิเคราะห์

4. ดำเนินการทดลองโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยเทคโนโลยีภาพโฮโลแกรมและบอร์ดเกมสำหรับการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์รายวิชาการพัฒนาเว็บด้วยภาษา PHP สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ

5. เมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนการสอน ทำการวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนด้วยแบบทดสอบ และทำการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนด้วยแบบประเมินความพึงพอใจ ที่เป็นมาตรประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

6. ทำการตรวจคะแนนจากแบบทดสอบ และแบบประเมินความพึงพอใจ นำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการทดสอบสมมติฐานในการเปรียบเทียบระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อหาค่านัยสำคัญทางสถิติในระดับที่ยอมรับได้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านความเหมาะสมของรูปแบบ แสดงด้วยค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) มีรายละเอียด ดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการประเมินด้านความเหมาะสมของรูปแบบ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D	ระดับความเหมาะสม
1. ด้านองค์ประกอบของรูปแบบ	4.38	0.64	มาก
1.1 หลักการและแนวคิดที่ใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนา	4.40	0.74	มาก
1.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน	4.10	0.62	มาก
1.3 กระบวนการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์	4.30	1.00	มาก
1.4 เทคโนโลยีที่นำมาสร้างเครื่องมือ	5.00	0.00	มากที่สุด
1.5 การวัดและประเมินผลของรูปแบบการเรียน	4.10	0.87	มาก
2. ด้านกระบวนการของรูปแบบ	4.34	0.63	มาก
2.1 กระบวนการวิเคราะห์ครอบคลุมสำหรับรูปแบบการเรียนการสอน	4.20	0.65	มาก
2.2 ชี้นำ	4.40	0.75	มาก
2.3 ชี้นสอน	4.30	0.65	มาก

2.4	ขั้นปฏิสัมพันธ์	4.10	0.65	มาก
2.5	ขั้นการประเมินผล	4.70	0.47	มากที่สุด
3.	รายละเอียดของรูปแบบ	4.55	0.70	มากที่สุด
3.1	ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยเทคโนโลยีภาพโฮโลแกรมและบอร์ดเกมสำหรับการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์รายวิชาการพัฒนาเว็บด้วยภาษา PHP สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ	4.70	0.65	มากที่สุด
3.2	รูปแบบมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง	4.40	0.74	มาก
	สรุปความเหมาะสมของรูปแบบ	4.40	0.65	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ในภาพรวม รูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านองค์ประกอบของรูปแบบ และด้านกระบวนการของรูปแบบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$ และ 4.38 ตามลำดับ) ส่วนด้านรายละเอียดของรูปแบบมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$)

2. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยเทคโนโลยีภาพโฮโลแกรมและบอร์ดเกมสำหรับการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์รายวิชาการพัฒนาเว็บด้วยภาษา PHP สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยใช้เกณฑ์ในการประเมินผลของเมกุแกนส์ ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยเทคโนโลยีภาพโฮโลแกรมและบอร์ดเกมสำหรับการศึกษา

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	Meguigans' Ratio
คะแนนก่อนเรียน	40	20	6.94	5.82	1.3
คะแนนหลังเรียน	40	20	11.75	6.32	

จากตาราง 2 พบว่า คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.94 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.82 คะแนนแบบทดสอบหลังเรียนได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.75 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.32 เมื่อนำมาคำนวณตามวิธีการของเมกุแกนส์แล้วได้คะแนนเท่ากับ 1.3 เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับทฤษฎีของเมกุแกนส์ที่ค่า Meguigans' Ratio ต้องมากกว่า 1 ซึ่งถือว่ารูปแบบมีประสิทธิภาพ

3. ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการคิดวิเคราะห์ หลังจากที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยเทคโนโลยีภาพโฮโลแกรมและบอร์ดเกมสำหรับการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิด

วิเคราะห์รายวิชาการพัฒนาเว็บด้วยภาษา PHP สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยการหาค่าความแตกต่างระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางเรียนด้านการคิดวิเคราะห์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่า t	Sig.(2-tailed)
คะแนนก่อนเรียน	40	6.94	5.82	-5.897**	.000
คะแนนหลังเรียน	40	11.75	6.32		

จากตาราง 3 พบว่า เมื่อพิจารณาคะแนนหลังเรียน มีคะแนนเฉลี่ย 11.75 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน สูงกว่าก่อนเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ย 6.94 จากคะแนนเต็ม 20 ผลการทดสอบความแตกต่าง t – test พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน ทั้งภาพรวม คือ ด้านเนื้อหา ด้านภาพ ภาษา เสียงและระบบ ด้านการออกแบบ และรายด้าน ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเนื้อหา	4.67	0.66	มากที่สุด
1.1 บทเรียนช่วยกระตุ้นให้อยากเรียนรู้	4.62	0.56	มากที่สุด
1.2 บทเรียนทำให้เกิดความสนุกสนาน	4.65	0.95	มากที่สุด
1.3 บทเรียนทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น	4.77	0.64	มากที่สุด
1.4 สามารถทบทวนบทเรียนได้สะดวกขึ้น	4.69	0.49	มากที่สุด
2. ด้านภาพ ภาษา เสียงและระบบ	4.34	0.69	มาก
2.1 การใช้ภาษาสามารถสื่อความได้ชัดเจน	4.35	0.65	มาก
2.2 ภาพโฮโลแกรมสามารถมองเห็นได้ชัดเจน	4.45	0.84	มาก
2.3 ความสวยงามของการดัดบอร์ดเกม	4.24	0.59	มาก
3. ด้านการออกแบบ	4.56	0.52	มากที่สุด
3.1 ขนาดตัวอักษร เหมาะสม ชัดเจน	4.74	0.74	มากที่สุด
3.2 การเลือกใช้สีมีความเหมาะสม	4.65	0.84	มากที่สุด
3.3 การออกแบบทำให้ใช้งานได้ง่าย	4.28	0.56	มาก
3.4 ภาพรวมความสวยงามของแอปพลิเคชัน	4.56	0.52	มากที่สุด



จากตาราง 4 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนต่อรูปแบบการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความพึงพอใจในด้านเนื้อหา และด้านการออกแบบอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.67$ และ 4.56 ตามลำดับ) ส่วนด้านภาพ ภาษา เสียงและระบบ นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.34$)

สรุปผลการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยเทคโนโลยีภาพโฮโลแกรมและบอร์ดเกมสำหรับการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์รายวิชาการพัฒนาเว็บด้วยภาษา PHP สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ ประกอบด้วย การวิเคราะห์หลักสูตร การวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์นักเรียน การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และการวิเคราะห์ทรัพยากร ขั้นตอนที่ 2 กระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย ขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นปฏิสัมพันธ์ และขั้นการประเมินผล จากการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2. ผลคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.94 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.82 คะแนนแบบทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.75 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.32 เมื่อนำมาคำนวณตามวิธีการของเมกุแกนส์แล้วได้คะแนนเท่ากับ 1.3 ซึ่งมากกว่า 1 เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับตามทฤษฎีของเมกุแกนส์ที่ค่า Meguigans' Ratio ต้องมากกว่า 1 แล้วถือว่ารูปแบบมีประสิทธิภาพ

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนเมื่อพิจารณาหลังเรียน มีคะแนนเฉลี่ย 11.75 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน สูงกว่าก่อนเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ย 6.94 จากคะแนนเต็ม 20 ผลการทดสอบความแตกต่าง t-test พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อรูปแบบการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความพึงพอใจในด้านเนื้อหา และด้านการออกแบบอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.67$ และ 4.56 ตามลำดับ) ส่วนด้านภาพ ภาษา เสียงและระบบ นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.34$)

อภิปรายผล

ประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยเทคโนโลยีภาพโฮโลแกรมและบอร์ดเกมสำหรับการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์รายวิชาการพัฒนาเว็บด้วยภาษา PHP สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีดังนี้

1. ความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยเทคโนโลยีภาพโฮโลแกรมและบอร์ดเกมสำหรับการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์รายวิชาการพัฒนาเว็บด้วยภาษา PHP สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 โดยจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญความเหมาะสมด้านเทคโนโลยีที่นำมาสร้างเครื่องมือมีความเหมาะสมมากที่สุด เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นเพิ่มเติมที่ตรงกันว่าเทคโนโลยีที่นำมาใช้มีความทันสมัยและนักเรียนสามารถเข้าถึงได้ง่าย นอกจากนั้นกิจกรรมยังมีความหลากหลายทำให้ผู้เรียนไม่เกิด

ความเชื่อหน่วยในการเรียนรู้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Berrett, Murphy, and Sullivan (2012) ที่พบว่า การนำเทคโนโลยีมาใช้สำหรับทางด้านการศึกษจะสามารถช่วยให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้อย่างมากขึ้น และงานวิจัยของ Chen, Zou, Cheng, and Xie (2020) ที่พบว่า การนำเทคโนโลยีมาใช้สามารถส่งผลกระทบต่อสังคมของมนุษย์อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติและเพิ่มความสามารถของมนุษย์ในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

2. ประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนรูปแบบการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยเทคโนโลยีภาพโฮโลแกรมและบอร์ดเกมสำหรับการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 1.3 เป็นไปตามเกณฑ์ โดยปัจจัยส่วนหนึ่งที่สำคัญ จากการตั้งข้อสังเกตของผู้วิจัย ที่ทำให้สื่อการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ เนื่องจาก ผู้วิจัยได้นำสื่อการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นนำไปใช้กับผู้เรียนที่เคยเรียนรายวิชาการพัฒนาเว็บด้วยภาษา PHP กลุ่มย่อยจำนวน 3 – 4 คน ทดลองใช้ และผู้วิจัยได้นำความคิดเห็นของผู้เรียนกลุ่มย่อยมาปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ดังนั้นในกระบวนการทดลองใช้ (Try out) จึงมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากที่จะทำให้อาจารย์ผู้สอนมีประสิทธิภาพตรงความต้องการของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ober (2016) ที่นำบอร์ดเกมมาสำหรับทางด้านการศึกษานั้นจะส่งผลที่ดี โดยจากผลการวิจัย 98% ของผู้เรียนที่ได้เล่นบอร์ดเกมบอกว่ารู้สึกสนุกและ 99% บอกว่าเป็นกิจกรรมที่คุ้มค่าต่อการปฏิบัติ และยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับการเรียนมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุผลนี้การใช้บอร์ดเกมอาจเป็นส่วนที่ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียน

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยเทคโนโลยีภาพโฮโลแกรมและบอร์ดเกมสำหรับการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ รายวิชาการพัฒนาเว็บด้วยภาษา PHP สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 ด้วยลักษณะของแบบทดสอบทักษะการเขียนโปรแกรม ด้านการคิดวิเคราะห์ จำนวน 20 ข้อ ซึ่งจากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางเรียน ของนักเรียนพบว่า มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับการวิจารณ์ผลของ สุดใจ ขาประเสริฐ และสุรัชย์ ประเสริฐสรวย (2014) ที่พบว่า การกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบ Active Learning มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนุกสนาน การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้เกิดความสนุกสนาน สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจ พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียนในภาพรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.5 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 โดยนักเรียนมีความพึงพอใจลำดับมากที่สุด คือ บทเรียนทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.64 นอกจากนี้ยังสามารถช่วยทำให้เกิดความสนุกสนานแก่ผู้เรียน และทบทวนบทเรียนได้สะดวกขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sukwinya and Vijitsribhaiboon (2016) รายงานผลว่านักเรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาที่ยากได้ง่ายมากกว่าการอ่านเนื้อหาบทเรียนจากเพียงหนังสืออย่างเดียว นอกจากนี้นักเรียนยังมีความรู้สึกสนุกและตื่นตากับเทคโนโลยีที่ใช้มากกว่าการดูเพียงหน้าจอคอมพิวเตอร์เพียงอย่างเดียว และโดยจากการสังเกตในระหว่างดำเนินการวิจัยภายในชั้นเรียนผู้วิจัยพบว่า ผู้เรียนมีการโต้ตอบกับผู้สอนมากยิ่งขึ้น เช่น การสอบถามเนื้อหาบทเรียนเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเว็บด้วยภาษา PHP หรือการใช้บทสนทนาระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนจะเป็นหัวข้อเรื่องเกี่ยวกับการเขียนโปรแกรม จึงสรุปได้ว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากและมีแนวโน้มที่จะไปศึกษาเพิ่มความรู้ด้วยตนเองอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

สื่อการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยเทคโนโลยีภาพโฮโลแกรมและบอร์ดเกมสำหรับการศึกษา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ร่วมกับการเรียนการสอนในวิชาที่มีลักษณะคล้ายกับการเขียนโปรแกรมได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยเทคโนโลยีภาพโฮโลแกรมและบอร์ดเกมสำหรับการศึกษา ควรศึกษารูปแบบของบอร์ดเกมที่ได้รับความนิยมสูง ๆ เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนให้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กิตติ เสือแพร, มีชัย โลหะการ, และ ปณิตา วรรณพิรุณ. (2559). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยการเรียนแบบปรับเหมาะร่วมกับเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดคำนวณและทักษะการเขียนโปรแกรมสำหรับนักศึกษาสาขาวิศวกรรมไฟฟ้า. *Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University*, 10(3):1-13.
- ธีรภาพ แซ่เซี่ยง, เอกวัฒน์ เชาว์วิฆาติ, และ สิทธิชัย วิชัยดิษฐ. (2561). การใช้บอร์ดเกมประเภทวางแผนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ในโรงเรียนขนาดใหญ่สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดปทุมธานี. รายงานการประชุมวิชาการ เสนอผลงานวิจัยระดับชาติ และนานาชาติ 1(9):720-731.
- ปิยภัทร พลัฒลา. (2560). การพัฒนารูปแบบการสอนภาษาอังกฤษแบบมุ่งเน้นประสบการณ์ทางภาษาและหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *Sakon Nakhon Graduate Studies Journal*, 14(64), 229-238.
- วิจิตรา โสเพ็ง. (2562). การศึกษาเจตคติและความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์คณิตศาสตร์ที่เป็นภาษาอังกฤษโดยใช้บัญชีคำศัพท์คณิตศาสตร์ที่เป็นภาษาอังกฤษในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์. *Journal of Faculty of Education Pibulsongkram Rajabhat University*, 6(1):77-87.
- วิลาวัลย์ สมยาโรน. (2563). ผลการใช้สื่อการเรียนรู้อัตโนมัติเพื่อสร้างจิตลักษณะด้านความสำนึกการอนุรักษ์ความหลากหลายของพืชพรรณธรรมชาติของชุมชนบ้านแม่กาจังหวัดพะเยาโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีมหาวิทยาลัยพะเยา. *Journal of Roi Et Rajabhat University*, 14(2):176-181.
- สุดใจ ชาประเสริฐ, และสุรัช ประเสริฐสรวย. (2014). การพัฒนารูปแบบการศึกษابันเทิงโดยใช้แนวคิดโยนิโสณสิการ เพื่อพัฒนากระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ. ใน *Royal Thai Air Force Medical Gazette*. January-April 2014, Vol. 60, 38-46.

- สุนิพันธ์ ศรีสุพจนานนท์, และ ปวีตวงศ์ บำรุงจันทร์. (2560). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ในการเขียนโปรแกรมงานระบบอุตสาหกรรมและงานคลังสินค้าในโรงงานอุตสาหกรรมสำหรับนักศึกษาในระดับปริญญาตรีด้วยการสอนบน Padlet. *Vocational Education Innovation and Research Journal*, 1(2):61–66.
- สุพิชชา ตันติธีระศักดิ์, และ ศิวนิต อรรถวุฒิกุล. (2559). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาการเขียนโปรแกรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and Arts)*, 9(3):1081–1093.
- Berrett, B., Murphy, J., & Sullivan, J. (2012). *Administrator insights and reflections: Technology integration in schools*. *Qualitative Report*, 17(1), 200–221.
- Chen, X., Zou, D., Cheng, G., & Xie, H. (2020). *Detecting latent topics and trends in educational technologies over four decades using structural topic modeling: A retrospective of all volumes of computer & education*. *Computers & Education*, 103855.
- Huebschman, M. L., Munjuluri, B., & Garner, H. R. (2003). Dynamic holographic 3-D image projection. *Optics express*, 11(5), 437-445.
- Ober, C. P. (2016). Assessment of student engagement when using a novel board game for teaching thoracic radiography to fourth-year veterinary students. *Medical Science Educator*, 26(1), 39-42.
- Slavin, Robert E. (1980). Cooperative Learning. *Review of Educational Research* 50(2):315–342.
- Sukwinya, K., & Vijijsribhaiboon, P. (2016). *The Development of Virtual Reality by Hologram Technology on the Solar System to Encourage Scientific Achievement of a Primary School Level*. DOI: 10.14416/c.fte.2016.11.061.

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม ที่มีผลต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์
ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคกระบี่

The Effects of Using Case Study in the Topic of Culture of Peace over the Analytical
Thinking Ability among High Vocational Certificate Students, Krabi Technical College.

ธีรนนท์ ไกรเลิศ*

ดรณี จำปาทอง**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ แผนกวิชาช่างกลโรงงาน จำนวน 1 ห้องเรียน นักศึกษาจำนวน 16 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา และแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยปรากฏว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเรื่อง สันติวัฒนธรรม มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : สันติวัฒนธรรม กรณีศึกษา ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

*นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

**อาจารย์ประจำ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Abstract

The purpose of this study was to compare the analytical thinking ability of high vocational certificate students, Krabi Technical College before and after learning with the use of case study teaching method in the topic of Culture of Peace.

The research sample 16 high vocational certificate students, Krabi Technical College in a class of the machine shop department selected by clustered random sam. The research instruments were the lesson plans and the analytical thinking ability test. The statistics employed for data analysis were an average, standard deviation, and t-test.

The result of the study revealed that the analytical thinking ability of high vocational students after learning with the use of case study teaching method in the topic of Culture of Peace was higher than their pre-learning counterpart at the .05 level of statistical significance.

Keywords: Culture of Peace, Case Study, Analytical Thinking Ability, High Vocational Certificate

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสถานการณ์การศึกษาด้านอาชีวศึกษากำลังเป็นที่ถูกกล่าวถึงในสังคม ด้วยสังคมตระหนักใน importance ของการผลิตและพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาประเทศที่ต้องการแรงงานทั้งด้านปริมาณและคุณภาพเพื่อประกอบอาชีพในภาคอุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและบริการ แต่การผลิตและพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษาในปัจจุบันยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่ต้องการยกระดับคุณภาพผู้เรียนเข้าสู่มาตรฐานสากล ปัจจุบันการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษายังประสบปัญหา กล่าวคือ การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ผลปรากฏว่าคุณภาพการเรียนรู้ยังมีระดับปานกลางไปถึงต่ำ และต่ำมากในวิชาการหลัก หรือแม้แต่ในวิชาชีพที่นักเรียนเลือกเรียน (พรรษา กาเหว่า, 2556) ซึ่งรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2561 พบว่าสถิติผลการทดสอบระดับประเทศด้านทักษะทางสังคมและการดำรงชีวิตอยู่ที่ร้อยละ 51.21 ด้านทักษะการคิดและการแก้ปัญหาอยู่ที่ร้อยละ 30.56 ผู้เรียนในสายอาชีวศึกษาจึงกลายเป็นกลุ่มที่ถูกสังคมมองว่าเป็นผู้เรียนที่มีคุณภาพทางการศึกษาดำเนินภาพจำว่า “เด็กเรียนอาชีวะเป็นเด็กหัวไม่ดี” ข้ำร้ายสังคมยังมีภาพจำพฤติกรรม “ยกพวกตีกัน” บ่อยครั้งสื่อมักนำเสนอข่าวเหตุการณ์ความรุนแรงของนักเรียนอาชีวะส่วนน้อยให้ดูน่ากลัวเกินจริงจึงกลายเป็นภาพลักษณ์ของกลุ่มผู้เรียนสายอาชีวะส่วนใหญ่ที่นิยมใช้ความรุนแรงไปด้วยในที่สุด (ศูนย์ข้อมูลและข่าวสืบสวนเพื่อสิทธิพลเมือง, 2560)

การสร้างภาพลักษณ์ใหม่ในเชิงบวก รวมถึงการแก้ปัญหาคุณภาพผู้เรียนสายอาชีวศึกษาจึงเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษาซึ่งเป็นสถาบันทางสังคมที่ทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการขัดเกลาทางสังคมต่อเนื่องจากสถาบันครอบครัว โดยทำหน้าที่อบรมความรู้ ความคิด ทักษะการดำรงชีวิต สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรในหมวดวิชาทักษะชีวิตในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2557 (สำนักงานคณะกรรมการ



การอาชีวศึกษา, 2557) ที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตมีปัญญาเป็นผู้มีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีงาม การจัดการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ดังกล่าว หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2557 กลุ่มวิชาสังคมศึกษาจึงกำหนดวิชาชีวิตกับสังคมไทย (3000-1501) ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) โดยให้ผู้เรียนศึกษาเกี่ยวกับสันติวัฒนธรรม จุดประสงค์เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย และการใช้หลักสันติวิธีในสังคมไทยและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เพราะการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างสันติวัฒนธรรมนั้นมีเป้าหมายกว้างและลึกในแง่ของแบบแผนวิถีในการดำเนินชีวิตผ่านกระบวนการสร้างเสริมคุณค่า ทศนคติ และรูปแบบพฤติกรรม การปฏิเสธการใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบในการแก้ไขปัญหา การเคารพในและศักดิ์ศรีของเพื่อนมนุษย์ มีความอดทนอดกลั้นในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ความรุนแรง บนพื้นฐานของการมีทักษะคิดวิเคราะห์ สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิญา ดิสสมาน (2558) ที่เสนอแนวนโยบายการสร้างค่านิยมนักศึกษาอาชีวศึกษาขึ้นมาใหม่เพื่อให้นักศึกษาเห็นว่าการใช้ความรุนแรงเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ ดังนั้น การจัดการเรียนรู้จึงต้องเน้นวิธีสอน หรือรูปแบบการสอนที่ให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมเสมือนได้เผชิญปัญหาด้วยตนเองโดยสามารถใช้ทักษะที่เกิดจากการเรียนรู้และความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหาและหลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธการใช้ความรุนแรง

การคิดวิเคราะห์มีความสำคัญต่อมนุษย์เนื่องจากการคิดเป็นพื้นฐานการใช้ชีวิต เพราะการคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐานการคิดด้านอื่น ๆ เนื่องด้วยมีลักษณะสำคัญประกอบด้วย 1) การคิดวิเคราะห์เนื้อหา คือ ความสามารถในการค้นหาประเด็นต่าง ๆ ในข้อมูลการแยกข้อเท็จจริงหรือสาระสำคัญออกจากข้อมูลอื่น ๆ 2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ คือ ความสามารถในการค้นหาว่าแต่ละข้อมูลหรือเหตุการณ์นั้นมีส่วนใดที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน 3) การคิดวิเคราะห์หลักการ คือ ความสามารถในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลและองค์ประกอบสำคัญของข้อมูลว่ามีความเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กันโดยอาศัยหลักการใด (Bloom 1976, น. 148-150 อ้างถึงใน สิริวิฑู ภูน้อย, 2558, น. 56-57) จึงช่วยเสริมสร้างความฉลาดทางสติปัญญาที่สำคัญคือการสรุปสถานการณ์จากข้อเท็จจริงไม่ใช่เป็นการสรุปบนพื้นฐานของอารมณ์ความรู้สึกจึงช่วยให้ได้รับข้อมูลที่แท้จริงและเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในการหลีกเลี่ยงและปฏิเสธการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา (สุภาพร ขวัญเกษม, 2550, น.19) ด้วยเหตุนี้การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาเพื่อสนองความต้องการตลาดแรงงาน และการสร้างภาพลักษณ์ผู้เรียนอาชีวศึกษาให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และความต้องการในการแก้ไขปัญหา จึงจำเป็นอย่างยิ่ง ในการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีทักษะความรู้ในวิถีแห่งสันติวัฒนธรรม

การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เสมือนอยู่ในสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน เช่น ความขัดแย้ง ความรุนแรง ผู้เรียนจึงมีเวลามากพอในการใคร่ครวญ ทำความเข้าใจกับสถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับและนำไปสู่การทำความเข้าใจสาเหตุ การตัดสินใจ และแก้ไขปัญหา การเรียนรู้ทั้งหมดเกิดขึ้นภายใต้การจัดการเรียนรู้ที่มีครูคอยเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ส่งผลให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดแก้ปัญหา (ทิตนา แชนณี, 2561, น.362) ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะในการเรียนรู้ การปรับตัว การสื่อสารและการร่วมมืออันเป็นองค์ประกอบหนึ่งของทักษะเพื่อ

การดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยของวันเพ็ญ สุลง (2561) ที่ศึกษาการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ วิชาการบริหารงานคุณภาพในองค์กร ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 พบว่าการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาที่เรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา มีคะแนน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 จากการทำแบบฝึกและแบบทดสอบ และงานวิจัยของไพฑูรย์ ยศเตา (2560) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ การสอนโดยใช้กรณีศึกษาในการส่งเสริมความสามารถการคิดวิเคราะห์วิชาชีวอนามัยและความปลอดภัย ผลการศึกษพบว่าความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ ที่เกิดขึ้นจากรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาวิชาชีวอนามัยและความปลอดภัย หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นทุกด้านการวิเคราะห์ในภาพรวมหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับสูง ($x = 3.49$) แสดงว่านักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูง เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของ Mahmoud A. Kaddoura (2011) ที่ศึกษาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาพยาบาลด้วยวิธีสอนแบบบรรยาย และวิธีแบบสอนกรณีศึกษา ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาที่ได้รับการสอนด้วยวิธีแบบสอนกรณีศึกษามีผลรวมคะแนนทักษะการคิดเชิงวิพากษ์สูงกว่าการสอนด้วยวิธีการบรรยายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิค ตามกรอบแนวคิดของบลูม (Bloom) ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานการใช้ชีวิตที่สำคัญ อันนำไปสู่การเลือกทำสิ่งที่ถูกต้อง ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

กรณีศึกษา หมายถึง เรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงในสังคมหรือข้อคิดเห็นทางวิชาการในรูปแบบบทความ งานวิจัย ข่าว ที่มีประเด็นเกี่ยวกับ สันติวัฒนธรรม ความขัดแย้ง ความรุนแรง สันติวิธี

การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้เรียนศึกษาประเด็นที่เกิดขึ้นจริงในสังคมหรือข้อคิดเห็นทางวิชาการที่นำมาเป็นกรณีศึกษาเพื่ออภิปรายหลักการ ประเด็นปัญหา ประเด็นคำถาม เรื่องราวเพื่อหาคำตอบ หรือแนวทางแก้ไขปัญหา

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หมายถึง พฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสมองเป็นการใคร่ครวญ จำแนก แยกแยะ ข้อมูลเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อทำความเข้าใจข้อมูลและเหตุการณ์ในแง่มุมต่าง ๆ ในลักษณะเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในเชิงเหตุและผลในการคิดอย่างรอบคอบเพื่อหาข้อสรุปตามกระบวนการตรรกวิทยาอย่างถูกต้องเหมาะสม มีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1) การคิดวิเคราะห์เนื้อหา คือ ความสามารถในการค้นหาประเด็นต่าง ๆ ของข้อมูล การแยกข้อเท็จจริงหรือสาระสำคัญออกจากข้อมูลอื่น ๆ การแยกแยะข้อมูลสรุปจากข้อความปลีกย่อยในประเด็นที่ศึกษา เช่น การวิเคราะห์ส่วนประกอบที่สำคัญ สาเหตุและสาระสำคัญของเรื่อง



2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ คือ ความสามารถในการค้นหาว่าแต่ละข้อมูลหรือเหตุการณ์นั้นมีส่วนใดที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน การวิเคราะห์เรื่องราวข้อเท็จจริงมาพิจารณาว่าสอดคล้องหรือขัดแย้งกัน เช่น พิจารณาว่าอะไรเป็นสาเหตุ อะไรเป็นผลที่ปรากฏตามมา

3) การคิดวิเคราะห์หลักการ คือ ความสามารถในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลและองค์ประกอบสำคัญของข้อมูลว่ามีความเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กันโดยอาศัยหลักการใด เช่น การวิเคราะห์จุดประสงค์ของเรื่อง การจับประเด็นสำคัญของข้อมูล เรื่องราว ปรากฏการณ์ว่ามีใจความสำคัญอย่างไร หรือสอดคล้องกับหลักความรู้ หรือหลักวิชาการอย่างไร

สันติวัฒนธรรม หมายถึง หน่วยการเรียนรู้ในวิชาชีวิตกับสังคมไทย (3000-1501) มีสาระสำคัญคือ การดำรงชีวิตร่วมกันบนพื้นฐานของหลักสันติวิธีอย่างต่อเนื่องจนเป็นวิถีชีวิตที่เรียกว่า “วัฒนธรรม” ซึ่งเป็นวัฒนธรรมแห่งการสร้างสันติภาพแก่สังคม หรือเรียกว่าสันติวัฒนธรรมโดยมีสาระการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วยเรื่อง สังคมกับสันติวัฒนธรรม ความขัดแย้ง ความรุนแรง สันติวิธี

แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หมายถึง ชุดคำถามการคิดวิเคราะห์มีองค์ประกอบเกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ การวิเคราะห์หลักการ เรื่อง สันติวัฒนธรรม วิชาชีวิตกับสังคมไทย (3000-1501) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงเป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 5 ห้องเรียน นักศึกษาจำนวน 85 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ เนื่องจากประชากรจำนวน 5 ห้องเรียน มีลักษณะที่แตกต่างกันด้านสาขาวิชา แต่ระหว่างกลุ่มมีความเหมือนกันในการจัดการเรียนรู้รายวิชาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาแผนกวิชาช่างกลโรงงาน จำนวน 1 ห้องเรียน นักศึกษาจำนวน 16 คน

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม วิชา ชีวิตกับสังคมไทย (3000-1501) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จำนวน 4 แผน แผนละ 3 คาบ (คาบละ 60 นาที) รวมทั้งหมด 12 คาบ ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง สังคมกับสันติวัฒนธรรม แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ความขัดแย้ง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ความรุนแรง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สันติวิธี ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สันติวัฒนธรรม วิชาชีวิตกับสังคมไทย (3000-1501) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นชนิดเลือกตอบแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ที่ 1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่น่าไปใช้ได้ มีค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.26 – 0.80 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.21 – 0.73 และค่าความเที่ยง (rtt) ของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสันอยู่ที่ 0.87

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีลำดับขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ดำเนินการทดสอบก่อนเรียนกับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สันติวัฒนธรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
2. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม วิชาชีวิตกับสังคมไทย (3000-1501) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. ดำเนินการทดสอบหลังเรียนกับกลุ่มตัวอย่างหลังจากผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม โดยใช้แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สันติวัฒนธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งเป็นแบบวัดชุดเดียวกันกับการทดสอบก่อนเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สันติวัฒนธรรม โดยนำคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียนมาเปรียบเทียบกันโดยการทดสอบค่าที

สรุปผลการวิจัย

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม ที่มีผลต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สันติวัฒนธรรม ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้กรณีศึกษาในการจัดการเรียนรู้

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	16	30	14.56	4.26	5.85
หลังเรียน	16	30	18.13	3.38	

จากตาราง 1 พบว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา ก่อนเรียนและหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.56 คะแนน และ



18.13 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าคะแนนเฉลี่ยของการสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สันติวัฒนธรรม ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยใช้กรณีศึกษาในการจัดการเรียนรู้ พบว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.56 คะแนน และ 18.13 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของวันเพ็ญ สุลง (2561) ซึ่งศึกษาการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์วิชาการบริหารงานคุณภาพในองค์กร ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 พบว่าการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษา มีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของไพฑูรย์ ยศเตา (2560) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาในการส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ วิชาอาเซียนและวัฒนธรรมและพลอดภัย รหัสวิชา 2000-1004 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 พบว่าดัชนีประสิทธิผลทางการเรียนมีความก้าวหน้าร้อยละ 61 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับสูง

จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในการวิจัยครั้งนี้พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาในชั้นการนำเสนอกรณีศึกษาให้ผู้เรียนพิจารณา โดยรวมผู้เรียนให้ความสนใจ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูง ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและส่งเสริมการเรียนรู้จากกันและกัน (ทีศนา เขมมณี, 2560, น. 77) ผู้วิจัยสังเกตว่าผู้เรียนบางกลุ่มสามารถตอบคำถามด้วยวาจาได้ตรงประเด็น นอกจากนี้การวิเคราะห์กรณีศึกษาที่มีความหลากหลายนั้นสังเกตได้ว่าทำให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มมีความสนใจอย่างมาก เพราะบางกรณีศึกษาผู้เรียนไม่เคยทราบมาก่อน เช่น กรณีศึกษาการขลิบอวัยวะเพศหญิง กรณีศึกษาคนไร้บ้าน เป็นต้น สังเกตได้ว่าผู้เรียนให้ความสนใจมากขึ้น ทำความเข้าใจกรณีศึกษาประกอบใบกิจกรรมวิเคราะห์กรณีศึกษาอย่างละเอียดรอบคอบและคิดได้ชัดเจนถึงแม้จะเป็นสถานการณ์ที่ย่างยากซับซ้อน ผู้เรียนสามารถที่จะสื่อสารให้เกิดความเข้าใจด้วยปากเปล่าจากการแสดงความคิดเห็นและการอภิปรายเป็นที่น่าพอใจ บรรยากาศภายในห้องเรียนน่าสนใจ ตื่นเต้น ชวนให้ติดตามประเด็นที่กำลังอภิปรายทำให้ผู้เรียนมีความรอบคอบและใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Patil et al. (2017, pp. 67-70) ซึ่งศึกษาความเข้าใจของนักศึกษา MBBS ชั้นปีที่ 1 เรื่องการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานในการเรียนชีวเคมีในฐานะวิธีการพัฒนาการคิดเชิงวิเคราะห์ พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ (97%) เพลิดเพลินกับวิธีการสอนโดยใช้กรณีศึกษา นอกจากนั้นยังแสดงให้เห็นว่าแนวความคิดของนักเรียนกลุ่มที่มีการใช้การเรียนรู้โดยกรณีศึกษาเป็นฐาน (กลุ่ม A) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนและยังสังเกตเห็นถึงการเพิ่มขึ้นของทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนกลุ่ม A มากกว่ากลุ่ม B

ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่าโดยภาพรวมน่าพอใจ แต่ยังมีข้อจำกัดบางประการ คือ ผู้เรียนบางกลุ่มไม่ศึกษาใบความรู้ให้ถี่ถ้วนก่อนศึกษากรณีศึกษาทำให้การทำใบกิจกรรมการวิเคราะห์กรณีศึกษาขาดการเชื่อมโยงความรู้เชิงวิชาการ ผลการวิเคราะห์ในบางประเด็นจึงไม่สมบูรณ์ แต่ปัญหาที่สำคัญสำหรับผู้เรียนสายอาชีวศึกษาที่ผู้วิจัยพบระหว่างการทดลองคือ ผู้เรียนส่วนมากขาดความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็นในการตอบใบกิจกรรมการวิเคราะห์กรณีศึกษา มักจะขอความเห็นจากผู้สอนก่อนการตัดสินใจตอบคำถามลงในใบกิจกรรมการวิเคราะห์กรณีศึกษาทั้งที่การตัดสินใจและตอบคำถามนั้นเป็นประเด็นคำตอบที่ถูกต้อง ผู้เรียนคนหนึ่งสนทนากับผู้วิจัยขณะวิเคราะห์อภิปรายกรณีศึกษาเพื่อตอบใบกิจกรรมการวิเคราะห์ความตอนหนึ่งว่า “ผมไม่ชอบคิดวิเคราะห์อะไรแบบนี้ผมปวดหัว” ผู้เรียนบางกลุ่มประสบปัญหาในการเขียนเรียบเรียงประโยคให้สัมพันธ์กันเพื่อนำเสนอคำตอบหรือข้อคิดเห็นลงในใบกิจกรรมการวิเคราะห์กรณีศึกษา ผู้เรียนมักขออนุญาตเขียนตอบเป็นข้อ ๆ ซึ่งการเขียนตอบเป็นข้อ ๆ นั้นย่อมกระทำได้ในบางประเด็นคำถามเท่านั้น ขึ้นการนำเสนอผลงาน หน้าชั้นเรียนผู้เรียนบางส่วนมักขาดความมั่นใจเนื่องจากขาดความคล่องตัวในการอ่านและพูดจึงนำเสนองานโดยใช้วิธีการอ่านข้อความที่ปรากฏในเอกสารทำให้ขาดปฏิสัมพันธ์กับผู้ฟัง เมื่อมีการทำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าผู้เรียนบางส่วนมักมีอาการเหนื่อยหน่ายในบรรยากาศของการอ่านเพื่อวิเคราะห์โจทย์คำถามและกรณีศึกษาขนาดยาวของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ลักษณะที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดนี้ถือเป็นประเด็นสำคัญในการร่วมกันขัดเกลาปรับเปลี่ยนพฤติกรรม แก้ไขปัญหาคุณภาพผู้เรียนสายอาชีวศึกษาเพื่อสร้างภาพลักษณ์ใหม่ในเชิงบวกมีมิติที่เหมาะสมในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาให้มีผลต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ในทิศทางที่ดีขึ้น ผู้สอนควรศึกษาเทคนิควิธีการสอนโดยใช้กรณีศึกษาให้เข้าใจก่อนนำไปใช้เพื่อสามารถอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม

1.2 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่ดีขึ้นมีปัจจัยหนึ่งคือการร่วมอภิปรายกรณีศึกษาในห้องเรียน ฉะนั้น ผู้สอนไม่ควรเป็นผู้ตัดสิน ถูก-ผิด ควรเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและแสดงออกซึ่งบทบาทหลักในการเรียนรู้ เสริมสร้างความมั่นใจในการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแสดงความคิดเห็น

1.3 การจัดการชั้นเรียนโดยใช้กรณีศึกษาให้บรรลุเป้าหมายในแต่ละชั่วโมงการเรียนรู้ ผู้สอนควรมีการดูแลการทำกิจกรรมของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เพราะบางกรณีศึกษามีความแตกต่างและซับซ้อน การควบคุมเวลาในการวิเคราะห์แต่ละประเด็นจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่ดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาที่มีผลต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์กับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิควิธีอื่น ๆ รวมทั้งควรศึกษาความคิดเห็น ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเพื่อขจัดปัญหา เช่น ความกล้าในการแสดงความคิดเห็น อารมณ์เหนื่อยหน่ายในบรรยากาศของการอ่านเพื่อวิเคราะห์ เป็นต้น

2.2 การกำหนดกรณีศึกษาและประเด็นอภิปราย ควรมีเนื้อหาและความยาวที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา หากกรณีศึกษาและประเด็นอภิปรายยากหรือปริมาณเนื้อหามากเกินไปจะเป็นปัจจัยส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนรู้ คิดวิเคราะห์

2.3 ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษามีผลต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างมีนัยสำคัญ ฉะนั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวิจัยพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ในกลุ่มวิชาอื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชื่อมโยงหรือเทียบเคียงได้กับสถานการณ์จริง ทำให้ผู้เรียนมีความสุขและการเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ไพฑูริย์ ยศเตา. (2560). พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ การสอนโดยใช้กรณีศึกษาในการส่งเสริม ความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย รหัสวิชา 2001- 1004 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพุทธศักราช 2556. วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางการอาชีวศึกษา, 1(2), 33-47
- ทิศนา แคมมณี. (2560). 14 วิธีสอนสำหรับครูมีอาชีพ. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พรรษา กาเหว่า. (2556). อาชีวศึกษา'น่าห่วงสอบประเมินวิเนทดำ นายจ้างจี้ให้ปรับหลักสูตร-คุณภาพ นร. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2562, จาก <https://www.tcijthai.com/news/2013/06/scoop/3042>
- วันเพ็ญ สุลง. (2561). การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ วิชาการบริหารคุณภาพในองค์กร ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, กรุงเทพมหานคร.
- ศูนย์ข้อมูลและข่าวสืบสวนเพื่อสิทธิพลเมือง. (2560). ใครๆ ก็เชียร์ “สายอาชีวะ” แต่ทำไมเด็กไม่เลือกเรียน. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2562, จาก <https://www.tcijthai.com /news/2017/16/scoop/6918>
- สิริวิฑู ภู่น้อย. (2558). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้กรณีตัวอย่างเพื่อเสริมสร้างการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ธุรกิจในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- สุภาพร ขวัญเกษม. (2550). การพัฒนาความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนภาษาไทยโดยใช้กรณีศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโนนระเวียง จังหวัดนครราชสีมา (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- Kaddoura Mahmoud A. (2011). Critical Thinking Skills of Nursing Students in Lecture-Based Teaching and Case-Based Learning. International Journal for the Scholarship of Teaching and Learning, 5(2). Retrieved from <https://doi.org/10.20429/ijstl.2011.050220>
- Patil, Vaishali S et al. (2018). A Study of Perception of First Year MBBS Students on Case-Based-Learning in Biochemistry as A Method To Improve Analytical Thinking. National Journal of Integrated Research in Medicine, [S.L.], 8(5). p. 67-70 Retrieved from <http://nicpd.ac.in>

รูปแบบการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

A Model of Education Management Focusing on Vocational Skills of Educational
Institutions in the Highland and Wilderness Areas under the Office of the Basic
Education Commission.

ศุภากร เมฆขยาย*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและรูปแบบการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เอกสาร การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และการสนทนากลุ่ม พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยเป็นโรงเรียนในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดารสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ด้านการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพ จำนวน 10 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่สอนวิชาทักษะอาชีพ ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน และการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การวิเคราะห์โดยการจำแนกประเภทข้อมูล (Typological Analysis) การเปรียบเทียบข้อมูล (Data Comparison) และการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction)

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านทรัพยากร ด้านการฝึกหัด ด้านการส่งเสริม และด้านการวัดประเมินผล มีแนวทางการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพ ประกอบด้วย นโยบายและภารกิจที่กำหนดแนวทาง ข้อตกลง และแผนงาน การกำหนดโครงสร้างการดำเนินงาน การจัดทำหลักสูตร การสนับสนุนทรัพยากร การจัดการเรียนรู้ การสร้างเครือข่าย การนิเทศ และการประเมินผล

คำสำคัญ: รูปแบบ, การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพ, สถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร

*ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองรีประชานิมิต จังหวัดกาญจนบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี

Abstract

This research was a qualitative research aimed to study the current state and a model of education management focusing on vocational skills of educational institutions in the highlands and wilderness under the Office of the Basic Education Commission. Data were collected by documents analysis, semi-structured interviews, and a discussion of the research population groups in highlands and wilderness schools under the Office of the Basic Education Commission. There were 10 schools that focused on vocational skills. Informants consisted of school administrators, academic teachers, teachers who performed vocational skills teaching, parents, basic education institution directors and students studying in educational institutions, and a focus group discussion with specialists in management education. Data were analyzed by Content Analysis, Typological Analysis, Data Comparison, and Analytic Induction.

The results revealed that the education management model that focuses on vocational skills of educational institutions in the highland and remote areas consists of 4 components: Training, Resources, Promotion, and Evaluation. There was an educational management approach that focused on vocational skills consisted of policy and missions on establishing guidelines, agreements, plans, structures, curriculum, resources, instruction, networking, supervision, and evaluation.

Keywords: Model, Education Management Focused on Vocational Skills, Educational Institutions in the Highlands and Wilderness.

ความเป็นมาและความเป็นมาของปัญหา

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศและได้รับการคาดหวังให้ทำหน้าที่ต่าง ๆ ที่เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นส่วนช่วยในการเพิ่มความเท่าเทียมในสังคมและเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างอาชีพ ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศ แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันทั่วโลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้วิถีชีวิตของคนที่แตกต่างกันมีความแตกต่างกันมากขึ้น ผู้คนจำนวนมากหลากหลายเชื้อชาติย้ายข้ามประเทศ ข้ามภาษาและข้ามวัฒนธรรมมาอาศัยอยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกันก่อให้เกิดเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม

โลกการทำงาน ปรับเปลี่ยนจากการทำงานที่ใช้บุคคลที่มีองค์ความรู้เดียวกัน ทักษะเดียวกัน และทำงานในสายงานเดียวกัน จำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยต้องจัดการศึกษาให้ทันกับสถานการณ์โลกที่เต็มไปด้วยความรู้และข้อมูลที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งต้องวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศให้ก้าวทันต่อกระแสอาชีพในปัจจุบัน และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ตลอดจนเตรียมความพร้อม



ประชากรวัยเรียนให้มีทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งต้องให้ได้ทั้งสาระวิชาและได้ทักษะ 3 ด้าน คือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและอาชีพ เพื่อความสำเร็จทั้งด้านการงานและการดำเนินชีวิต (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2560: คำนำ) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยการเสริมสร้างกระบวนการสร้างอาชีพ สร้างงานที่มีคุณภาพและมีรายได้สูงให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง เพื่อการประกอบอาชีพที่มั่นคง และเป็นอยู่ที่ดีขึ้นคือปัจจัยพื้นฐาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 กำหนดว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ถ้าโรงเรียนได้จัดการศึกษาที่สอดคล้องกับผู้เรียนแต่ละคน ประเทศของเราจะมีทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ มีความสามารถยอดเยี่ยมและหลากหลาย สามารถคิดอย่างเป็นระบบมีเหตุผล มาตรา 23 กำหนดว่าการจัดการศึกษาต้องเน้นและให้ความสำคัญใน 3 เรื่อง คือความรู้ คุณธรรมและกระบวนการเรียนรู้ โดยให้บูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่าง ๆ 5 เรื่อง โดยกำหนดไว้ในแต่ละข้อ ดังนี้ 1) ความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์กับสังคม 2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาเหล่านั้น 4) ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์ ภาษา โดยเฉพาะให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง และ 5) ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มาตรา 27 ได้กำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำหลักสูตรแกนกลาง โดยให้สถานศึกษาจัดทำสาระในรายละเอียดและหลักสูตรท้องถิ่น และมาตรา 28 กำหนดว่าสาระของหลักสูตรต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย การเป็นพลเมืองที่ดี การประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ซึ่งจะทำให้ได้หลักสูตรที่สมบูรณ์และชัดเจน ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนากำลังคนให้เป็นมาตรฐานเทียบกับอาเซียนหรือนานาชาติ ตลอดจนเตรียมความพร้อมประชากรวัยเรียนให้มีทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งหมายความว่า เรียนรู้เพื่อให้ได้วิชาแกนและแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 ซึ่งต้องให้ได้ทั้งสาระวิชา และได้ทักษะ 3 ด้าน คือ ทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและอาชีพ เพื่อความสำเร็จทั้งด้านการงานและการดำเนินชีวิต (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2560: คำนำ)

สถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดารที่ตั้งอยู่ในจังหวัดตามพระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน พะเยา ลำพูน แพร่ น่าน ลำปาง ตาก เพชรบูรณ์ พิษณุโลก เลย สุโขทัย กำแพงเพชร กาญจนบุรี อุทัยธานี สุพรรณบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีความสูงกว่าระดับน้ำทะเลห้าร้อยเมตรขึ้นไป ซึ่งมีความยากลำบากในการจัดการศึกษา โดยพิจารณาจากสภาพภูมิศาสตร์ลักษณะการคมนาคม ความหลากหลายของชาติพันธุ์และวัฒนธรรมความเป็นอยู่ ระบบสาธารณสุข และสภาพการจัดการศึกษา สภาพการจัดการศึกษา การดำเนินการจัดการเรียนการสอนมีความ



พิเศษ ยุ่งยากกว่าโรงเรียนปกติ ได้แก่ การจัดการศึกษาแบบโรงเรียน/ห้องเรียน สาขา และการจัดการศึกษานักเรียน พิษณุ การคมนาคมยากลำบาก ห่างไกลความเจริญ มีความหลากหลายทางภาษา วัฒนธรรม เป็นเหตุให้เกิด การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่แตกต่างจากที่อื่นเพื่อให้สอดคล้องกับบริบท วัฒนธรรมของท้องถิ่น และพัฒนา ประชากรในท้องถิ่นให้มีอาชีพที่ยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554.)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาและส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในพื้นที่สูงและชายแดน พบว่า 1) ประชากรวัยเรียนใน พื้นที่ตกหล่น คิดเป็นร้อยละ 38 ของประชากรในวัยเรียนที่ตกหล่นทั้งประเทศ 2) เด็กที่เข้าเรียนแล้วออกกลาง ค้นด้วยสภาพปัญหาต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 15 ของเด็กที่ออกกลางค้นทั่วประเทศ 3) เด็กอ่านไม่ออกคิดเป็นร้อย ละ 21.94 ของเด็กที่อ่านไม่ออกในสังกัด สพฐ. 4) เด็กเขียนไม่ได้คิดเป็นร้อยละ 22.67 ของเด็กที่เขียนไม่ได้ใน สังกัด สพฐ. 5) เด็กที่เรียนจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไม่เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 9.27 จากจำนวนผู้ที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของทั้งประเทศ 6) เด็กที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไม่ เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 48.85 จากจำนวนผู้ที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของทั้งประเทศ 7) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ 8) ผู้เรียนมีภาวะทุพโภชนาการ สุขภาพอนามัยไม่ดี ร้อยละ 30 จากจำนวน ผู้เรียนมีภาวะทุพโภชนาการ สุขภาพอนามัยไม่ดี ของทั้งประเทศ 9) การดำรงชีวิตของประชากรขาดความรู้ความ เข้าใจ โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ และ 10) ขาดความรู้เกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐ ทั้งนี้สาเหตุของปัญหาหลักเกิดจากการอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ทุรกันดาร ไม่ใช่ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร ผู้บริหาร ครูและบุคลากรขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานในพื้นที่มีการโยกย้ายบ่อยขาดแคลนสื่อและ เทคโนโลยีสำหรับการเรียนการสอน หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับสภาพบริบท ปัญหา และความต้องการของชุมชนรวมไปถึงความยากจนทำให้ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการเลี้ยงชีพมากกว่าการ ให้การศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่น ทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร หมายถึง แนวทาง การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การจัดทำหลักสูตรและการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะทางด้านอาชีพ

รูปแบบการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร สังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง องค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร

สถานศึกษาในพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ภูเขาสูง พื้นที่ตามแนวตะเข็บชายแดน หรือพื้นที่อื่น ๆ ซึ่งมีความยากลำบากในการจัดการศึกษา ตามประกาศบัญญัติรายชื่อของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตประชากร

ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ได้กำหนด ประชากรกลุ่มเป้าหมายไว้ 10 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดารสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ด้านการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพ คือ

1. โรงเรียนบ้านห้วยไร่สามัคคี อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
2. โรงเรียนบ้านเมืองกาญจน์ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4
3. โรงเรียนบ้านสว้า อำเภอปอเกือ จังหวัดน่าน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 2
4. โรงเรียนบ้านท่าทางหลวง อำเภอปอเกือ จังหวัดน่าน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 2
5. โรงเรียนบ้านน้ำพุร้อน อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 2
6. โรงเรียนบ้านเมืองกิต อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2
7. โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานการศึกษาพิเศษ
8. โรงเรียนบ้านห้วยกบ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3
9. โรงเรียนวัดใหม่ดงสัก อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3 และ
10. โรงเรียนบ้านแม่ระมาดน้อย อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตาก เขต 2

ผู้ให้ข้อมูลหลักโรงเรียนละ 6 คน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่สอนวิชาทักษะอาชีพ ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน



ขอบเขตเนื้อหา

1. ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ รายชื่อโรงเรียนในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร บริบทของโรงเรียนในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร หลักสูตรและ/หรือ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. นโยบายกระทรวงศึกษาธิการเรื่องการจัดการที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพ

3. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ รูปแบบการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รูปแบบการดำเนินการ

รูปแบบการดำเนินการวิจัยการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการศึกษาเอกสาร การลงพื้นที่สัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน จำนวน 70 คน จากโรงเรียนจำนวน 10 แห่ง การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร และตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบด้วยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา โดยนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาฉันทามติ และปรับปรุง แก้ไขรูปแบบการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า

ด้านระบบบริหารจัดการ สถานศึกษาได้มีการสำรวจบริบทของชุมชน เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพ มีการสำรวจอาชีพของชุมชน และทรัพยากรในชุมชน เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบาย แผนงาน เป้าหมาย ผลผลิต ผลลัพธ์ ที่คาดหวังเกี่ยวกับคุณภาพของนักเรียน ผลประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับ มีการจัดสรรรายได้ระหว่างเรียนจากการร่วมดำเนินงานให้นักเรียนมีระบบการวัดผลตามสภาพจริง มีการกำหนดครูผู้รับผิดชอบแผนการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีการจัดสถานที่ภายในโรงเรียนให้เป็น



แหล่งเรียนรู้ของบุคคลภายนอก มีการจัดสถานที่ภายในโรงเรียนให้เป็นสถานฝึกประกอบกำหนัดและ การบริการ ในระบบการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ฝึกประกอบกำหนัด แต่พบว่ามีอุปสรรคเกี่ยวกับการ ประยุกต์ใช้ความรู้ และพบปัญหาสภาพการขาดทุนอยู่บ้าง

ด้านหลักสูตร การดำเนินงานเกี่ยวกับการสอนที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพด้านที่เกี่ยวกับหลักสูตรมีการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะอาชีพอยู่ในโครงสร้างรายวิชาของโรงเรียน ใช้เวลาจัดการเรียนการสอนในชั่วโมง ชุมนุม กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้มาบูรณาการเพื่อการพัฒนาเด็กด้านทักษะอาชีพ มีการจัดทำหลักสูตรสถาน ศึกษาด้านอาชีพให้สอดคล้องกับบริบทชุมชน เน้นการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะความรู้ ควบคู่การเรียนรู้ อย่างมีความสุข นักเรียนสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มุ่งเน้นกระบวนการให้ผู้เรียนรักษา ทรัพยากรธรรมชาติ และขนบธรรมเนียมประเพณี เพื่อเป็นการสืบทอดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ช่วยลด ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียน สร้างทางเลือกให้กับผู้เรียนว่าจะเลือกเรียนต่อหรือ เลือกประกอบ มีการมุ่ง เน้นในการพัฒนาทักษะอาชีพโดยใช้กิจกรรมชุมนุมเป็นหลัก มีการจัดกิจกรรมได้ตรงตามความต้องการของนักเรียน มีการกำหนดเป็นรายวิชาเพิ่มเติมในหลักสูตรสถานศึกษา

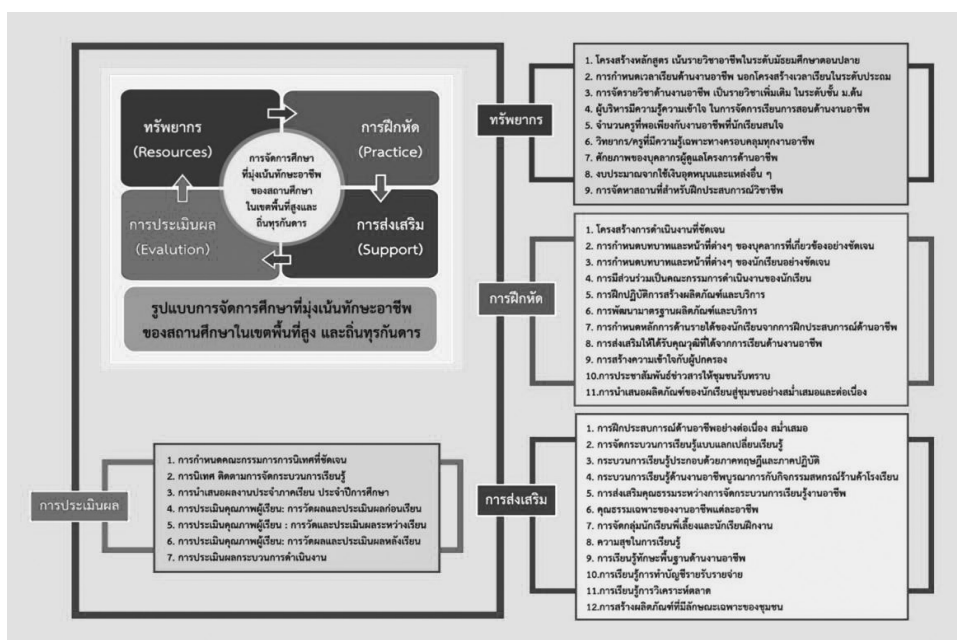
ด้านทรัพยากร ผู้ปกครองและชุมชน ภูมิใจต่อความสามารถของบุตรหลาน ครูมีความรู้ความสามารถ ด้านการจัดการเรียนการสอนทักษะอาชีพโดยเฉพาะ โรงเรียนได้รับการสนับสนุนการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มี ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยให้ความรู้แก่นักเรียน ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรการกุศล ชุมชนร่วมส่งเสริมและ สนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะอาชีพ มีวิทยากรในชุมชนให้การดูแลช่วยเหลือการจัดกิจกรรมทักษะอาชีพ ได้ รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการดำเนินการ มีวิทยากรที่มี ความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนครูให้ความร่วมมือและมีความสามัคคีในการปฏิบัติงาน ชุมชนให้ ความร่วมมือ และเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ กิจกรรมด้านทักษะอาชีพ และมีข้อค้นพบว่า ยังคงมีความขาดแคลน บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง ขาดแคลนงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมที่สำคัญ

ด้านการจัดการเรียนการสอน มีกระบวนการที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับประสบการณ์จากการทำงำน มี การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข นำสิ่งที่มีในท้องถิ่นมาประยุกต์กับการเรียน การสอน นักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง มีแบบแผนการสอนแบบรายตัว รายกลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ เพื่อให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพ เน้นการสอนแบบทฤษฎีควบคู่กับการปฏิบัติงานจริง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง มีการฝึกให้นักเรียนมีวินัยในการทำงำน ส่งผลให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในผล งานของตนเอง นักเรียนได้เรียนรู้ทักษะอาชีพที่สนใจ นักเรียนปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ และซื่อสัตย์ ได้เรียน รู้ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น การจัดการเรียนการสอนด้านทักษะอาชีพในโรงเรียนมีการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ทำให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญกับการพัฒนาทักษะทางด้านอาชีพจึงส่งบุตรหลาน เข้ามาเรียนในโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามในด้านการจัดการเรียนการสอนยังพบว่ามีอุปสรรค เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งตลาดสำหรับรองรับผลิตภัณฑ์ และมีความประสงค์ให้หน่วยงานต้นสังกัดเข้ามา มีส่วนช่วยเหลือ

2. ผลการเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การตรวจสอบรูปแบบการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้น

ทักษะอาชีพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการโดยการจัดการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ผลการสนทนาแบบกลุ่ม ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ สรุปความคิดเห็นการประชุมสนทนากลุ่ม และผลการปรับปรุงรูปแบบมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ จากการประชุมสนทนากลุ่มสรุปได้ว่าควรเพิ่มเติมความหมาย วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ควรปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานขององค์ประกอบในแต่ละองค์ประกอบให้มีความชัดเจน สามารถทำความเข้าใจและดำเนินการตามที่กำหนดได้ ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การปรับแก้ไขส่วนต่าง ๆ ของรูปแบบ ซึ่งสรุปได้ 3 ประเด็น ได้แก่ โครงสร้างขององค์ประกอบ ความสอดคล้องระหว่างโครงสร้างของรูปแบบ การนำเสนอรูปแบบ มีรายละเอียดดังนี้

1. โครงสร้างของ องค์ประกอบ ควรทบทวนองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบ และควรปรับชื่อขององค์ประกอบให้ชัดเจนขึ้น รวมถึงเพิ่มเติมความหมายในแต่ละองค์ประกอบให้ชัดเจนยิ่งขึ้น
2. ความสอดคล้องระหว่างโครงสร้างขององค์ประกอบ ควรตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาในแต่ละหัวข้อ ในองค์ประกอบ และเนื้อหาในทุกหัวข้อ ต้องมีความสัมพันธ์กับหัวข้ออื่น ๆ ในองค์ประกอบ
3. การนำเสนอรูปแบบควรนำเสนอรูปแบบที่ชัดเจน ผลการปรับปรุงรูปแบบตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากการสนทนาแบบกลุ่ม ดังต่อไปนี้ 1. โครงสร้างขององค์ประกอบ ให้เพิ่มความหมายในแต่ละองค์ประกอบให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และเพิ่มรายละเอียดในองค์ประกอบสำคัญ 2. ความสอดคล้องระหว่างโครงสร้างขององค์ประกอบควรปรับเนื้อหาในทุกหัวข้อให้มีความสัมพันธ์กับหัวข้อต่าง ๆ ในองค์ประกอบ
3. การนำเสนอรูปแบบ ควรปรับตัวอักษรในภาพของรูปแบบ ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น



แผนภาพ รูปแบบการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รูปแบบการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นกระบวนการบริการทางการศึกษาของสถานศึกษาที่เพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้ผู้เรียนในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดารสามารถพัฒนาตนเองให้มีทักษะอาชีพขั้นพื้นฐาน จากการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง มีรายได้ระหว่างเรียน ภายใต้ความร่วมมือของภาคส่วนต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดารสามารถพัฒนาตนเองให้มีทักษะอาชีพขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดารสามารถพัฒนาตนเองให้มีทักษะ อาชีพขั้นพื้นฐาน จากการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง มีรายได้ระหว่างเรียน ซึ่งรูปแบบการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบมีรายละเอียด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ทรัพยากร หมายถึง การจัดสิ่งจำเป็นสำหรับการจัดการศึกษา ได้แก่ ครูผู้สอน วิทยากร เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการฝึกทักษะอาชีพตามหลักสูตร ประกอบด้วย การกำหนดโครงสร้างหลักสูตรเน้นรายวิชาอาชีพในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การกำหนดเวลาเรียนด้านงานอาชีพ นอกโครงสร้างเวลาเรียนในระดับประถม การจัดรายวิชาด้านงานอาชีพเป็นรายวิชาเพิ่มเติมในระดับชั้น ม.ต้น ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนด้านงานอาชีพ จำนวนครูที่พอเพียงกับงานอาชีพที่นักเรียนสนใจ วิทยากร/ครูที่มีความรู้เฉพาะทางครอบคลุมทุกงานอาชีพ ศักยภาพของบุคลากรผู้ดูแลโครงการด้านอาชีพ งบประมาณจากใช้เงินอุดหนุนและแหล่งอื่น ๆ การจัดหาสถานที่สำหรับฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

องค์ประกอบที่ 2 การฝึกหัด หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียนให้เป็นตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาประกอบด้วย โครงสร้างการดำเนินงานที่ชัดเจน การกำหนดบทบาทและหน้าที่ต่างๆ ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน การกำหนดบทบาทและหน้าที่ต่างๆ ของนักเรียนอย่างชัดเจน การมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินงานของนักเรียน การฝึกปฏิบัติการสร้างผลิตภัณฑ์และบริการ การพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์และบริการ การกำหนดหลักการด้านรายได้ของนักเรียนจากการฝึกประสบการณ์ด้านอาชีพ การส่งเสริมให้ได้รับคุณวุฒิที่ได้จากการเรียนด้านงานอาชีพ การสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครอง การประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้ชุมชนรับทราบ การนำเสนอผลิตภัณฑ์ของนักเรียนสู่ชุมชนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

องค์ประกอบที่ 3 การส่งเสริม หมายถึง การสนับสนุน หรือ เปิดช่องทางต่าง ๆ ให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากกระบวนการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย การฝึกประสบการณ์ด้านอาชีพอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ การจัดกระบวนการเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ประกอบด้วยภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ กระบวนการเรียนรู้ด้านงานอาชีพบูรณาการกับกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนการส่งเสริมคุณธรรมระหว่างการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้านงานอาชีพ คุณธรรมเฉพาะของงานอาชีพแต่ละอาชีพการจัดกลุ่มนักเรียนพี่เลี้ยงและนักเรียนฝึกงาน ความสุขในการเรียนรู้ การเรียนรู้ทักษะพื้นฐานด้านงานอาชีพ การเรียนรู้การทำบัญชีรายรับรายจ่าย การเรียนรู้การวิเคราะห์ตลาด การสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะเฉพาะของชุมชน



องค์ประกอบที่ 4 การวัดผลและประเมินผล หมายถึง การตรวจสอบกระบวนการดำเนินงานตามรูปแบบ และประเมินผลที่เกิดจากการดำเนินงานตามรูปแบบ ประกอบด้วย การกำหนดคณะกรรมการการนิเทศที่ชัดเจน การนิเทศ ติดตามการจัดกระบวนการเรียนรู้ การนำเสนอผลงานประจำ ภาคเรียน/ประจำปีการศึกษา การวัดผล และประเมินผลก่อนเรียน การวัดและประเมินผลระหว่างเรียน การวัดผลและประเมินผลหลังเรียน การประเมิน ผลกระบวนการดำเนินงาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยพบประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าสถานศึกษา มีการสำรวจบริบท ความต้องการของชุมชน ในการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะ เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเรียนการสอน ทักษะอาชีพ มีนโยบาย แผนงาน เป้าหมาย ผลผลิต ผลลัพธ์ที่คาดหวังเกี่ยวกับคุณภาพของนักเรียนและผลประโยชน์ที่นักเรียนจะได้จากประสบการณ์ในการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ สอดคล้องกับงานวิจัยของบันดารา ไนกีและวิลสัน (Bandaranaike & Willison, 2009, pp 1-19) ที่ได้ศึกษาเรื่อง Engaging Students in Work Intergrated Learning: Drives and Outcomes มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา เพื่อนำเสนอวิธีการส่งเสริมความ สัมพันธ์ของการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติ และการเรียนรู้จากประสบการณ์ รวมถึงการสร้างตระหนักเพื่อ การนำไปใช้ในการเรียนการสอน ผลการสัมภาษณ์พบว่า สิ่งที่สำคัญนอกเหนือไปจากการศึกษาตลอดชีวิตนั้นคือ ต้องประกอบด้วย พื้นฐานประสบการณ์ในการทำงานผ่านการบูรณาการเรียนรู้อยู่กับการทำงาน และความ ต้องการของนักศึกษา ยังสะท้อนถึงประสบการณ์ทำงานบนพื้นฐานแห่งการเรียนรู้ และโครงการหรือโครงการที่ สามารถกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และเป็นประโยชน์สำหรับอนาคต ซึ่งเป็นหนทางเชื่อมต่อช่องว่างระหว่างความ รู้ที่ขัดแย้งและความรู้ซ่อนเร้น ดังนั้นการทำข้อตกลงร่วมระหว่างโรงเรียนกับสถานประกอบการนอกโรงเรียน ใน การพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพ การดำเนินการแยกออกจากกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน มีการ กำหนดรายได้ของนักเรียนในระหว่างเรียน มีการจัดระบบดำเนินงานด้านอาชีพ การพัฒนาบุคลากร เช่น การส่ง ไปฝึกงาน ณ สถาบันด้านวิชาชีพ มีระบบการวัดผลตามสภาพจริง จัดให้มีการดำเนินการนิเทศภายในโดยผู้บริหาร โรงเรียน จัดสถานที่สำหรับให้นักเรียนฝึกทักษะการจำหน่ายสินค้าของนักเรียนจัดหาตลาดภายนอกเพื่อจำหน่าย ผลผลิตของนักเรียน มีการกำหนดครูผู้รับผิดชอบแผนการเรียนที่ชัดเจน มีการจัดสถานที่ภายในโรงเรียนให้เป็น แหล่งเรียนรู้ของบุคคลภายนอก มีการจัดสถานที่ภายในโรงเรียนให้เป็นสถานฝึกประกอบการจำหน่ายและการ บริการ การบริหารจัดการที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ฝึกประกอบการนั้น พบว่ามีอุปสรรคเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ความ รู้และพบปัญหาสภาพการขาดทุนอยู่บ้าง ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะ อาชีพอยู่ในโครงสร้างรายวิชาของโรงเรียน ใช้เวลาจัดการเรียนการสอนในชั่วโมงชุมนุม โดยโรงเรียนได้บริหารจัดการ เวลาเรียนที่สอดคล้องกับนโยบายของต้นสังกัดโดยใช้เวลาของกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้มาบูรณา

การเพื่อการพัฒนาเด็กด้านทักษะอาชีพ มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้านอาชีพให้สอดคล้องกับบริบทชุมชน ใช้เทคโนโลยีในการออกแบบผลิตภัณฑ์ เน้นการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะความรู้ควบคู่การเรียนรู้มีความสุข นักเรียนสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มุ่งเน้นกระบวนการให้ผู้เรียนรักอาชีวการธรรมชาติและขนบธรรมเนียมประเพณี เพื่อเป็นการสืบทอดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น นักเรียนสามารถแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองได้ การจัดกิจกรรมทักษะอาชีพให้กับผู้เรียนช่วยลดปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนสร้างทางเลือกให้กับผู้เรียนว่าจะเลือกเรียนต่อหรือเลือกประกอบอาชีพ ผู้ปกครองและชุมชนภูมิใจต่อความสามารถของบุตรหลาน โดยพบว่าผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของแอดดี้ (Eaddy, 1969) ได้วิจัยองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนเกษตรกรรมในรัฐหลุยส์เซียนา ผลปรากฏว่าบิดา มารดา เพื่อน บุคคลในอาชีพที่เขาเลือก ญาติ บุคคลภายในโรงเรียนและพระ มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของเขามากน้อยตามลำดับการเลือกอาชีพของนักเรียนมีความสำคัญอยู่ที่ความสนใจส่วนตัว ความพึงพอใจและผลตอบแทนด้วย ด้านการจัดการเรียนการสอน มีกระบวนการที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับประสบการณ์จากการทำงานมีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการนักเรียนเรียนรู้แบบมีความสุข นำสิ่งที่มีในท้องถิ่นมาประยุกต์กับการเรียนการสอนนักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง มีแบบแผนการสอนแบบรายตัว รายกลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ นักเรียนได้เรียนรู้ทักษะอาชีพที่สนใจ นักเรียนปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบและซื่อสัตย์ นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้มีสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เป็นของชุมชน ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะจากการลงมือปฏิบัติจริง จากการเรียนการสอนส่งผลให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในทักษะอาชีพเบื้องต้น ได้เรียนรู้กระบวนการทักษะอาชีพ และลงมือปฏิบัติจริงได้เรียนรู้กระบวนการการทำงานร่วมกับผู้อื่น นักเรียนกล้าแสดงออก มีความมั่นใจในตนเองนักเรียนมีรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณิศา ทันทเที่ยง (2550) ที่ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขาแม่ฟ้าหลวง บ้านห้วยวอก จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ต้องการให้มีการอบรมหลักสูตรระยะสั้น 3-5 ชั่วโมงและการฝึกทักษะอาชีพ 30-50 ชั่วโมง ด้านครูผู้สอน ครูรับผิดชอบเป็นผู้จัดเตรียมกระบวนการเรียนรู้ ครูผู้รับผิดชอบเป็นผู้จัดทำแผนการเรียนรู้ ครูผู้สอนและนักเรียนร่วมกันจัดกระบวนการเรียนรู้ ครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำนักเรียนด้านการเพิ่มมูลค่าของผลผลิตการฝึกทักษะงานอาชีพด้านเกษตรกรรมดำเนินงานในระหว่างภาคเรียน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553) ได้ดำเนินโครงการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบบริหารจัดการการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะมาตรฐานของกลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตและอุตสาหกรรมภาคบริการในด้านสมรรถนะมาตรฐานของสถาบันการศึกษา ได้แก่ หลักสูตรที่มีสมรรถนะที่ทำให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้จริง จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพ มีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากจะเป็นการปลูกฝังทักษะการทำงานให้แก่ผู้เรียนได้มีทักษะในการปฏิบัติจริงได้ มีความรู้ทักษะสามารถนำไปประกอบอาชีพในอนาคต รวมถึงยังเป็นการสร้างทางเลือกและโอกาสให้กับผู้เรียน และสามารถช่วยแก้ไขปัญหการออกกลางคัน ปัญหาด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น แต่ขณะเดียวกันยังพบว่ามีปัญหาที่จะต้องเร่งแก้ไขคือปัญหาเรื่องทรัพยากรบุคคลทั้งเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพ ปัญหาเรื่องขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านวิชาชีพ ความสามารถเฉพาะทางและข้อจำกัด



ของนักเรียนด้านผู้ปกครอง เกี่ยวกับ ฐานะทางเศรษฐกิจและปัญหาการอพยพลี้ภัยที่อยู่และทัศนคติต่อการเรียนสายอาชีพ

2. จากผลการศึกษาและการจัดการสนทนากลุ่ม เรื่องรูปแบบการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 4 องค์ประกอบ ด้านทรัพยากร ด้านการฝึกหัด ด้านการส่งเสริมและด้านการวัดประเมินผล จะพบว่าในการดำเนินการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ควรปรับ แก้ไขส่วนต่าง ๆ ของรูปแบบ ซึ่งสรุปได้ 3 ประเด็น ได้แก่ โครงสร้างขององค์ประกอบ ความสอดคล้องระหว่างโครงสร้างของรูปแบบ การนำเสนอรูปแบบ รูปแบบการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นกระบวนการบริการทางการศึกษาของสถานศึกษาที่เพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้ผู้เรียนในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถพัฒนาตนเองให้มีทักษะอาชีพขั้นพื้นฐาน จากการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงมีรายได้ระหว่างเรียน ภายใต้ความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ ดังนั้นควรมีแนวทางการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพ อันประกอบด้วย นโยบาย คือ การกำหนดแนวทางข้อตกลง แผนงานที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพได้ร่วมกันกำหนดขึ้นเพื่อดำเนินงานไปสู่เป้าหมาย และสัมฤทธิ์ผลที่ได้กำหนดไว้ร่วมกันมีกระบวนการดำเนินงาน มีการวิเคราะห์ สภาพปัจจุบัน การกำหนดแผน มีการจัดทำแผนงาน/โครงการ มีการรายงานผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการประเมิน ด้านภารกิจ หมายถึง การกำหนดโครงสร้างการดำเนินงาน รวมถึงกำหนดบทบาท หน้าที่ ของภาคส่วน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย การจัดทำหลักสูตร การจัดทำหลักสูตร หมายถึง การพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรสถานศึกษาให้มีโครงสร้างเวลาเรียนเอื้ออำนวยสำหรับการบรรจุหลักสูตรอาชีพระยะสั้นไว้ในลักษณะของรายวิชาเพิ่มเติม เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณภาพเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด การสนับสนุนทรัพยากร หมายถึง การจัดสิ่งจำเป็นสำหรับการจัดการศึกษาประกอบด้วยครูผู้สอน วิทยากร เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการฝึกทักษะอาชีพตามหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การให้กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา การสร้างเครือข่าย หมายถึง การแลกเปลี่ยน ถ่ายทอดกระบวนการจัดการเรียนการสอน ความรู้ ข้อมูลระหว่างสถานศึกษาในสังกัดเดียวกัน และสถานศึกษาต่างสังกัด สถานประกอบการผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอน วิทยากร ภูมิปัญญา ปราชญ์ท้องถิ่น ฯลฯ เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพการนิเทศ หมายถึง การกำกับ ติดตาม ช่วยเหลือให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา การประเมินผล หมายถึง การประเมินกระบวนการดำเนินงานตามรูปแบบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำข้อค้นพบจากการวิจัยในครั้งนี้ ไปปรับใช้ในการจัดการศึกษาแก่ผู้เรียน โดยเฉพาะรูปแบบการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพ เป็นกระบวนการบริการทางการศึกษาของสถานศึกษา

ที่เพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้ผู้เรียนในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร ทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองให้มีทักษะอาชีพในระดับพื้นฐาน จากการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ ตามความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชน โดยสถานศึกษาต้องคำนึงถึงความแตกต่างทางด้านภูมิศาสตร์พื้นฐาน วัฒนธรรม วิถีชีวิต สภาพบริบทของสังคม ชุมชน ความเป็นอยู่และสภาพทางเศรษฐกิจ เพื่อเป็นการสร้างโอกาสและทางเลือกทางการศึกษาให้แก่ผู้เรียน และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และชุมชน การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการร่วมกันจัดการศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ละแห่งก็ล้วนมีบริบทและความต้องการที่แตกต่างกัน สถานศึกษาต้องร่วมกันวางแผน กับคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชน เพื่อให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะด้านอาชีพมีความหลากหลาย ตามความถนัดความชำนาญของผู้ถ่ายทอดทักษะด้านอาชีพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและความต้องการของผู้เรียนด้วย ตลอดจนเข้าใจถึงความจำเป็นและแนวทางการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพให้กับนักเรียน ครู ผู้ปกครอง หรือเด็กนักเรียนในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร ครูควรจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการความรู้ อาชีพของท้องถิ่น และอาชีพที่เป็นความต้องการของตลาด เนื่องจากผู้เรียนส่วนมากเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว จะไม่ไปศึกษาต่อ ดังนั้นในด้านนโยบายการจัดการศึกษาจำเป็นต้องจัดหลักสูตรการเรียนการสอน เน้นวิชาชีพที่มีอยู่ในวิถีชีวิตและท้องถิ่น เพราะผู้เรียนเหล่านี้ต้องกลับไปช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพ ทำมาหาเลี้ยงครอบครัว สามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติในห้องเรียนไปใช้ในชีวิตจริงได้ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบทางการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมควรส่งเสริมอาชีพความแตกต่างตามลักษณะของชนเผ่าให้เป็นจุดเด่นและส่งเสริมอาชีพและการท่องเที่ยวพัฒนาเศรษฐกิจให้กับชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการจัดทำคู่มือรูปแบบการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ควรศึกษางานวิจัยรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 ควรศึกษาและปรับปรุงการจัดการศึกษาในหลักสูตรวิชาสามัญ และวิชาที่เน้นการพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.4 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการ พัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่จัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.5 ควรมีการศึกษาวิจัยการสร้างแรงจูงใจสำหรับผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- วรรณิศา ทันเที่ยง. (2550). แนวทางการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาอาชีพ : กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา แม่ฟ้าหลวง บ้านห้วยวอก จังหวัดเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่: เชียงใหม่.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). การพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ภูเขาสูงและถิ่นทุรกันดาร. เอกสารประกอบการสัมมนาโรงเรียนในโครงการพื้นที่ภูเขาสูงและถิ่นทุรกันดาร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). ปฏิรูปการศึกษาเพื่ออนาคตประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน นโยบายด้านการศึกษานายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2558). แนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพ. สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- Bandaranaike & Willison. (2009). **Work Skill Development Framework: an innovative assessment for work integrated learning.** From: ACEN National Conference 2010, 27 September-01 October 2010, WA, Perth, Australia.
- Eaddy, Vanik Silas.(1969). **The Influence of Selected Factors on the Vocational Choices of Vocational Agricultural Students in Louisiana.** Dissertation Abstracts 26(9). 2958-2959.

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

The Development of a model for Developing Teacher Competency in Educational
Institutions using Professional learning Communities Under the Office of the Second-
ary Education Service Area 24

ธนัฐ มาตขรธา*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2) ประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 มีวิธีดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอน
ที่ 1 การพัฒนารูปแบบ และขั้นตอนที่ 2 การประเมินรูปแบบ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จาก 7 โรงเรียนในสหวิทยาเขตห้วยเม็กหนองกงศรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ปีการศึกษา 2562 รวมทั้งสิ้น 89 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบประเมินรูปแบบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 มีส่วนประกอบที่สำคัญ 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 2 โครงสร้างเนื้อหาสาระในการพัฒนา ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนา และส่วนที่ 4 แนวปฏิบัติของสถานศึกษา 2) ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครู, ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, การพัฒนาครู

*ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมภูอังกษพัฒนวิทย์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

Abstract

The purposes of this study were 1) to develop a model for teacher competency development in educational institutions using a professional learning community. 2) Evaluate the model for teacher competency development in educational institutions using a professional learning community under the Office of the Secondary Education Service Area 24. There were 2 steps of research methods, namely step 1, model development, and step 2, model evaluation. Samples were experts, school directors, teachers and educational personnel from 7 schools in the Huay Mek United Campus, Nong Kung Si under the Office of the Secondary Education Service Area 24, Academic Year 2019, a total of 89 persons. The instruments used in the research were questionnaires, a structured interview form and a model evaluation form. The statistics used for data analysis were mean standard deviation, median and interquartile range.

The results of the research were as follows. 1) The model for developing teacher competency in educational institutions by using professional learning communities under the Office of Secondary Education Service Areas, Region 24, comprised 4 main components: Part 1 Objectives of the Model, Part 2 Content Structure for Development, Part 3 Development Process, and Part 4 School Practice Guidelines. 2) For model evaluation, it was found that the model had appropriateness at the highest level and the probability at a high level.

Keywords: Teacher Competency Development Model, Professional Learning Community, Teacher Development

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศไทย 4.0 ที่ขับเคลื่อนประเทศด้วยนวัตกรรม (Innovation Driven) ตามนโยบายของรัฐบาล เพื่อยกระดับความสามารถของคนไทยให้มีศักยภาพ และความสามารถในการแข่งขันกับนานาประเทศ ดังนั้น “ครู” จึงเป็นบุคคลสำคัญที่จะยกระดับคุณภาพของคนไทย โดยการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ สร้างนวัตกรรมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การพัฒนาครูในประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงและมีวิวัฒนาการมาโดยตลอดแต่ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของโลกยุคใหม่ (OECD, 2016: pp. 189-191) ดังนั้นปัจจัยความสำเร็จของประเทศไทย 4.0 คือครูที่มีสมรรถนะสูงในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นนักนวัตกรรม Cochran-Smith ดังที่นายกสมาคมวิจัยการศึกษาของสหรัฐอเมริกา (AERA) กล่าวว่า “คุณภาพของครูขึ้นอยู่กับคุณภาพของนโยบายการเตรียมครู” พร้อมทั้งกล่าวว่า “นโยบายที่มีการวิจัยเป็นฐานจะแก้ปัญหการพัฒนาครูการยกระดับคุณภาพครูและคุณภาพนักเรียน (McKenzie & Richmond, 1998: pp. 1-14)



คุรุสภาได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาเพื่อให้เกิดคุณภาพในการประกอบวิชาชีพ สามารถสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาให้แก่ผู้รับบริการประกอบด้วย 1) มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ 2) มาตรฐานการปฏิบัติงาน 3) มาตรฐานการปฏิบัติตน ซึ่งมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญของผู้ประกอบวิชาชีพในการพัฒนาระดับมาตรฐานวิชาชีพให้สูงขึ้น ซึ่งจะทำให้วิชาชีพและผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาได้รับการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562: น. 76) สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล ด้านคุณภาพการศึกษา เกี่ยวกับผลการประเมินภายในประเทศ พบว่า คุณภาพการศึกษาไทยไม่ค่อยน่าพึงพอใจนัก ทั้งนี้ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่เป็นสาเหตุจากครูทำให้เกิดผลกระทบต่อการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ (สำนักพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพ, 2561: น. 32)

จากการศึกษาวิจัยสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสรุปเกี่ยวกับสภาพและปัญหาด้านครู ประเด็นการพัฒนaborมครูไม่สอดคล้องกับความต้องการของครูและสถานศึกษา กรณิการพัฒนaborมไม่สอดคล้องกับความต้องการของครูว่า ควรประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูอย่างเป็นระบบ และใช้ผลการประเมินเป็นเกณฑ์ในการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้เข้ารับการอบรมพัฒนาตามความต้องการจำเป็น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561: น. 121) ข้อเสนอของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาครูในแต่ละรอบปี พบว่า ครูได้รับการพัฒนาค่อนข้างมาก แต่ขาดการติดตามและประเมินผล การนำความรู้ไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนมีความซ้ำซ้อนของหลักสูตรและสาระในการพัฒนาครูไม่มีความชัดเจนว่าหลักสูตรการพัฒนาตรงกับความต้องการของผู้เข้ารับการพัฒนาและสามารถนำไปใช้ได้จริง นอกจากนี้ครูยังขาดการพัฒนาที่ต่อเนื่องไม่มีการวางแผนระยะยาว (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561: น. 84)

ปัจจุบันพบว่าการพัฒนาสมรรถนะครูยังไม่มีรูปแบบในการพัฒนาสมรรถนะครูที่ชัดเจนในการพัฒนาสมรรถนะครู ซึ่งหากมีการคิดหารูปแบบในการพัฒนาสมรรถนะของตนเองและพัฒนาวิชาชีพครู โดยมีการวิเคราะห์ความต้องการ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ มีการพัฒนารูปแบบ มีการติดตามและประเมินผล เพราะผลที่ได้จะเป็นข้อมูลสารสนเทศสำคัญที่นำไปสู่การกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาครูให้มีระบบและมีประสิทธิภาพมากขึ้นโดยการดำเนินการดังกล่าวจะต้องอาศัยรูปแบบในการพัฒนาที่เหมาะสม จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวว่า การพัฒนาวิชาชีพครูจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ครูจึงไม่สามารถที่จะหยุดการเรียนรู้ โดยต้องพัฒนาทั้งความรู้และเทคนิควิธีการสอนในรูปแบบใหม่ ๆ การพัฒนาวิชาชีพครูจึงถือเป็นปัจจัยหลักในการนำไปสู่คุณภาพของครูผู้สอน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561: น. 131) กฎหมายได้กำหนดระบบกระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้ความพร้อม ความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และการพัฒนาตนเองของครู เพื่อให้ได้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะในตนเองของครูที่มีประสิทธิภาพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ซึ่งปัจจุบันกำกับดูแลการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยมีที่ตั้งสำนักงานเขตพื้นที่อยู่ที่จังหวัดกาฬสินธุ์ มี



โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัด จำนวน 55 โรงเรียน ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้จากการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาและข้าราชการในสังกัดได้มีการเข้ารับการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ ได้แก่ การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณ การพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานโดยใช้กระบวนการอบรมและพัฒนาการส่งเสริมให้บุคลากรได้ศึกษาต่อ การส่งเสริมการพัฒนาวิทยฐานะ และพัฒนาสมรรถนะในด้านต่าง ๆ ของครู เป็นต้น โดยในการพัฒนาดังกล่าวได้มุ่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ โดยเฉพาะการพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา คือ ภารกิจหนึ่งที่มีความสำคัญและดำเนินมาอย่างต่อเนื่องสะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหาการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

จากการสังเคราะห์เอกสารรายงานผลการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ปีการศึกษา 2561 (2561: น. 6) ซึ่งโรงเรียนได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่อง จากรายงานผลการพัฒนาครูที่ผ่านมาพบสภาพและปัญหาการพัฒนาครู ดังจะเห็นได้จากการพัฒนาครูของเขตพื้นที่การศึกษาโดยใช้วิธีการจัดอบรม ประชุม สัมมนา ศึกษาดูงานให้กับครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ได้เข้ารับการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ เช่น ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) การพัฒนาผู้เรียน การวัดและการประเมินผลทางการศึกษา นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา การจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา (STEM) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสมรรถนะครูในด้านต่าง ๆ ดังกล่าว จากการส่งครูเข้าร่วมการพัฒนา ร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 พบว่า ผลการพัฒนายังไม่เป็นที่น่าพอใจเท่าที่ควรซึ่งครูผู้สอนบางส่วนยังไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้ ทักษะที่ได้รับจากการพัฒนามาถ่ายทอดและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้ ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าการพัฒนาสมรรถนะครูมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ต้องเตรียมครูและบุคลากรทางการศึกษาให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาในปัจจุบัน ดังนั้นครูยุคใหม่จึงต้องมีความสามารถในการเรียนรู้และการปรับตัว ครูจึงต้องพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพอยู่เสมอในขณะเดียวกันก็ต้องมีทักษะในการทำหน้าที่ครู เพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามเจตนารมณ์ของกระทรวงศึกษาธิการต่อไป

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะครูดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยและพัฒนา รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 เพื่อให้ได้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของครูในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยที่รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจะเป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 อย่างแท้จริง ซึ่งผู้วิจัยเชื่อมั่นว่าเมื่อมีการใช้รูปแบบดังกล่าวในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนในบริบทของสถานศึกษาได้อย่างต่อเนื่องแล้ว จะทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่การพัฒนาตนเองและการพัฒนาวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
2. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา มีส่วนประกอบที่สำคัญ 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 2 โครงสร้างเนื้อหาสาระในการพัฒนา ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนา และส่วนที่ 4 แนวปฏิบัติของสถานศึกษา

คู่มือการพัฒนา หมายถึง คู่มือที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนมัธยมอุยงพัฒนวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ตามรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีส่วนประกอบที่สำคัญ 14 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเป็นมา 2) หลักเกณฑ์การพัฒนา 3) วิธีการพัฒนา 4) มาตรฐานการพัฒนา 5) วัตถุประสงค์การพัฒนา 6) ระยะเวลาการพัฒนา 7) กรอบหลักสูตรการพัฒนา 8) โครงสร้างหลักสูตรการพัฒนา 9) วิธีการพัฒนา 10) วิทยาการ 11) สื่อและนวัตกรรมการพัฒนา 12) การประเมินผลการพัฒนา 13) แนวปฏิบัติสำหรับผู้เข้ารับการพัฒนา และ 14) ตัวอย่างการดำเนินการจัดกิจกรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

คู่มือครู หมายถึง คู่มือที่ใช้ประกอบในการพัฒนาตามรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีส่วนประกอบที่สำคัญ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) แนวปฏิบัติกิจกรรม 2) ความเป็นมา 3) หลักการ 4) ขั้นตอนการดำเนินการ 5) กำหนดการเข้าร่วมกิจกรรม 6) การบันทึกผลการเข้าร่วมกิจกรรม และ 7) สรุปผลการเข้าร่วมกิจกรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สมรรถนะครูในสถานศึกษา หมายถึง ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ความเข้าใจ ทักษะการปฏิบัติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของครูโรงเรียนมัธยมอุยงพัฒนวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ตามรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

สมรรถนะหลัก หมายถึง สมรรถนะที่เป็นพื้นฐานสัมพันธ์กับวิชาชีพที่เป็นแกนสำคัญในการพัฒนาความรู้ ทักษะการปฏิบัติ เจตคติและสมรรถนะที่สำคัญ ได้แก่ ทักษะในการสื่อสาร ทักษะการคิดคำนวณ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ การปฏิบัติงานของตนเอง การทำงานร่วมกับผู้อื่นและการแก้ปัญหา

สมรรถนะครู หมายถึง สมรรถนะวิชาชีพครูที่เป็นพื้นฐานความรู้ ทักษะการปฏิบัติ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะของบุคคลด้านวิชาชีพ ซึ่งกำหนดมาจากมาตรฐานวิชาชีพ โดยการดำเนินการร่วมกันของบุคลากรทางการศึกษาและบุคลากรจากองค์กรทางวิชาชีพ

มาตรฐานวิชาชีพครู หมายถึง ข้อกำหนดแกนกลางที่คุรุสากำหนดจากสมรรถนะครู ตรงตามความต้องการของสถานศึกษา ในภาพรวมเป็นข้อกำหนดที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการจัดกิจกรรมการ



เรียนการสอน สามารถปฏิบัติงานในสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะ การปฏิบัติและเจตคติ

ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์หรือผู้ที่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จากมหาวิทยาลัยบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ที่มีประสบการณ์ ไม่น้อยกว่า 5 ปี มีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับของบุคคลในสาขาอาชีพนั้น ๆ รวมถึงวิชาชีพครูที่มีประสบการณ์ในสถานศึกษา

ครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ครูที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการพัฒนาแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และขั้นตอนที่ 2 การประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จำนวน 250 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จำนวน 80 คน ซึ่งได้มาโดยการกำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางของ Krejcie & Morgan และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดโรงเรียน ในแต่ละชั้นใช้วิธีการจับสลากอย่างง่ายมาประมาณ 15% ของประชากร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ใช้สอบถามในรอบที่ 1 และ 2) แบบสอบถามในการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ใช้สอบถามในรอบที่ 2 โดยใช้เทคนิคเดลฟาย 3 รอบ จากการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ของคำตอบของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 มีข้อคำถาม จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) มีค่าความเที่ยงตรงของแบบประเมินโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.60-1.00 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์ ครอนบักอัลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนน้ำหนักของระดับความสำคัญของข้อรายการนั้น รอบที่ 3 คือ ใช้แบบสอบถามเช่นเดียวกับรอบที่ 2 พร้อมกับบอกตำแหน่งค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ของแต่ละข้อคำถามที่คำนวณได้จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีการดำเนินการดังนี้ 1) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 80 คน ในปีการศึกษา 2562 โดยผู้วิจัยทำการนัดหมายผู้ทรงคุณวุฒิล่วงหน้า 1 วัน พร้อมส่งข้อความวิจัยทาง E-mail และสัมภาษณ์ผ่าน Application Line และ 2) ดำเนินการศึกษเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะครูจากหน่วยงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสืบค้นเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและใช้ผลจากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครู มาสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

การวิเคราะห์ข้อมูล มีการดำเนินการดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 1 โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และจัดกลุ่ม (categorized) และ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามรอบที่ 2 และ 3) โดยหาค่ามัธยฐาน (Mdn.) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQ.R.) มีค่ามัธยฐาน (Mdn.) ตั้งแต่ 4.00-5.00 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQ.R.) มีค่าตั้งแต่ 0.00-1.00

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2 คน จากมหาวิทยาลัย บ้านสมเด็จพระยาและมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา กลุ่มผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 4 คน และกลุ่มครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 3 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 รวมทั้งสิ้น 9 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและคู่มือการใช้รูปแบบ มีข้อความถาม จำนวน 10 ข้อ เป็นคำถามปลายปิดแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ทสเกล (Likert Scale) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.60-1.00 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์ ครอนบัคอัลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 และทำการวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและการพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในปีการศึกษา 2562 โดยการนัดหมายผู้ทรงคุณวุฒิล่วงหน้า 1 วัน พร้อมส่งข้อความการวิจัยด้วยตนเองและสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวที่โรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 กลุ่ม โดยการวิเคราะห์เนื้อหาในประเด็นที่สนทนากลุ่มและปรับปรุงรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบตามข้อเสนอแนะ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยหากมีค่าตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ผู้วิจัยถือว่าผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่ารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในระดับมากถึงมากที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ได้ข้อค้นพบดังนี้ รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 มีส่วนประกอบที่สำคัญ 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 2 โครงสร้างเนื้อหาสาระในการพัฒนา ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนา และส่วนที่ 4 แนวปฏิบัติของสถานศึกษา ส่วนผลการพัฒนาแนวปฏิบัติสถานศึกษาตามรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 แบ่งระยะการดำเนินการออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ก่อนการพัฒนาสมรรถนะครู ระยะที่ 2 ระหว่างการพัฒนาสมรรถนะครู และระยะที่ 3 หลังการพัฒนาสมรรถนะครู มีกิจกรรมดำเนินการ (PLC) จำนวน 27 กิจกรรม ผลการพัฒนาคู่มือการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 (ฉบับสมบูรณ์) มีส่วนประกอบที่สำคัญ 14 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเป็นมา 2) หลักเกณฑ์การพัฒนา 3) วิธีการพัฒนา 4) มาตรฐานการพัฒนา 5) วัตถุประสงค์การพัฒนา 6) ระยะเวลาการพัฒนา 7) กรอบหลักสูตรการพัฒนา 8) โครงสร้างหลักสูตรการพัฒนา 9) วิธีการพัฒนา 10) วิทยากร 11) สื่อและนวัตกรรมการพัฒนา 12) การประเมินผลการพัฒนา 13) แนวปฏิบัติสำหรับผู้เข้ารับการพัฒนา และ 14) ตัวอย่างการดำเนินการจัดกิจกรรม ผลการพัฒนาคู่มือครูตามรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (ฉบับสมบูรณ์) โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งคู่มือครูมีส่วนประกอบที่สำคัญ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) แนวปฏิบัติกิจกรรม 2) ความเป็นมา 3) หลักการ 4) ขั้นตอนการดำเนินการ 5) กำหนดการเข้าร่วมกิจกรรม 6) การบันทึกผลการเข้าร่วมกิจกรรม และ 7) สรุปผลการเข้าร่วมกิจกรรม ดังภาพ 1



ภาพ 1 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2. การประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยตรวจสอบคุณภาพด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ดำเนินการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ด้านการพัฒนารูปแบบ ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยภาพรวม

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ								
	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ภาพรวม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.57	0.17	มากที่สุด	4.19	0.27	มาก	4.57	0.28	มาก
2. โครงสร้างเนื้อหาสาระในการพัฒนา	4.58	0.32	มากที่สุด	3.99	0.47	มาก	4.58	0.48	มาก
3. กระบวนการในการพัฒนา	4.59	0.18	มากที่สุด	4.09	0.33	มาก	4.59	0.34	มาก
4. แนวปฏิบัติของสถานศึกษา	4.53	0.22	มากที่สุด	4.20	0.27	มาก	4.53	0.28	มาก
รวม	4.57	0.15	มากที่สุด	4.12	0.22	มาก	4.13	0.23	มาก

จากตาราง 1 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 และด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12

อภิปรายผล

1. การพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 มีส่วนประกอบที่สำคัญ 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 2 โครงสร้างเนื้อหาสาระในการพัฒนา ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนา และส่วนที่ 4 แนวปฏิบัติของสถานศึกษา ส่วนการพัฒนาแนวปฏิบัติสถานศึกษาตามรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีระยะการดำเนินการออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ก่อนการพัฒนาสมรรถนะครู ระยะที่ 2 ระหว่างการพัฒนาสมรรถนะครู และระยะที่ 3 หลังการพัฒนาสมรรถนะครู มีกิจกรรมดำเนินการ (PLC) จำนวน 27 กิจกรรม ผลการพัฒนาคู่มือการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีส่วนประกอบที่สำคัญ 14 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเป็นมา หลักเกณฑ์การพัฒนา วิธีการพัฒนา มาตรฐานการพัฒนา วัตถุประสงค์การพัฒนา ระยะเวลาการพัฒนา กรอบหลักสูตรการพัฒนา โครงสร้างหลักสูตรการพัฒนา วิธีการพัฒนา วิทยากร สื่อและนวัตกรรมการพัฒนา การประเมินผลการพัฒนา แนวปฏิบัติสำหรับผู้

เข้ารับการพัฒนาและตัวอย่างการดำเนินการจัดกิจกรรม ผลการพัฒนาคู่มือครูตามรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีส่วนประกอบที่สำคัญ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ แนวปฏิบัติกิจกรรม ความเป็นมา หลักการ ขั้นตอนการดำเนินการ กำหนดการเข้าร่วมกิจกรรม การบันทึกผลการเข้าร่วมกิจกรรมและสรุปผลการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อริสา นพคุณ บรรจบ บุญจันทร์ และสุวิมล ตั้งประเสริฐ (2561: น. 232-244) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ได้ข้อค้นพบดังนี้ รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร กระบวนการฝึกอบรม และการวัดและประเมินผล โดยมีผลการประเมินด้านความถูกต้องและความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบเป็นแบบอย่างวิธีการหรือแนวทางในการดำเนินงานและเป็นคำอธิบาย คำบรรยาย หรือแผนผังไดอะแกรมหรือแผนภาพ เพื่อช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่นสามารถเข้าใจแนวทางปฏิบัติได้ชัดเจนขึ้น รูปแบบจึงถือได้ว่าเป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบเสาะหาคำตอบ ส่วนการศึกษาของชวลิต ชูกำแหง (2560: น. 6) ได้สรุปแนวทางของความสำเร็จในการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) นั้น เกิดจากการทำงานด้วยสัมพันธภาพที่ดี โดยมีค่านิยมที่มีนักเรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ นอกจากผลที่เกิดขึ้นจะส่งผลที่ดีต่อนักเรียนแล้วยังทำให้โรงเรียนมีความเข้มแข็งและสามารถทำงานอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ บำเพ็ญ หนูกลับ (2563: น. 98-108) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ได้ข้อค้นพบดังนี้ “ได้รูปแบบ 3ร เพื่อการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานของครู” หรือ “3ร โมเดล” ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ร-เรียนรู้จากการฝึกอบรม 2) ร-เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง 3) ร-เรียนรู้จากเครือข่าย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรภัทร เดชะวัฒน์ศิริดำรง (2562: น. 123) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะครูคืนถิ่นภาคกลางตอนบนตามมาตรฐานวิชาชีพครู ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้ข้อค้นพบดังนี้ 1) ได้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูคืนถิ่นด้วยการเสริมสร้างประสบการณ์ในสถานศึกษา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูคืนถิ่นด้วยการเสริมสร้างประสบการณ์ในสถานศึกษาหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญต่อแนวทางการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูคืนถิ่นด้วยการเสริมสร้างประสบการณ์ในสถานศึกษา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. การประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพพบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุศรา อุดทะ และจิตติมา วรณศรี (2563: น. 305-316) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ข้อค้นพบดังนี้ รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี 3 องค์ประกอบหลัก คือ 1) สมรรถนะของครูปฐมวัย ประกอบด้วย 7 สมรรถนะ ได้แก่ ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงบวก ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ด้านการ



วิเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาและด้านการบริการชุมชน 2) วิธีการพัฒนาสมรรถนะ ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การพี่เลี้ยงสอนงาน การศึกษาดูงาน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้จากการปฏิบัติและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ 3) กระบวนการพัฒนาสมรรถนะมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ความต้องการ การออกแบบหลักสูตร การดำเนินการพัฒนา การนิเทศติดตามผล และการประเมินผล ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัย พบว่า รูปแบบมีความเป็นประโยชน์และมีความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้อยู่ในระดับมาก ส่วนงานวิจัยของ กรณ์ยพล วิวรรณมงคล (2561: น. 92-114) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความสามารถจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ข้อค้นพบดังนี้ 1) ผลการพัฒนากระบวนการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมความสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวสะเต็มศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมี 3 ระยะ 6 ขั้นตอน ดังนี้ ระยะที่ 2 การพัฒนาครูด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ขั้นที่ 1 ร่วมสร้างกลุ่มและวิเคราะห์ปัญหาจากผลการเรียนรู้ขั้นที่ 2 วางแผนกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ขั้นที่ 3 สร้างองค์การการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ขั้นที่ 4 ร่วมสะท้อนจากผลลัพธ์ระยะที่ 3 เผยแพร่ผลงานสู่สาธารณชน (Best Practice) รูปแบบมีประสิทธิภาพเชิงประจักษ์โดยได้ดำเนินการนำมาสังเคราะห์และนำไปผ่านผู้ทรงคุณวุฒิ ทดลองใช้จริง และนำไปตรวจสอบกับผู้ทรงคุณวุฒิอีกครั้งยืนยันประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ของรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น 2) ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวสะเต็มศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า (1) ครูมีความรู้ความเข้าใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (2) ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาสำหรับครูก่อนการพัฒนาสูงกว่าหลังการพัฒนาอยู่ในระดับดี และ (3) ความคิดเห็นของครูต่อการใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความสามารถจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ หุทัย อนุสรราชกิจ และวราลี ถนอมชาติ (2562: น. 1-11) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยในจังหวัดจันทบุรี ได้ข้อค้นพบดังนี้ 1) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูปฐมวัยที่เกิดจากการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน มีลักษณะที่สำคัญคือ (1) ความเป็นกัลยาณมิตร (2) การมีเป้าหมายร่วมกัน (3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ (4) การรวมพลัง และ 2) ผลการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ครูเกิดการพัฒนาดตนเองที่สะท้อนการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในประเด็นหลักของการจัดการเรียนรู้ คือ (1) การวางแผนและออกแบบการจัดการเรียนรู้ (2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ (3) การประเมินผลการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนในสหวิทยาเขตห้วยเม็กหนองกุ้งศรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 24 ควรนำรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ไปปรับใช้ในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ควรนำรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ไปใช้ในการขยายผลการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

1.3 ผู้ที่จะนำผลจากการวิจัยและการพัฒนาตามรูปแบบสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ไปใช้ในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบ แนวปฏิบัติของสถานศึกษา คู่มือการพัฒนาและคู่มือครูให้มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

1.4 หน่วยงานทางการศึกษาอื่น ๆ ที่สนใจในการนำรูปแบบสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ไปใช้ในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา สามารถนำรูปแบบที่ผ่านกระบวนการวิจัยและพัฒนาไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับหน่วยงานในแต่ละองค์กรได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยในครั้งนี้ทำในขอบเขตของการพัฒนาสมรรถนะครูของโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาในบริบทของกลุ่มโรงเรียนหรือระดับอื่น ๆ เพื่อศึกษาว่าการนำกระบวนการ PLC ไปใช้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูได้ผลอย่างไร

2.2 ควรศึกษาปัจจัยการขับเคลื่อนการใช้กระบวนการ PLC เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูให้ประสบความสำเร็จได้อย่างแท้จริง ซึ่งจะทำให้การใช้กระบวนการ PLC มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). **สถานภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- กัณยพัล วิวรรณมงคล. (2561). รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความสามารถจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **วารสารสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ**. 11(3), 92-114.
- ชวลิต ชูกำแหง. (2560). ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครู. **วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. 23(2), 1-6.
- บำเพ็ญ หนูกลับ. (2563). รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นศรีธรรมราช เขต 2. **วารสารคุรุสภาวิทยากร**. 1(1), 98-108.
- โรงเรียนมัธยมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. (2561). รายงานผลการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2561. ภาพสันธุ์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24.
- วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง. (2562). การพัฒนาสมรรถนะครูคืนถิ่นภาคกลางตอนบนตามมาตรฐานวิชาชีพครูของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). **สภาวะการศึกษาไทย 2559/2560 แนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ยุค Thailand 4.0**. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2561). **ปัญหาครู: ปัญหาที่รอการปฏิรูป**. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพ. (2561). **การวิจัยเพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาและพัฒนาวิชาชีพ**. กรุงเทพฯ: บริษัทศรีอนันต์การพิมพ์ จำกัด.
- हत्य อนุสรราชกิจ และวราลี ถนอมชาติ พรหมพิทักษ์. (2562). การพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยในจังหวัดจันทบุรี. **วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)**. 9(2), 1-11.
- อนุสร อุดทะ และจิตติมา วรรณศรี. (2563). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**. 22(4), 305-316.
- อริสา นพคุณ, บรรจบ บุญจันทร์ และสุวิมล ตั้งประเสริฐ. (2561). การพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา. **วารสารชุมชนวิจัย**. 12(3), 232-244.
- McKenzie, F.D., & Richmond, J.B. (1998). **Linking health and learning: An overview of coordinated school health programs**. New York: Teachers College Press.
- OECD. (2016). Poland-Economic forecast summary (June 2016). (Online). Available from: <http://www.oecd.org/economy/poland-economic-forecast-summary>.

การศึกษาผลการสร้างเครือข่ายการนิเทศเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศึกษานิเทศก์ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

A Study of the Results of Supervision Networking Construction to Raise the Quality of Education for Supervisor of The Provincial Education Office

สมหวัง พันธะลี*

ปภาวรินทร์ เรืองประจวบกุล**

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและการสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษาในระดับจังหวัด เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา 2) เพื่อศึกษารูปแบบหรือแนวทางการนิเทศ ติดตามและประเมินผลในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและบริบทของพื้นที่ และ 3) เพื่อศึกษาผลการดำเนินการโครงการ Coaching Teams เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ กลุ่มตัวอย่างเป็นศึกษานิเทศก์ ผู้รับผิดชอบโครงการระดับจังหวัด จำนวน 36 คนและผู้รับผิดชอบโครงการสำนักงานศึกษาธิการภาค 18 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) เครื่องมือ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและแบบมีโครงสร้าง และแบบนิเทศติดตามและประเมินผล มีลักษณะแบบ Rating Scale 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .84 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในที่ประชุมการนำเสนอผลงานโครงการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความเรียงและสรุปประเด็นสำคัญ

ผลการศึกษา พบว่า 1) แนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและการสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษาในระดับจังหวัด เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย การรับข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือ การประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจในโครงการ การจัดทำ MOU กับหน่วยงานที่ยินดีให้ความร่วมมือ การจัดทำเอกสารคู่มือ แนวทาง รายละเอียดการดำเนินการ และการรับสมัครสถานศึกษาที่สนใจเข้าร่วมโครงการ 2) รูปแบบหรือแนวทางการนิเทศ ติดตามและประเมินผล ในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและบริบทของพื้นที่ของแต่ละจังหวัดแตกต่างกัน ส่วนมากมีรูปแบบหรือแนวทางโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน และ 3) ผลการดำเนินการโครงการ Coaching Teams พบว่า มีผลการดำเนินการตามระบบอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งด้านปัจจัยป้อน กระบวนการ และผลผลิตและผลลัพธ์

คำสำคัญ: การสร้างเครือข่ายการนิเทศ, Coaching Teams, การยกระดับคุณภาพการศึกษา

*ศึกษานิเทศก์ วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

**ศึกษานิเทศก์ วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

Abstract

The aims of this study were: 1) to study guidelines for building a network of cooperation in supervision, monitoring, evaluation and support of educational administration at the provincial level to raise the quality of education; 2) to study the models or guidelines for supervision monitoring and evaluating management to raise the quality of education; and 3) to study the results of the Coaching Teams project to enhance the quality of education in accordance with the context of the area. The sample was 36 project supervisors at provincial level and 18 project supervisors in the Office of Education Region, obtained by multi-stage sampling. The tools were semi-structured and structured interview forms and a 5-level Rating scale follow-up supervision questionnaire with reliability of .84. Data were collected at the project presentation meeting and analyzed by using mean, standard deviation, essay analysis, and summary of key points.

The results of the study found that:

1) Guidelines for building a network of cooperation in supervision, monitoring, evaluation and support of educational administration at the provincial level to raise the quality of education comprised of Receiving recommendations from the Provincial Education Commission (PEC), Coordinating with relevant agencies, Meeting to create an understanding of the project, Preparing an MoU with agencies that are willing to cooperate, Producing documents and projects information handout, and Recruiting interested school to join the project.

2) A model or guidelines for supervision monitoring and evaluating the educational administration to raise the quality of education in each province appropriately in accordance with the different needs and context of the area and using a research-based model or approach at most.

3) The results of the Coaching Teams project were found that the implementation was at a high level in all aspects.

Keyword: Supervision Networking Construction, Coaching Teams, Upgrading the Quality of Education

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การนิเทศการศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ ประการหนึ่งของการพัฒนาประเทศ (Mette, 2020, 4) ทั้งนี้เพราะการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลัก ในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ

สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก ศตวรรษที่ 21 การศึกษามีบทบาทสำคัญ ในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 1) สอดคล้องกับคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (2562:10) ที่มีข้อเสนอแนะในการปฏิรูปการศึกษาที่สำคัญของชาติ คือ 1) บุกเบิกนวัตกรรมของการจัดการศึกษาระดับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน หรือการจัดการระดับพื้นที่โดยให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการยกระดับคุณภาพของการศึกษา 2) นำเสนอแนวทางการปรับหลักสูตรการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสู่หลักสูตรฐานสมรรถนะ 3) จัดตั้งสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติเพื่อเป็นเสมือนศูนย์กลางความเป็นเลิศในการวิจัย พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรการจัดการเรียน การสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ และ 4) สร้างดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อการเรียนรู้แห่งชาติใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล นำความรู้ และวิธีการเรียนรู้ไปสู่โรงเรียน นักเรียน และครูทั่วประเทศ โดยเฉพาะในท้องถิ่นห่างไกล เป็นแนวทางสำคัญในการกำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของชาติในอนาคตนี้

จากความสำคัญข้างต้น กระทรวงศึกษาธิการกำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาดังกล่าวภายในปี 2563 โดยยึดหลักการสำคัญ คือ ให้ความสำคัญกับประเด็นคุณภาพและประสิทธิภาพในทุกมิติ ทั้งผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ข้าราชการพลเรือน และผู้บริหารทุกระดับ ตลอดจนสถานศึกษาทุกระดับทุกประเภท และเป็นการศึกษาตลอดชีวิต และ เพื่อให้ประเทศไทยไปสู่ยุคดิจิทัล โดยต้องมีการบูรณาการการทำงานร่วมกับจังหวัด พร้อมทั้งให้สอดคล้องให้เด็กมีคุณธรรมจริยธรรม รู้จักรักษามรดกวัฒนธรรมนิยมประเพณี วัฒนธรรม มีความกตัญญู รู้คุณ มีความเมตตากรุณา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2564 : 2) และเพื่อประสิทธิภาพในการบริหารงานตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ได้กล่าวถึงการบริหารแบบบูรณาการ ว่าเป็นการร่วมมือกันในระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปฏิบัติงานร่วมกันหรือมีแผนการดำเนินงานที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันซึ่งจะทำให้ภารกิจที่สำคัญของรัฐแต่ละด้านเกิดผลสำเร็จเป็นประโยชน์แก่ประชาชนส่วนรวมและมีความประหยัดโดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. 2546: 2)

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาคุณภาพการศึกษาของไทยที่ผ่านมาโดยเฉพาะ ผลการสอบขั้นพื้นฐานระดับชาติ (O-NET) ต่ำกว่าเป้าหมายทุกปี จึงมีความจำเป็นยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยต้องอาศัยกระบวนการนิเทศการศึกษา เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งรูปแบบการนิเทศการศึกษามีอยู่หลายวิธี เช่น การนิเทศแบบคลินิก การนิเทศแบบพัฒนาการ การนิเทศแบบร่วมพัฒนา ฯลฯ ซึ่งรูปแบบการนิเทศแต่ละลักษณะต่างมีลักษณะเฉพาะขึ้นกับสภาพปัญหาและความต้องการและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกันได้ (ชาคริยา ชายเกลี้ยง, วีรวรรณ จงจิตร ศิริจิรกาลและปรีชา สามัคคี 2562: 5353-5354) การนิเทศเป็นกระบวนการช่วยกระตุ้น เร่งเร้าให้ครูมีความตื่นตัวที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพราะการนิเทศมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือครู พัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อันจะทำให้การจัด กิจกรรมการเรียนรู้ของครูก้าวหน้าโลกที่กำลังเจริญ ก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและก่อให้เกิด



ประโยชน์แก่ ผู้เรียนอย่างเต็มที่ (กิตติศักดิ์ อังคะนาวัน และอภิสิทธิ์ ภาพนวรรณ. 2561: 198) การนิเทศการสอนเป็นการช่วยเหลือ สนับสนุนส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีความสามารถในการพัฒนางานในวิชาชีพของตนเองให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล อันจะช่วยให้ครูเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ รวมทั้งส่งผลถึงผู้เรียนและคุณภาพการศึกษา มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อช่วยครูให้สามารถปรับปรุงและพัฒนางานในวิชาชีพของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง และเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียน

สำนักบูรณาการกิจการการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการมีภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการการศึกษาของหน่วยงานการศึกษาในพื้นที่แต่ละจังหวัดให้เกิดการบูรณาการจัดการศึกษา จึงได้กำหนดให้มีโครงการ Coaching Teams เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาขึ้น เพื่อสร้างเครือข่ายการนิเทศโดยใช้พื้นที่เป็นฐานและพัฒนารูปแบบหรือแนวทางการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของแต่ละจังหวัดให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา รวมถึงความต้องการของแต่ละพื้นที่ อีกทั้งเพื่อให้การนิเทศ ติดตามและประเมินผลสามารถเป็นกลไกกระตุ้นให้หน่วยงานทางการศึกษาบริหารจัดการศึกษา รวมทั้งแก้ไขปัญหาด้านคุณภาพของผู้เรียนให้เกิดผลลัพธ์ด้านคุณภาพสูงขึ้น ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม เป็นผู้มีความรู้ตามศักยภาพและเป็นคนดีของสังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและการสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษาในระดับจังหวัดและภาค เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา
2. เพื่อศึกษารูปแบบหรือแนวทางการนิเทศติดตามและประเมินผลในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่
3. เพื่อศึกษาผลการดำเนินการโครงการ Coaching Teams เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **เครือข่ายความร่วมมือในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล** หมายถึง การสร้างความร่วมมือในการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เพื่อบูรณาการจัดการศึกษาในการชี้แนะแนวทางให้คำปรึกษาแก่สถานศึกษาในการสนับสนุนการบริหารและการเรียนการสอนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ในปีงบประมาณ 2561-2563 ที่ดำเนินการโดยสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 ถึง 18 และสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด 77 จังหวัดทั่วประเทศ
2. **รูปแบบหรือแนวทางการนิเทศ** หมายถึง วิธีหรือกระบวนการนิเทศ ติดตามและประเมินผลเพื่อให้คำชี้แนะ เพื่อช่วยเหลือครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของเครือข่ายการนิเทศสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางเรียนเพิ่มขึ้น
3. **Coaching Teams** หมายถึง คณะทำงานเครือข่ายการนิเทศที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา โดยใช้จังหวัดเป็นฐานในการบูรณาการจัดการศึกษาซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถจากหน่วยงานทางการศึกษา

ในจังหวัด เพื่อร่วมกันวางแผนตามรูปแบบหรือแนวทางการนิเทศ ติดตามและประเมินผลเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ในการช่วยเหลือสถานศึกษาในการยกระดับคุณภาพการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษามูลค่าการดำเนินงานโครงการ Coaching Teams เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ครั้งนี้ เป็นการศึกษารูปแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) รูปแบบแผนที่ใช้วิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นหลัก และใช้วิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นวิธีรอง (Dominant-less Dominant Design) ตามแนวคิดของ Creswell & Clark (2011) มีวิธีดำเนินการศึกษาดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แบ่งเป็นกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.1 การศึกษาแนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและการสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษาในระดับจังหวัด เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ประชากรได้แก่ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการ Coaching Teams เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด 77 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้รับผิดชอบโครงการระดับจังหวัดและภาค รวมทั้งสิ้น 36 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling)

1.2 การศึกษารูปแบบหรือแนวทางการนิเทศ ติดตามและประเมินผลในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและบริบทของพื้นที่ ประชากรได้แก่ ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการ Coaching Teams เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด รวมทั้งสิ้น 77 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นศึกษานิเทศก์ 36 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling)

1.3 การศึกษามูลค่าการดำเนินการโครงการ Coaching Teams เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน และที่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของพื้นที่ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการให้ข้อมูล ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการ Coaching Teams เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด รวมทั้งสิ้น 77 คน และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการในระดับภาคการศึกษา 18 คน การศึกษาในขั้นนี้ใช้กลุ่มประชากรเป็นกลุ่มเป้าหมายในการให้ข้อมูล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การศึกษาและระเบียบวิธีศึกษา ผู้ศึกษาได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามวัตถุประสงค์การศึกษา ข้อ 1 เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ วัตถุประสงค์ข้อ 2 เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ วัตถุประสงค์ข้อ 3 เครื่องมือเป็นแบบสอบถามการติดตามการดำเนินการโครงการ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด ชนิดแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .84 และแบบสอบถามแบบปลายปิด (Closed-ended Form) ประกอบด้วยข้อคำถามและตัวเลือก (คำตอบ) เป็นปลายปิดชนิดเติมคำสั้นๆ ในช่องว่างความคิดเห็นเพิ่มเติมแบบนิเทศติดตามและประเมินผลโครงการและแบบสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ 1-2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเองกับผู้ที่เป็กลุ่มตัวอย่างในการประชุมสรุปผลการดำเนินงานโครงการ Coaching Teams ที่โรงแรมเอวานา กรุงเทพมหานคร นำผลการสัมภาษณ์มาสรุปเป็นความเรียง และเก็บข้อมูลผลการศึกษาผลการดำเนินการโครงการ Coaching Teams เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยใช้พื้นที่เป็นฐานโดยขออนุมัติปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อดำเนินการส่งหนังสือราชการถึงศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการภาค ให้ศึกษานิเทศก์และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งประกอบด้วยตัวอย่างและแบบสอบถามผลการดำเนินการโครงการ จากนั้นให้ส่งคืนภายใน 15 วัน

4. การวิเคราะห์และการแปลผลข้อมูล

ผู้ศึกษานำข้อมูลที่รวบรวมได้มาประมวลผล เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ 1-2 โดยการวิเคราะห์เป็นความเรียง แล้วสังเคราะห์ความเห็นเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายการนิเทศของศึกษานิเทศก์สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และรูปแบบหรือแนวทางในการนิเทศ ติดตามและประเมินผลเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อ 3 ผู้ศึกษาใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ โปรแกรม Excel เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่าร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การสรุปและเรียงลำดับความคิดเห็นเพิ่มเติม

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางการสร้างเครือข่ายการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เพื่อบูรณาการร่วมมือในการนิเทศการศึกษาโดยใช้จังหวัดเป็นฐานเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา

1.2 เป็นการศึกษารูปแบบหรือแนวทางการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในการยกระดับคุณภาพการศึกษา ในระดับจังหวัด/ภาค โดยความร่วมมือจากบุคลากรและผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อแต่งตั้งเป็น Supervisor Teams, Coaching Teams

1.3 เป็นการศึกษาผลการดำเนินงานตามโครงการ Coaching Teams ด้านการนิเทศ การบริหารจัดการศึกษา การเรียนการสอนในระดับภาค/จังหวัด ที่ประสบความสำเร็จหรือวิธีปฏิบัติที่ดีโดยผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้วยวิธีการที่หลากหลายและเป็นเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของผู้ที่เกี่ยวข้อง

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการ Coaching Teams ระดับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด จำนวน 77 คน และสำนักงานศึกษาธิการภาค จำนวน 18 คน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา

3. ระยะเวลาดำเนินการ

ตุลาคม 2562 ถึง กันยายน 2563

สรุปผลการวิจัย

1. แนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และการสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษาในระดับจังหวัด เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา พบว่า วิธีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และการสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษาในระดับจังหวัดของศึกษานิเทศก์ ประกอบด้วย การรับข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) การประสานงานอย่างไม่เป็นทางการเพื่อขอความร่วมมือ การประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจในโครงการ การจัดทำ MOU กับหน่วยงานที่ยินดีให้ความร่วมมือ การจัดทำเอกสารคู่มือ แนวทาง รายละเอียดการดำเนินการ และการรับสมัครสถานศึกษาที่สนใจเข้าร่วมโครงการ โดยมีองค์ประกอบของเครือข่ายนิเทศ ติดตาม ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถาบันอาชีวศึกษา สถาบันการศึกษาในพื้นที่จังหวัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสนใจภาครัฐ ภาคเอกชน เป็นผู้ให้คำแนะนำสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเรียกว่า Supervisor Teams

2. รูปแบบหรือแนวทางการนิเทศติดตามและประเมินผลในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ พบว่า แต่ละจังหวัดมีรูปแบบหรือแนวทางการนิเทศ ติดตามและประเมินผลในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการและบริบทของพื้นที่ที่แตกต่างกัน ส่วนมากมีรูปแบบหรือแนวทางโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน มีลักษณะเป็นขั้นตอนและหรือองค์ประกอบของรูปแบบหรือแนวทางที่ได้มาแบบมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง นำมาออกแบบเป็นของจังหวัด ซึ่งเป็นกลไกกระตุ้นให้หน่วยงานทางการศึกษาบริหารจัดการศึกษามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาด้านคุณภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น

3. การดำเนินการโครงการ Coaching Teams เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา พบว่า มีผลการดำเนินงานตามโครงการ Coaching Teams โดยภาพรวม ดังแสดงในตารางที่ 1-4

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการดำเนินการตามโครงการ Coaching Teams เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวม

ประเด็นการประเมิน/ตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. ด้านปัจจัยป้อน (Input)	2.74	0.56	มาก
2. ด้านกระบวนการ (Process)	2.66	0.60	มาก
3. ด้านผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome)	2.49	0.76	มาก
โดยรวม	2.64	0.63	มาก

จากตาราง 1 พบว่า การดำเนินการตามโครงการ Coaching Teams เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยรวมมีผลการดำเนินการตามระบบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.64$, S.D.=0.63) เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านปัจจัยป้อน (Input) ($\bar{X}=2.74$, S.D.=0.56) รองลงมาคือ ด้านกระบวนการ (Process) ($\bar{X}=2.66$, S.D.=0.60) และด้านผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) ($\bar{X}=2.49$, S.D.=0.76) ตามลำดับ

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานตามโครงการ Coaching Teams เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาที่หน่วยงานได้ดำเนินการ ด้านปัจจัยป้อน

ประเด็นการประเมิน/ตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาในระดับพื้นที่	2.68	0.62	มาก
2. Supervisor Teams ระดับจังหวัดและเครือข่ายระดับภาค	2.77	0.48	มาก
3. เครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินโครงการฯ	2.76	0.51	มาก
โดยรวม	2.74	0.56	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ผลการดำเนินการตามโครงการ Coaching Teams เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ด้านปัจจัยป้อน ในภาพรวมมีผลการดำเนินการตามระบบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 2.74$, S.D.=0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่าอยู่ในระดับมากทุกประเด็น เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ Supervisor Teams ระดับจังหวัดและเครือข่ายระดับภาค ($\bar{X}= 2.77$, S.D.=0.48) เครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินโครงการ ($\bar{X}= 2.76$, S.D.=0.51) และ ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาในระดับพื้นที่ ($\bar{X} = 2.68$, S.D.=0.62)

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินการตามโครงการ Coaching Teams เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาที่หน่วยงานได้ดำเนินการ ด้านกระบวนการ (Process)

ประเด็นการประเมิน/ตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. การวางแผน	2.74	0.55	มาก
2. การบริหารจัดการ	2.63	0.56	มาก
3. การนิเทศ ติดตามและประเมินผล การดำเนินโครงการ	2.67	0.58	มาก
โดยรวม	2.66	0.60	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ผลการดำเนินการตามโครงการ Coaching Teams เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ด้านกระบวนการ ในภาพรวมมีผลการดำเนินการตามระบบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=2.66$, S.D.=0.60) เมื่อพิจารณา

เป็นรายประเด็นพบว่าอยู่ในระดับมากทุกประเด็น เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การวางแผน ($\bar{X} = 2.74$, $S.D. = 0.55$) การนิเทศ ติดตามและประเมินผล การดำเนินโครงการ ($\bar{X} = 2.67$, $S.D. = 0.58$) และการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 2.63$, $S.D. = 0.56$)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินการตามโครงการ Coaching Teams เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาที่หน่วยงานได้ดำเนินการ ด้านผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome)

ประเด็นการประเมิน/ตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. ระดับภาค/ระดับจังหวัด	2.56	0.67	มาก
2. ระดับสถานศึกษา	2.42	0.75	มาก
โดยรวม	2.49	0.76	มาก

จากตาราง 4 พบว่า ผลการดำเนินการตามโครงการ Coaching Teams เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ด้านผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) ในภาพรวมมีผลการดำเนินการตามระบอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.49$, $S.D. = 0.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 2 ประเด็น คือ ระดับภาค/ระดับจังหวัด ($\bar{X} = 2.56$, $S.D. = 0.67$) และระดับสถานศึกษา ($\bar{X} = 2.42$, $S.D. = 0.75$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. แนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และการสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษาในระดับจังหวัด เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา พบว่า วิธีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และการสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษาในระดับจังหวัดของศึกษานิเทศก์ ประกอบด้วย การรับข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) การประสานงานอย่างไม่เป็นทางการเพื่อขอความร่วมมือ การประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจในโครงการ การจัดทำ MOU กับหน่วยงานที่ยินดีให้ความร่วมมือ การจัดทำเอกสารคู่มือ แนวทาง รายละเอียดการดำเนินการ และการรับสมัครสถานศึกษาที่สนใจเข้าร่วมโครงการ โดยมีองค์ประกอบของเครือข่ายนิเทศ ติดตาม ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถาบันอาชีวศึกษา สถาบันการศึกษาในพื้นที่จังหวัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสนใจภาครัฐ ภาคเอกชน เป็นผู้ให้คำแนะนำสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเรียกว่า Supervisor Teams ในการวางแผน ร่วมพัฒนาและจัดทำรูปแบบหรือแนวทางการนิเทศ ติดตามและประเมินผลโครงการตลอดจนนิเทศ ติดตามและประเมินผลโครงการ ตลอดจนการนิเทศ ติดตามและประเมินผลสถานศึกษากลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึง แต่มีองค์ประกอบที่แตกต่างตามบริบทแต่ละจังหวัด ซึ่งเป็นเครือข่ายความร่วมมือในการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจากหน่วยงานทางการศึกษาที่เป็นรูปธรรมและเกิดประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและ



หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีบุคลากรและความพร้อมแต่ละจังหวัดแตกต่างกันในการจัดการศึกษา บางจังหวัดมีสถาบันทางการศึกษารับและให้ความร่วมมือด้วยดี เมื่อมีหน่วยงานกลางที่เป็นสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทำหน้าที่ประสานขอความร่วมมือ จึงทำให้หลายหน่วยงานมีความต้องการส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของจังหวัด ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ mrslaongtip (2018:3) ได้เสนอแนะการสร้างเครือข่ายการนิเทศไว้ว่าอย่างน้อยต้องมี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การรับรู้และมุมมองที่เหมือนกัน 2) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 3) ความสนใจหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน 4) การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย 5) การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน 6) การเกื้อหนุนพึ่งพากัน และ 7) การปฏิสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยน และนอกจากนี้ Annan & Ryba (2013) (2013: 179) ได้พบว่าการสร้างเครือข่ายการนิเทศอย่างมืออาชีพ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก คือ 1) ชุมชน ที่ประกอบด้วย สมาชิกทั่วไป สมาชิกที่เข้ามาใหม่ คนทั่วไปและความหลากหลาย 2) การปฏิบัติของเครือข่ายการนิเทศ ที่ประกอบด้วย การปฏิสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการ การนิเทศที่เป็นทางการ สถานการณ์การนิเทศ การรวมตัวทางสังคม และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 3) ขอบข่าย ที่ประกอบด้วย ความรู้เดิม ความรู้ร่วมสมัย ความรู้ภายในตัวบุคคล และความรู้ที่กระจัดกระจาย และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553:1-2) ได้เสนอความคาดหวังที่จะเกิดจากการสร้างเครือข่ายและโรงเรียนร่วมพัฒนาว่า 1) ต้องเป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาในระดับเดียวกันเป็นโรงเรียนร่วมพัฒนา 2) มีเครือข่ายสนับสนุนจากสถาบันอุดมศึกษาหรือที่จัดการศึกษาระดับสูงกว่า 3) มีการวางแผนและจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนร่วมพัฒนาหรือเครือข่ายร่วมพัฒนา 4) มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์กร สถาบันต่าง ๆ เป็นแหล่งเรียนรู้ 5) มีการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงขึ้น 6) ครูและบุคลากรในโรงเรียนร่วมพัฒนาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพิ่มพูนประสบการณ์วิชาชีพ 7) ครู บุคลากร และนักเรียนทุกโรงเรียนได้ขยายโลกทัศน์สู่การมีส่วนร่วมรับผิดชอบ และ 8) นักเรียนในโรงเรียนได้สื่อสาร แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เคารพความคิดเห็น ความเชื่อ และวิถีชีวิตที่แตกต่างกันหลากหลาย

2. การศึกษารูปแบบหรือแนวทางการนิเทศ ติดตามและประเมินผลในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและบริบทของพื้นที่ พบว่า ทุกจังหวัดมีรูปแบบหรือแนวทางการนิเทศเป็นกลไกกระตุ้นให้หน่วยงานทางการศึกษาบริหารจัดการศึกษา รวมทั้งแก้ไขปัญหาด้านคุณภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้นที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ารูปแบบหรือแนวทางในการพัฒนารูปแบบหรือแนวทางที่แตกต่างกันของแต่ละจังหวัดนั้นขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละจังหวัด กอปรกับบุคลากรของแต่ละจังหวัดมีความรู้และประสบการณ์ที่ต่างกัน แต่สิ่งที่พบคือ ทีม Coaching Teams และ Supervisor Teams ได้ทำงานประสานงานสร้างการบูรณาการการจัดการศึกษาระดับจังหวัดและเกิดการประสานงานสร้างความเข้าใจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษามากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานศึกษาธิการภาค 3 (2562: 118) ที่พบว่า รูปแบบหรือแนวทางการนิเทศติดตามรวม 3 จังหวัด ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดราชบุรี และสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาเชิงพื้นที่ มีการดำเนินการในลักษณะ circle 5 ขั้นตอน เป็นรูปแบบหรือกระบวนการนิเทศที่มีการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และคุณภาพของผลลัพธ์ของการนิเทศโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ วิไลพร ชิมชาติ และจุไรรัตน์ สุตรุ่ง (2563: 6-8) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการนิเทศการสอนครูผู้สอน

ภาษาอังกฤษโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า สภาพปัจจุบันการนิเทศการสอนครูผู้สอนภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก และความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด มีความต้องการจำเป็นด้านสื่อการเรียนการสอนสูงที่สุด แนวทางการนิเทศการสอนครูผู้สอนภาษาอังกฤษ มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตร ควรกำหนดนโยบายการนิเทศการสอนอย่างเป็นระบบ จัดอบรมการพัฒนาหลักสูตร ให้ครูจัดทำและส่งแผนการจัดการเรียนรู้เป็นประจำ และนิเทศการสอนแบบคลินิกหรือชี้แนะ 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรพัฒนาครูตามกรอบมาตรฐานสากล จัดศึกษานิเทศก์ให้เพียงพอ ส่งเสริมการจัดกิจกรรมร่วมกับครูต่างชาติ และส่งเสริมให้ครูเข้าอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน ควรจัดอบรมวิธีการผลิตสื่อที่หลากหลายและส่งเสริมให้ครูเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ และ 4) ด้านการวัดผลและประเมินการเรียนรู้ ควรส่งเสริมให้ครูใช้เครื่องมือที่ทันสมัย จัดอบรมเกี่ยวกับการประเมินโดยใช้กรอบมาตรฐานสากล และสนับสนุนการวางแผนการทำงาน พัฒนาความรู้เกี่ยวกับการประเมินผลอย่างหลากหลาย

3. ผลการดำเนินการโครงการ Coaching Teams เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ พบว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดที่รับผิดชอบโครงการ Coaching Teams มีการดำเนินการตามระบบ คือ ปักจ้ยป้อน กระบวนการ และผลผลิตและผลลัพธ์ อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีผลการดำเนินการด้านปักจ้ยป้อน ประเด็น Supervisor Teams ระดับจังหวัด และเครือข่ายระดับภาคอยู่ระดับมาก ด้านกระบวนการ ประเด็นการวางแผน และด้านผลผลิตและผลลัพธ์ประเด็นการดำเนินการระดับภาคและระดับจังหวัด อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการดำเนินการโครงการ Coaching Teams ของศึกษานิเทศก์สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดได้มีการประชุมชี้แจงผู้รับผิดชอบโครงการ มีคู่มือดำเนินการ มีกิจกรรมที่ดำเนินการที่ระบุไว้ที่ชัดเจน ทำให้ผลการดำเนินการทั้งระบบมีผลการดำเนินการอยู่ในระดับมาก กอปรกับการประสานงานของศึกษานิเทศก์สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดได้เปิดโอกาสให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามามีส่วนร่วมโดยเริ่มต้นที่การประสานงานที่ไม่เป็นทางการและเป็นทางการตามลำดับ สร้างความเข้าใจร่วมกันก่อให้เกิดความร่วมมือด้วยดี มีสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการ ครู ผู้บริหารสถานศึกษา มีการสร้าง Supervisor Teams, Coaching Teams เข้าร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีประโยชน์ บุคลากรเกิดทักษะการโค้ช ทำให้ปัญหาของครูได้รับความสนใจด้วยการฟัง ทำให้ครูมีความหวังมากกว่าการแนะนำโดยการเพิ่มแนวทางที่ชัดเจน หรือเรียกว่าเอาใจใส่ครูผู้สอนมากขึ้น รวมทั้งมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาด้วย สนับสนุนให้ครูมีความเชื่อถือในแนวทางมากขึ้น ด้วยการกระตุ้นส่งเสริมโดยใช้คำถามปลายเปิดเสมอ สุดท้ายทำให้ครูที่ได้รับการโค้ชช่วยเหลือตนเองได้นำไปสู่การพัฒนาวิชาชีพของตนเองต่อไป สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553: 13) ที่กล่าวถึงแนวทางการสร้างเครือข่ายสถานศึกษาร่วมพัฒนาว่า การสร้างข้อตกลงและร่วมวางแผนในการสร้างเครือข่ายและ พัฒนาในเครือข่ายให้เกิดความเข้มแข็ง ต้องสอดคล้องกับคุณประโยชน์ ของทั้งสองฝ่ายที่อาจได้รับ มีผู้รับผิดชอบ วัตถุประสงค์งบประมาณ วิธีการดำเนินการ กิจกรรม และการประเมินผล มองเห็นภาพการปฏิบัติการ ที่ชัดเจน เพื่อสร้างความเข้มแข็ง ความต่อเนื่องของเครือข่าย มุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และมีความจำเป็นต้องสร้างความสัมพันธ์เชิงบวก มีการตั้งเป้า การถามคำถาม ให้ความสำคัญกับจุดแข็ง ช่วยผู้รับการชี้แนะและเน้นผลที่เกิดเป็นสำคัญ (HRDQ, 2019: 4) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Gery and Jackie (2016: 18-19) ที่ได้เสนอทักษะการชี้แนะ

การสอนขั้นพื้นฐานของครูว่า สิ่งที่สำคัญเบื้องต้นที่มีความสำคัญคือประสิทธิภาพ สำหรับการชี้แนะการสอนสำหรับครูจะต้องเริ่มต้นที่การเปิดประเด็น การฟัง การถอดความ การถามคำถาม การฟังอย่างตั้งใจ การถามเชิงปฏิบัติ และการสรุป ขั้นตอนการชี้แนะนี้เป็นการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพและมาตรฐานตัวชี้วัดการปฏิบัติงานที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์การนิเทศ สอดคล้องกับความต้องการพื้นฐานของครูและที่สำคัญมีการวางแผนอย่างรอบคอบและมีส่วนร่วมของครูผู้รับการนิเทศ ซึ่งเป็นการพัฒนาตนเองอย่างมืออาชีพ นอกจากนี้ มาเรียม นิลพันธุ์ (2554:149-166) ได้วิจัยการประเมินโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบ กิจกรรมการพัฒนานิเทศแนวใหม่ พบว่า ศึกษานิเทศก์มีความรู้ความเข้าใจและความสามารถตามสมรรถนะของศึกษานิเทศก์ คือมีความสามารถในการให้ความรู้ และเสริมสร้างความเข้าใจ ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ แนะนำ กำกับติดตามงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีบทบาทสำคัญในการยกระดับคุณภาพครู เพื่อขยายผลสู่นักเรียนให้มีคุณภาพ เป็นผู้ประสานขยายผลและถ่ายทอดความรู้เชิงทฤษฎีสู่การปฏิบัติ เป็นผู้วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมทางการศึกษาสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหา การสื่อสาร และทำงานเป็นทีม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการนำเครือข่ายการนิเทศการพัฒนาคุณภาพในระดับจังหวัดอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานที่จัดการศึกษา โดยมีการประชุมวางแผนสร้างความเข้าใจกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปใช้ให้เข้าใจตรงกัน

1.2 รูปแบบหรือแนวทางการนิเทศที่สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพัฒนาขึ้น ควรมีการวางแผนร่วมกันระหว่างจังหวัดและภาคการศึกษาเพื่อส่งผลกระทบต่อสถานศึกษาด้านคุณภาพของผู้เรียนที่สอดคล้องกับการพัฒนานวัตกรรมด้านการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนเป็นสำคัญ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยการนำระบบการนิเทศการจัดการเรียนรู้แบบ Supervisor Teams และ Coaching Teams เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของสถานศึกษาและพัฒนาวิชาชีพครู

2.2 ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้กระบวนการนิเทศการศึกษาตามโครงการ Coaching Teams เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา กับวิธีการอื่น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). **นโยบายคุณหญิงกัลยา โสภณพนิช รักษาการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ**. วันที่ 2 มีนาคม 2564 ที่ ศธ 0208/3883 ลงวันที่ 5 มีนาคม 2564
กิตติศักดิ์ อังคะนาวิน และอภิสิทธิ์ ภาชนะวรรณ. (2561). การนิเทศการศึกษาให้เจริญก้าวหน้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0. วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ. 1(1) pp, 198.

- คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (2562). **แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา**. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2564, จาก <https://bit.ly/2OO5iC7>.
- ชาคริตา ขายเกลี้ยง, วีรวรรณ จงจิตร ศิริจิรกาล และปรีชา สามัคคี. (2562). รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการวิจัยของครู ระดับมัธยมศึกษา. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา**, 6(10) น. 5353 - 5354
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2554). การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบกิจกรรมการพัฒนานิเทศแนวใหม่. **วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย**, 31(2): 149-166.
- วิไลพร ชิมชาติ และจุไรรัตน์ สุดรุ่ง. (2563). แนวทางการนิเทศการสอนครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียน ประถมศึกษา สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา**, 15(2): 1-15. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/OJED/article/view/245399/166221>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553). **คู่มือการสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาและการส่งเสริมศักยภาพผู้เรียน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (2560-2579)**. กรุงเทพฯ: บริษัท พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2546). **การบริหารราชการแบบบูรณาการ**. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2564, จาก http://web.sut.ac.th/qa/pdf/Knowledge-general/11-Plan_Official_Integrate.pdf
- สำนักงานศึกษาธิการภาค 3. (2562). **แนวทางการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษา Coaching Teams**. สืบค้นเมื่อ 5 เมษายน 2564, จาก <http://www.reo3.moe.go.th/web/images/news/announcement/27Nov62.pdf>
- Annan, J., & Ryba, K. (2013). Networks of professional supervision. **School Psychology Quarterly**, 28(2), 170–182. <https://doi.org/10.1037/spq0000015>
- Creswell, J.W. and Plano Clark, V.L. (2011) **Designing and Conducting Mixed Methods Research**. 2nd Edition, Sage Publications, Los Angeles.
- Gery, B., and Jackie, W.(2016). **Coaching-Based Supervision for Principal Supervisors Development Resource for Principal Supervisors**. Retrieved November 20, 2020, From <https://www.dasl.udel.edu/wp-content/uploads/2020/04/Coaching-Based-Supervision-Toolkit.pdf>
- Human Resource Development Quarterly (HRDQ) (2019). Essential Coaching Skills for Managers & Supervisors. Retrieved December 6, 2018. from <https://hrdqstore.com/blogs/hrdq-blog/essential-coaching-skills-managers-supervisors>
- Mette, I. (2020). Reflections on Supervision in the Time of COVID-19. **Journal of Educational Supervision**, 3(3). <https://doi.org/10.31045/jes.3.3.1>
- Mrstaongtip. (2018). **การนิเทศกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา**. สืบค้นเมื่อ 7 มิถุนายน 2563, จาก <https://mrstaongtip.wordpress.com/>



วารสารครุสภาวิทยาสาร

วารสารครุสภาวิทยาสารมีนโยบายรับตีพิมพ์ผลงานวิจัยและบทความวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา ทางด้านวิทยาศาสตร์ ด้านสังคมศาสตร์ ด้านศึกษาศาสตร์ ซึ่งองค์ความรู้ใหม่ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ การเปลี่ยนแปลง สร้างความตระหนักให้มีความสำคัญกับนักเรียน ครู และการศึกษา เพื่อให้ครูปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ การพัฒนาและยกระดับจัดการเรียนรู้ ที่ส่งผลต่อศิษย์ และการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา รวมทั้งวิชาชีพการศึกษา เพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพครู เป็นครูมีจิตวิญญาณความเป็นครู และมีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงในการเข้าสู่วิชาชีพ เพื่อให้ผู้เรียน ทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาทุกมิติตามศักยภาพ และความถนัด ให้เป็นคนดี คนเก่งมีคุณภาพ พร้อมขับเคลื่อน การพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง และเพื่อให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง ทั้งนี้ เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา นิสิต นักศึกษา และ นักวิจัย

กำหนดออก 3 ฉบับต่อปี

ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน

ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม

กำหนดตีพิมพ์ฉบับละ 10 บทความ

บทความวิชาการ 1 – 2 บทความ

บทความวิจัย จำนวน 8 – 9 บทความ

นโยบายพิจารณากลับกรองบทความ

1. รับพิจารณาบทความวิชาการ และบทความวิจัยฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่เป็นผลงานใหม่ ไม่เคยตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อน และอยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่นเพื่อพิจารณาตีพิมพ์
2. รับพิจารณาบทความวิชาการ และบทความวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และการพัฒนาวิชาชีพครู และบุคลากรทางการศึกษา ทางด้านวิทยาศาสตร์ ด้านสังคมศาสตร์ ด้านศึกษาศาสตร์ ซึ่งองค์ความรู้ใหม่ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ การเปลี่ยนแปลง สร้างความตระหนักให้มีความสำคัญกับนักเรียน ครู และการศึกษา
3. บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง (Peer Review) จำนวนไม่น้อยกว่า 2 ท่าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของกองบรรณาธิการ บทความที่แก้ไขต้นฉบับเสร็จเรียบร้อยแล้ว อาจได้รับการพิจารณาลงตีพิมพ์ก่อน

กระบวนการพิจารณากลับกรองบทความ

บทความวิชาการ และบทความวิจัยที่จะได้รับการพิจารณาตีพิมพ์จะต้องผ่านกระบวนการพิจารณาจาก กองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง (Peer Review) ดังนี้



1. กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ผู้เขียนทราบเมื่อได้รับบทความ
2. กองบรรณาธิการจะตรวจสอบบทความว่าอยู่ในขอบเขตเนื้อหาการตีพิมพ์ของวารสารหรือไม่ รวมถึงคุณภาพงานวิชาการ และประโยชน์ทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ
3. เมื่อกองบรรณาธิการพิจารณาเห็นควรรับบทความไว้พิจารณาตีพิมพ์ กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ผู้เขียนแก้ไขบทความให้เป็นไปตามข้อกำหนดการส่งบทความการตีพิมพ์ แล้วจะส่งบทความเพื่อพิจารณากลับกรอง โดยจะส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง จำนวนไม่น้อยกว่า 2 ท่าน เพื่อประเมินคุณภาพของบทความว่าอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมจะลงตีพิมพ์หรือไม่ โดยกระบวนการกลั่นกรองนี้ทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เขียนจะไม่ทราบข้อมูลของกันและกัน (Double-Blind Peer Review)
4. เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาคุณภาพบทความแล้ว กองบรรณาธิการจะตัดสินใจตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิว่าบทความนั้นๆ ควรพิมพ์เผยแพร่หรือไม่ หรือควรส่งให้ผู้เขียนแก้ไขก่อนส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินอีกครั้ง หรือปฏิเสธการพิมพ์เผยแพร่

จริยธรรมการตีพิมพ์ในวารสารคุรุสภาวิทยาสาร

ผู้เขียนบทความ

1. ผู้เขียนบทความต้องส่งบทความที่เป็นผลงานใหม่ ไม่เคยตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อน และต้องมีการอ้างอิงที่ถูกต้อง ห้ามคัดลอกผลงานของบุคคลอื่น
2. ผู้เขียนบทความจะต้องไม่ส่งบทความที่เคยตีพิมพ์แล้วหรืออยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่นเพื่อพิจารณาตีพิมพ์
3. ผู้เขียนบทความจะต้องกล่าวอ้างข้อมูลในบทความจากแหล่งข้อมูลที่เป็นงานวิจัยหรืองานเขียนที่สำคัญ รวมทั้งจัดทำรายการอ้างอิงท้ายบทความ
4. ผู้เขียนบทความจะต้องเขียนบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนดใน “คำแนะนำผู้เขียน” ของวารสารคุรุสภาวิทยาสาร

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาคุณภาพบทความ

1. ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาคุณภาพบทความจะต้องรักษาความลับของบทความที่ส่งให้พิจารณา
2. ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาคุณภาพบทความจะต้องแจ้งให้กองบรรณาธิการทราบและถอนตัวพิจารณากรณีที่มีประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียน
3. ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาคุณภาพบทความจะต้องประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ และให้คำแนะนำที่สร้างสรรค์และตรงเวลาแก่กองบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการ

1. กองบรรณาธิการจะต้องมีความรวดเร็วและปราศจากอคติในการพิจารณารับบทความเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่
2. กองบรรณาธิการวารสารจะต้องพิจารณาคุณภาพของบทความเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ และไม่รับตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์แล้ว หรืออยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่นเพื่อพิจารณาตีพิมพ์
3. กองบรรณาธิการจะต้องรักษาความลับข้อมูลของผู้นิพนธ์และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นใดที่ไม่เกี่ยวข้อง

4. กองบรรณาธิการจะต้องพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่บทความที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง มีความน่าเชื่อถือ
5. กองบรรณาธิการจะต้องไม่ปฏิเสธการตีพิมพ์บทความเพราะความสงสัยหรือไม่แน่ใจ แต่ต้องตรวจสอบหาหลักฐานให้แน่ชัดก่อน และแจ้งให้ผู้เขียนชี้แจงก่อนปฏิเสธบทความ
6. กองบรรณาธิการจะต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่นของบทความอย่างจริงจัง โดยใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้
7. กองบรรณาธิการจะต้องพิจารณาบทความในเวลาที่กำหนดโดยไม่มีข้อขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนของผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาคุณภาพบทความ
8. เมื่อกองบรรณาธิการตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่น ในกระบวนการประเมินบทความจะต้องหยุดกระบวนการประเมินบทความดังกล่าวทันที และติดต่อผู้เขียนเพื่อขอคำชี้แจงประกอบการพิจารณา “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้น และกองบรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียน ซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของกองบรรณาธิการ

ข้อกำหนดสำหรับการส่งบทความการตีพิมพ์

1. องค์ประกอบของบทความวิชาการ
 - 1.1 ชื่อเรื่อง (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
Title (Both Thai and English)
 - 1.2 ชื่อ นามสกุลผู้วิจัย
Author(s) full name
 - 1.3 บทนำ
Introduction
 - 1.4 เนื้อหา
Body of Text
 - 1.5 สรุป
Conclusions
 - 1.6 เอกสารอ้างอิง
Reference
2. องค์ประกอบของบทความวิจัย
 - 2.1 ชื่อเรื่อง (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
Title (Both Thai and English)
 - 2.2 ชื่อ นามสกุลผู้วิจัย (กรณีเป็นงานวิจัยของนิสิต นักศึกษา ต้องมีชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาด้วย)
Author(s) full name (In case of thesis or dissertation, please indicate name of supervisor.)

2.3 บทคัดย่อ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) สรุปสาระสำคัญของเรื่อง โดยเฉพาะวัตถุประสงค์
วิธีการดำเนินงานและสรุปผลการวิจัย อย่างละไม่เกิน 250 คำ

Abstract (Both Thai and English) shall not contain more than 250 words each.

2.4 คำสำคัญ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ท้ายบทคัดย่อ จำนวนอย่างละไม่เกิน ๓ คำ)

Keywords (Both Thai and English) maximum 3 keywords.

2.5 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

Introduction/ Statement of problem

2.6 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

Purpose/ Objective

2.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

Definition

2.8 วิธีดำเนินการวิจัย (กรอบแนวคิดการวิจัย/ ประชากร/ กลุ่มตัวอย่าง/ การเลือกกลุ่มตัวอย่าง/
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย/ การเก็บรวบรวมข้อมูล/ วิธีดำเนินการทดลอง (ถ้ามี))

Research Methodology (Conceptual Framework/ Population/ Sample/ Sampling
technique/ Research tools/ Data collection/ Research experiment)

2.9 สรุปผลการวิจัย

Research Conclusions

2.10 อภิปรายผล

Discussions

2.11 ข้อเสนอแนะ (เป็นข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้/ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป)

Recommendations

2.12 เอกสารอ้างอิง

Reference

3. บทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีความยาว 10-15 หน้ากระดาษขนาด A4 พิมพ์ด้วยตัวอักษร
TH Sarabun ขนาด 16 points ตัวบาง การตั้งค่าหน้ากระดาษ เว้นขอบซ้าย 1.25 นิ้ว ขอบขวา 1 นิ้ว บน 1.25
นิ้ว และล่าง 1 นิ้ว

Length of Research Article (Both Thai and English) should be between 10-15 pages
(A4 paper size). Using TH Sarabun font, 16 points. Set page layout margins: left 1.25 inch, right
1 inch, upper 1.25 inch and lower 1 inch.

4. กรณีมีรูปภาพและกราฟ ให้แยกออกจากเนื้อเรื่อง บันทึกเป็นไฟล์ที่มีนามสกุล JPEGs หรือ Tiffs เท่านั้น ถ้าเป็นภาพถ่าย ให้ส่งภาพต้นฉบับ จะไม่รับภาพประกอบบทความที่เป็นการถ่ายสำเนาจากต้นฉบับภาพสแกน เนื่องจากจะมีผลต่อคุณภาพในการพิมพ์ และจะลงภาพสีเมื่อจำเป็น ในกรณีที่เป็นรูปลายเส้นให้วาดโดยใช้หมึกสีดำที่มีเส้นคมชัด หมายเลขรูปและกราฟให้เป็นเลขอารบิก คำบรรยายและรายละเอียดต่างๆ อยู่ด้านล่างกึ่งกลางของรูปภาพและกราฟ สำหรับตาราง ให้แยกออกจากเนื้อหา หมายเลขตารางให้เป็นเลขอารบิก อยู่ด้านบนซ้ายของตาราง

If there are pictures and graphs should be save and send in form of JPEGs or Tiffs files.

5. การจัดส่งบทความ

ผู้สนใจส่งบทความ สามารถสมัครและส่งบทความผ่านระบบวารสารคุรุสภาวิทยากรได้ที่ <https://www.tcithaijo.org/index.php/withayajarnjournal/index>

6. ติดต่อสอบถาม

กองบรรณาธิการวารสารคุรุสภาวิทยากร

โทร. 0 2282 1308

e-mail: withayajarn@gmail.com

ชื่อเรื่องภาษาไทย

Title (ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ)

ชื่อนามสกุลผู้วิจัย¹

ชื่อ นามสกุลอาจารย์ที่ปรึกษาคนที่ 1 (หรือผู้วิจัยร่วม)² (ถ้ามี)

ชื่อ นามสกุลอาจารย์ที่ปรึกษาคนที่ 2 (หรือผู้วิจัยร่วม)³ (ถ้ามี)

ชื่อ นามสกุลอาจารย์ที่ปรึกษาคนที่ 3 (หรือผู้วิจัยร่วม)⁴ (ถ้ามี)

1 นักศึกษาระดับปริญญา...สาขาวิชา มหาวิทยาลัย (หรือผู้วิจัย พร้อมสังกัด)

² สังกัด (ถ้ามี)

³ สังกัด (ถ้ามี)

⁴ สังกัด (ถ้ามี)

บทคัดย่อ

บทคัดย่อภาษาไทยเป็นส่วนที่เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย และผลการวิจัยโดยสรุปเพื่อให้ภาพรวมทั้งฉบับ ประกอบด้วยข้อความที่เป็นคำสำคัญทั้งหมด มีความกะทัดรัด และสั้น ไม่เกิน 250 – 300 คำ

คำสำคัญ

คำสำคัญ 1, คำสำคัญ 2, คำสำคัญ 3

Abstract

บทคัดย่อภาษาอังกฤษมีข้อความหรือเนื้อหาภาษาอังกฤษที่ถูกต้องตามหลักภาษา และสอดคล้องกับบทคัดย่อภาษาไทย คือเป็นส่วนที่เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย และผลการวิจัย โดยสรุปให้เห็นภาพรวมทั้งฉบับ ประกอบด้วยข้อความที่เป็นคำสำคัญทั้งหมด มีความกะทัดรัด และสั้น ไม่เกิน 250 คำ

Keywords

Keyword 1, Keyword 2, Keyword 3

บทนำ

ให้เขียนเป็นความเรียงที่ดี กล่าวถึงภูมิหลังที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ค้นคว้าวิจัย หรือที่มาของเรื่องที่น่าสนใจชี้ให้เห็นถึงสภาพปัญหา ความจำเป็น และความสำคัญ โดยนำทฤษฎีหลักวิชาการ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาอ้างอิงสนับสนุนอธิบายถึงเป้าหมายของการทำวิจัยให้ชัดเจน มีขอบเขตการการวิจัย แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่จะนำมาใช้ รวมถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากงานวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วัตถุประสงค์ข้อ 1

2. วัตถุประสงค์ข้อ 2

นิยามศัพท์เฉพาะ

ให้พิจารณาคำสำคัญที่แสดงความหมายเฉพาะของงานวิจัย จำนวนไม่เกิน 3 คำ

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตการวิจัย ให้ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง การเลือกกลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรที่ศึกษา
2. ระเบียบวิธีวิจัย ให้ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนการทำวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

ให้แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเสนอเนื้อหาที่เป็นการบรรยายแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลตามด้วยผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลความหมาย สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในรูปตารางหรือภาพประกอบ ต้องมีการบรรยายสาระประกอบด้วย มิใช่เสนอแต่ตารางหรือภาพประกอบโดยไม่มีการบรรยาย

อภิปรายผลการวิจัย

ให้เลือกส่วนที่เป็นประเด็นสำคัญของผลการวิจัยมาอภิปรายเพื่อแสดงความคิดเห็นเชิงวิชาการที่มีเหตุผล นำข้อมูลหรือหลักการมาประกอบการสนับสนุนผลการวิจัยที่นำมาอภิปราย

ข้อเสนอแนะ

ให้นำข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัยครั้งนี้ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ให้ใช้การพิมพ์ตามรูปแบบการอ้างอิงของ APA

ใบสมัครส่งบทความลงตีพิมพ์วารสารครูสภาวิทยากรย์

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย)

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ)

ผู้เขียน (ชื่อที่ 1)

ชื่อ - สกุล ตำแหน่ง

สถานศึกษา/สถานที่ทำงาน

..... สังกัด

โทรศัพท์ โทรสาร e-mail

ผู้เขียน (ชื่อที่ 2)/อาจารย์ที่ปรึกษาคนที่ 1

ชื่อ - สกุล ตำแหน่ง

สถานศึกษา/สถานที่ทำงาน

..... สังกัด

โทรศัพท์ โทรสาร e-mail

ผู้เขียน (ชื่อที่ 3)/อาจารย์ที่ปรึกษาคนที่ 2

ชื่อ - สกุล ตำแหน่ง

สถานศึกษา/สถานที่ทำงาน

..... สังกัด

โทรศัพท์ โทรสาร e-mail

บทความที่นำเสนอ

☐ บทความวิชาการ (Academic article)

☐ บทความวิจัย (Research article)

คำรับรองจากผู้เขียน

“ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม (ถ้ามี) ขอรับรองว่า บทความที่นำเสนอมานี้ ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์และไม่ได้อยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมยอมรับหลักเกณฑ์การพิจารณาต้นฉบับ ยินยอมให้กองบรรณาธิการมีสิทธิ์พิจารณาและตรวจแก้ต้นฉบับได้ตามที่เห็นสมควร พร้อมทั้งขอมอบลิขสิทธิ์บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ให้แก่สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา กรณีมีการฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์เกี่ยวกับภาพ กราฟ ข้อความส่วนใดส่วนหนึ่ง และข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ ให้เป็นความรับผิดชอบของข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมแต่เพียงฝ่ายเดียว”

.....ลายมือชื่อ

(.....)

ผู้เขียนหลัก

วันที่ เดือน พ.ศ.

คุรุสภาพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้
ผู้ประกอบการวิชาชีพมีจิตวิญญาณความเป็นครู
มีความรู้ความสามารถที่แท้จริง



ครูสภา
๑๑



สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา
128/1 ถนนนครราชสีมา เขตดุสิต กรุงเทพฯ ฯ 10300
Call Center: 0 2304 9899